

سیلافا 117

SILAV
kuvareka
Rewşenhzîfî Gştî ye

تیرمه - 2019 کوفارهکا رهوشه نهزى گشتى به

شه هه نه مه و شه رى سحیلا، گوهورینا به لانسای هیژا له شکه رى و سیاسى بوو

که لا بیته نویری و هه فرکییت
میرگه هیت به هدینا و هه کاربا

کۆمارا کوردستان ل مهابادی چاوانیا
چیبوونی و نه گهریت ژنانه چوونی

خالد دیره شی

بوچی نوخبا سیاسی یا نوی و بزاقیت وان، زوی وه رارکر و زوی شکهستن!

رازیکهت.

پشتی قئی قوناغی، قوناغا دیاربوونا نوخبهیه کا نوی یا سیاسی دهستیگر، ل پتریا کوردستانی دهاته دیتن، ههر ل دهستیگری قئی نوخی و هسا خو دا دیارکرن کو دقیت نهو جهی فان سیاسه تقانیت شوپه شگیریت ل چیا بگرن و بانگینا گوهورینا هزرکرنا وان سیاسیا هلدپرا و نقینکیت دژوارژی ل وان دگرتن. ئەفئی ژی پتر خو دناف وان کۆم و تا و چه قیت تیکه تیا نیشتمانی کوردستانی و هنده ک کۆم و بزاقیت سیاسی ییت خو ب چه پ و کومونست دزانی دا دیاربوون، نه خاسمه پشتی نه مانا مام جه لال تاله بان و پتر دیاربوونا سهر و تاییت هه فدژ دناف قئی حزییدا. به لئ چ ژفان بزاقا سهر نه گرت و هیش باله ته نه بووین، هه فپویشی هه لوهریانی بوون و پتریا وانژی شکهستی خار، به لئ دگهل هندی ژی ب تیکجاری نه مانه بیدهنگ و بزاق و پاشی گه له ک کادر و سهرکیشیت تیکه تیئ خو ژبجودا کر و وه ک که سیت سیاسی و سهریخو، خو ددا دیارکرن، هه تاکو بزاقا گوران ژلایی نهوشیروان مسته فایی و کۆمه کا هه فبیرت و یغه هاتیه راگه هاندن. پشتی راگه هاندنا خو و خو هافیتنا وان د مهیدانا سیاسیدا، وان خو ب جهگری هه می هیز و نالییت سیاسی ل کوردستانی دا زانین، گۆت دقیت ئەف سیاسه تقانیت که فن و وه لاتی بریغه دهن، دهسته لاتی بدنه دهستی مه و تیدی موده یا فان هیز و سیاسیا نه ما، ژ ئەگهری زوی ب هیزکهفتنا قئی بزاقی و سهرکهفتنا وان د سهربوورا تیکئی یا هه لبارتنادا و بدهستقه ئینان و مسوگه رکنا 24 کورسیا دپهرله مانئ کوردستانییدا و زوی بناقودهنگ کهفتنا وان ل بازا کوردستانی و ئیراقی و هه تا دهرقه یی وه لاتی ژی، ب ریکا سوشیال میدیایی و ئلاقیت زوی به لافکرن و گه هاندنی، بو پالده ره کئی ب هیز کو ئەف بزاقه بهر ب هنده ک ته حسینافه بچیت و بکه فیتنه دناشی مه غوروین دا و خیچه کئی ل سهر هه می تشته کیرا بکیشیت و دهستی خو بده ته ف هه می هه فدژت دهسته لاتا کوردستانی و هه می بزافکرن بو شکاندن و نه هیلانا قئی دهسته لاتا خومالی و ئەوژی کهفتنه دبن کینج و باندورا بزاقیت بهارا عهره بی و بژلی چه ند سهرکیش و هنده کا ژ بنه مالا تاله بان، پتریا کادر و نالیگری تیکه تیا نیشتمانی ژی خو دانه دگهلدا و ل پیلیت وی بایی سیاربوون یی

یا مایی ل بهرپهری دو ماهین بخوبه

ههر ل سهرده میت که فن و هه تا ئەفرو، مروقتیت سیاسه تقان سهرکیشیا گهل و وه لات و هوز و قه بیله یان دکهن، ئەو دناف جفاکیت خو دا که سیت ددیار و ب بزاقن، هندی وان شیان هه بن دی بزاقیکهن کو خو بگه مینه دهسته لاتی و سهرکیشیا جفاکی ب دهستخو بگرن، ده می که هشتنه دهسته لاتی دی هه می بزاقا کهن کو جهی پیخو مکوم بکهن، ئەفجا چ بریکیت نه رم بن، ئان ژی ب ئالاقیت دژواریی بن.

ل کوردستانی ژی وه کی ههر جفاکه کا دیت، ئەف بزاقه یا رژد و بهرده وامه و لدویف تیتوریا (قانونا تیک جهی یی دی دگریت، قانون نفی النفی) ژیان بریغه چوو به و سهرکیشیت سیاسی، چ لوکالی بن، ئانژی بیافه کئی به رفه هه تر بخوقه گرتیت، کاروبار و پیناژویا جفاکی دایه دهستی که سیت لدویف خو دا و ئەو دانه دهسته ژی هه می بریکیت نه رم نه بوویه، دیروکا کوردا ژی وه کی یا هه می جفاکا یا پهر ژ گوهورین و چیرۆکیت پری خوین.

دهسه د سالییا چوویدا ل ههر چار پارچیت کوردستانی کۆمه کا مه زنا شوپه رش و بزاقیت خورت ییت سیاسی و جفاکی سهره هلداینه و کۆمیت مه زنیت سیاسه تقان ل دوور فان هیز و بزاقیت سیاسی خرفه بووینه و سهرکیشیا وان شوپه رش و سهره هلدانا کریه. پتریا وانژی ب لیزانی و لدویف سیاسه ت و پیناژوییت سهرده میت خو له یزتنه، به لئ زوری و نه بهرانه بری و نه وه کهه فیا هیزا، بهرده وام هه فسهنگی نه هاتیه راگرتن و کورد و شوپه رشیت وان هه فپویشی شکه ستنا بووینه، ل دویشدا به ره بابه کئی نوی پهیدا بوویه و جهی ییت بهریخو گرتیه و پتریا وانژی گازنده ل سهرکیشیت وان کرینه و نقینک لیگرتینه، به لئ دگهل هندیدا ژی شانازی ب که د و خه باتا وان برینه و ئەو بزاق و شوپه رش و سهرکیش، کرینه بنیاتی رابوون و ئیله ما خو یا ملله تینی و لیغه گهریت خو ییت هزری و نه ته وی.

پشتی رزگار بوونا ژیری کوردستانی و ئافاکرنا حوکمداریه کا خو بی ب دهستی وی کۆما سیاسه تقان ییت کو سهرکیشیا شوپه رش ل چیا ل دژی داگیرکه را دکر و ب دهر باز بوونا سالا، هیدی هیدی و ل فیره و ل وپرا هه نن، هنده ک دننگیت نه رازی ژ دهسته لاتادریا کوردستانی بلندبوون و نقینک ل کۆمه کا کار و کریار و میتودیت حوکمه تی و هیزیت سیاسی گرتن و بزافکرن کو وان تشتیت نه ب دلئ وان نه هیلن. دگهل هندی حوکمه تی ژی بزافکرن کو خو راستقه که ت و بریکیت نه رم وان دهنگا نه هیلیت و هه می که سا ژ خو

دیزاین

علي حفظ الله

Tel: +964 7504226413

yahoo.com@yahoo.com

دهسته کا نئیسه فانا

محمد عبداللا نامیدی

سهردار هیتوتی

*****

سه رنئیسه فانا

خالد دیرهشی

Tel: +9647504642107

xalidderesi63@xalidderesi63

خودانی ئیمتیازی

محمد محسن

*****

*****

ناقه رۆک

میژوونئیسسه کی نه مریکی و شهگیرانا چیروکا
تهیموری ژ کومکوژیا نه نغالا قورتالبویی

کۆمارا کوردستان ل مهابادی
چاوانیا چیبوونی و نهگهریت ژناقچوونی

بیبلوگرافیا دهغهرا نامیدیج دناقهرا سالیج (۱۹۲۷-۱۹۵۰)

پیداشییت مالهکا سه رکه هتی

خاندن ل بامه رنی

بوچی فه ره شوی ب که سه کی بکه ی بخوینیت؟

نایین و جهیرانوک

چاپخانه

سیلا ف نسر تورا ئینتهرنیتنی

نه درنس

ئینداچوونا زمانی

خانی - دهوک

<https://en.calameo.com>

نامیدیج - کاخیا مالا

جه میدی بامه رنی

شه‌هنه‌مه و شه‌ری سحیلا و گوهورینا به‌لانسای هیژا له‌شکهری و سیاسای

ستی حمید عمر

عه‌ین عه‌ویس 26/چرییا نیکی/2017

سوری و ژلای ئیداری فه‌ سه‌ر ب ناحیا (زۆمار) قه‌زا (ته‌له‌غه‌ر) پارێزگه‌ها (نه‌ینه‌وا /میسل) فه‌یه و پیک ده‌یت ژ (24) گوندا و لسه‌ر سی عه‌شیره‌تی سه‌رپشک پارقه‌دبن، کو ئه‌و ژێ عه‌شیره‌تیت (میران و موساره‌شان و هه‌سنان) نه‌، وه‌ک گوندیت (وه‌لید، به‌ار، که‌له‌ی ماسه‌کا، ئیسکا و عه‌لیوکا) سه‌ر ب عه‌شیرا میرانه و گوندیت (گرپیر، عمر خالده‌،

پیشه‌کی

کورتیه‌کا میژوویی ل دور ره‌وشا ده‌فه‌را سحیلا ژلای جوگرافی و جفاکی و ئابووری و سیاسای تا سالای 2017

ده‌فه‌را سحیلا ده‌فه‌ره‌کا کوردستان یه و ده‌که‌فته‌ روژنای ئی رویاری دیجله‌ی لسه‌ر تخویبی ده‌وله‌تا

گرپی، گزرونیه، سعودیه، مه‌حمودیه) ل ده‌قەرا سحیلا شه‌ره‌کێ مه‌زن داناقه‌ینا هه‌یزیت پێشمه‌رگه‌ی و هه‌یزیت حکومه‌تا عیراقی دا رویدا و پێشمه‌رگیت کوردستانی پێشقەهاتنا هه‌یزیت له‌شکه‌ری عیراقی راوه‌ستاند و هه‌یرشا وان تیکشکاند و نه‌هه‌یلا ده‌قەرا مایی به‌یته‌ داگیرکرن و هه‌تا نه‌و ژێ هه‌یزیت هه‌ردوو لال ده‌قەری به‌رامبه‌ر ئێک و دوو دسه‌نگه‌راندا نه‌ و ره‌وشا ئالۆز هه‌را به‌رده‌وامه‌.

نه‌گه‌ریت ده‌ستپێکرنا شه‌ری

بو دیارکرنه‌ نه‌گه‌ریت شه‌ری ده‌قیته‌ پاشخانه‌کێ بده‌ین رویدانیت میژوویی ییت گری‌دای ب کوردان قه‌، ئه‌ف شه‌ره‌ ژێ هه‌ر دزق‌رت بو‌ وان کیشیت نا‌قبه‌را حکومه‌تا عیراقی و گه‌لی کورد دا هه‌ین، ده‌می کو لدویف ریکه‌فتننما لوزان ل سالا 1923، هه‌روه‌سا پشتی هه‌ینگێ ژێ ب ریکا کومه‌لا گه‌لان ل سالا 1925 کورد بوون پشکه‌ک ژ عیراقی، ل وی ده‌می حکومه‌تا عیراقی سۆزدا بو‌ گرنتیکرنا مافیت کوردان، لی وه‌سا نه‌بوو و تا سه‌رده‌می نوکه‌ژی و ئه‌ف داخوازا ملله‌تی کورد بو‌ رزگارکرنه‌ تخوییت هه‌ریما کوردستانی لدویف ماددا (140) بی ده‌ستوری هه‌رده‌می یی عیراقی هاتیه‌ بنه‌جه‌کرن، به‌لی حکومه‌تا عیراقی چ نه‌ته‌ک باش نه‌بوو بو‌ دانا مافیت کورد و چاره‌کرنه‌ کیشا گه‌لی کورد.

هه‌روه‌سا سیاسه‌تا سه‌رۆک وه‌زیری عیراقی یی به‌ری (نوری المالکی) 2006 - 2014 سیاسه‌ته‌کا نه‌باش بوو ژ به‌ر برینا مووچه‌ی و کیمکرنا میزانی هه‌ریما کوردستانی ب قی چهن‌دی دیاربو‌ کو حکومه‌تا عیراقی یا دلگرانه‌ بو‌ دانا مافیت کوردان

(میران، موساره‌شان و هه‌سنان) مشه‌ختی ده‌قەریته‌ دی ییت هه‌ریما کوردستانی بوون، وه‌کو (قه‌زاییت زاخو و سیمیل) و پارێزگه‌ها (ده‌وک) و پاشی هه‌یزیت پێشمه‌رگه‌ی هه‌ریما کوردستانی ب پالپشتا هه‌یزیت ئه‌سمانی ییت هه‌قه‌یما نا‌فده‌وله‌تی دژی داعش شیان بو‌ هه‌یامی (3) سالان ئانکو تا کو سالا (2017) هه‌می ده‌قەری ژ بن ده‌ستی تیروستان رزگاربه‌کن و جاره‌کادی ئاقه‌دان به‌کن، ئه‌قجا ب قی ئاوی هه‌می ده‌قەرا (سحیلا و زۆمار) که‌فته‌ بن کونترولا ده‌ست هه‌لاتا حکومه‌تا هه‌ریما کوردستانی و حکومه‌تا عیراقی دا هنده‌ک ژ ده‌قەرا زۆمار و سحیلا ب هه‌فکاری دگه‌ل حکومه‌تا عیراقی هاتنه‌ به‌ردان ژ لای هه‌یزیت پێشمه‌رگه‌ی قه‌ ب مه‌ره‌ما کو هه‌ردوو حکومه‌ت ب هه‌فپشکی بریقه‌ به‌ن، به‌لی پا ئینه‌تا حکومه‌تا عیراقی ئه‌قه‌ نه‌بوو، به‌لکو دقا هه‌می ده‌قەریته‌ د چارچوو‌قی ماددا (140) یا ده‌ستوری عیراقی دا داگیر به‌کن و بو‌ ئه‌قی مه‌ره‌می ژێ هه‌زه‌کا مه‌زن یا چه‌کداری کو پیک هاتبوون ژ (ئیکه‌ییت جودا جودا ییت له‌شکه‌ری عیراقی و هه‌شدا شه‌عی یا شیعه‌ مه‌زه‌ه‌ب و پولیسیت فیدرال و هتد...) ئینانه‌ هه‌می ده‌قەری ئه‌و بوو د قه‌ریژیدا ل روژا (26/چریا ئیک/2017) ل سه‌رانسه‌ری سه‌نگه‌ریته‌ پێشمه‌رگه‌ی ل نیزیک گوندیت (عه‌ین عه‌ویس،

و چێکرنا کوردستانه‌ک سه‌ربه‌خو
دچارچوڤی ده‌وله‌تا عیراقی دا،
پشتی شه‌ری داعش ل مه‌ها
شه‌ش یا ساله‌ 2014 کو حکومه‌تا
هه‌ریمی و پێشمه‌رگه‌ شیاين
هه‌می ده‌قه‌ریت کوردستانێ ییت
قه‌ته‌یای بزقرینه‌ دناف تخویبیت
کارگیری ییت هه‌ریما کوردستانێ
و پشتی ریفراندومی و ژناڤچوونا
داعش، حکومه‌تا عیراقی داخواز
کر جاره‌ک دی هه‌زیت پێشمه‌رگه‌ی

ریفراندۆم به‌یته‌ کرن ل 25/ئه‌یلول/2017 گه‌له‌ک
ئالیان داخواز کر کو ریفراندۆم به‌یته‌ پاشتیخستن بو
هه‌یامه‌کی دی، لی سه‌روکی هه‌ریما کوردستانێ
(مسعود بارزانی) رازی نه‌بوو لسه‌ر پاشتیخستنا
ریفراندۆمی، له‌ورا گه‌له‌ک ئالیان دژاتییا هه‌ریمی
کر، ژبه‌ر ژ لایه‌کی قه‌ نه‌چاربوون ریفراندۆمی
بکه‌ن و ژلایه‌کی دیقه‌ ریفراندۆم مافی کوردانه‌ و
مافی چاره‌نقیسه‌ و مافه‌که‌ د قانونیا نافده‌وله‌تی دا،
نه‌خاسمه‌ بو وان ملله‌تان لگه‌ل وان ده‌وله‌تیت توشی
کیشا و جینوسایدا دبن، له‌ورا ملله‌تی کورد ژێ وه‌ک
ملله‌ته‌ک جودا نه‌ بتنی جاره‌کی به‌لکو چه‌ندی
جارا توشی جینوسایدان بوویه، له‌ورا ملله‌تی
کورد داخوازا فی مافی خو کر ب ریکه‌ک شه‌ری
و ب ریکه‌ ده‌نگدانێ و پشتی ریفراندۆم هاتیه‌کرن
ل 25/ئه‌یلولا/2017 و خه‌لکی

کوردستانێ ده‌نگدا بو سه‌ربخووی
و ده‌وله‌تبوونا کوردستانێ و
قه‌ریژیت باش ب ده‌ستخوڤه
ئینان، له‌ورا ده‌وله‌تیت هه‌ریمی
و عه‌ره‌بی، هه‌میان دژاتییا فی
چه‌ندی کر و دژی سه‌ربه‌خوویا
کوردان راوه‌ستیان و ده‌ست ب

بزقن تخویبیت هه‌ریما کوردستانێ ییت کارگیری،
ییت به‌ری داگیرکرنا داعش بو باژیری میسل
و ده‌وروبه‌ران، لقیری حکومه‌تا هه‌ریمی دژاتییا
قی چه‌ندی کر و حکومه‌تا عیراقی دا دیارکرن
کو چینیابیت ئه‌ف ده‌قه‌ره‌ ب کوردستانێ قه‌ به‌ینه
گریدان ب فی ئاوی، ئانکو دقیت ل دویف قانونی
و ده‌ستوری عیراقی ییت، ماددا 140 به‌یته‌ بجه‌کرن
ل ئان ده‌قه‌ران و چاره‌نقیس ب ریکا راپرسی و
ریفراندومی به‌یته‌ کرن، داکو خه‌لکی وی بریاری
بدن لسه‌ر کیژ ده‌قه‌ری مین حکومه‌تا مه‌رکه‌زی
ل به‌غدا، ئان ژێ لسه‌ر هه‌ریما کوردستانێ، ئه‌ف
ئاوی گرتنا هه‌ریما کوردستانێ بو ئان ده‌قه‌را
ئاویه‌ک سه‌ربازی یه، لده‌می بریار هاتیه‌ دان کو

دهرکه‌فت، ئەڤی سەرکه‌فتنی موراله‌کا مەزن دا هێزیت عێراقی و سەرکێشیا حکومه‌تا عێراقی و ئەوا وەسا هزرکر کو دی هەمی دەڤه‌ریت هەرێما کوردستانی ب وی ئاوی کۆنترول کەن، بەردەوام هێز دهنارتنه سەر تخویبی هەرێما کوردستانی، ئەڤجا سەرۆکی هەرێما کوردستانی (مەسعود بارزانی) و فەرمانده‌یی هێزیت هەرێما کوردستانی ژ پێخه‌مه‌ت به‌رسینگرتنا ئەڤان هیرشیت له‌شکه‌ری عێراقی دەست ب ئاماده‌کرنا هێزیت پێشمه‌رگه‌یی هەرێما کوردستانی کر و فەرمانده و سه‌نگه‌ریت خو به‌پیز بکه‌ن به‌رامبه‌ر هێزیت عێراقی و میحوه‌ری سحیلا و گوندی (عه‌ین عه‌ویس) سەر ب ناحیا زۆمار ئیک ژوان سه‌نگه‌ران بوو کو هەرێما کوردستانی هێزیت پێشمه‌رگه‌ی لی به‌ره‌ه‌فکرین ژبو به‌رسینگرتنا هیرشیت له‌شکه‌ری عێراقی.

و ژبو ئەڤی مه‌ره‌می هەرێما کوردستانی ئەڤ هێزیت ل خواری ل میحوه‌ری سحیلا به‌ره‌ه‌فکرین:-
 1- فەرماندا ده‌وک ب فەرمانده‌یا (فهریق شیخ عه‌لی) و هەر چار له‌شکه‌ریت سەر ب ئەڤی فەرمانده‌یی و ئیکه‌یی دی ییت فەرمانده‌یی کو ئەو ژ ی:-

له‌شکه‌ری 4/ فەرماندا ده‌وک ب فەرمانده‌یا (عه‌مید عومه‌ر بریفکی).

له‌شکه‌ری 5/ فەرماندا ده‌وک ب فەرمانده‌یا (عه‌مید/موشیر کوچه‌ر).

له‌شکه‌ری 6/ فەرماندا ده‌وک ب فەرمانده‌یا (عه‌مید/خه‌سو زییاری).

له‌شکه‌ری 7/ فەرماندا ده‌وک ب فەرمانده‌یا (عه‌مید روکن / فه‌تحی موساره‌شی) و هەمی ئەندام و ئەفسه‌ریت له‌شکه‌ری ڤه.

پیلانیت سه‌ربازی ب هه‌ڤکاری دگه‌ل تورکیا و ئیرانی کرن و هیرش کرن سەر کوردستانی.

ل ڤیری پشته‌ی روویدانیت 16 ئوکتوبه‌ری و راده‌ستکرنا که‌رکوکی بی شه‌ر ژلای ده‌سته‌که‌کی ڤه بوو حوکمه‌تا عێراقی، پتر ده‌لیڤه بوو وان په‌یدا بوو کو به‌یته ده‌ڤه‌ریت دی ییت کوردستانی و وان وەسا هزرکر کو دی ب ساناه‌ی شیت ده‌ڤه‌ریت دی ییت کوردستانی گرن، ئەڤ کاودانه هەمی بوون ئەگه‌ر کو حکومه‌تا عێراقی ب پشته‌ڤانیا تورکیا و ئیرانی و هنده‌ک ئالییت دی هیرشی بکه‌ن سەر سه‌نگه‌ریت پێشمه‌رگه‌ی، ئەو بوو جارا ئیک ل ده‌ڤه‌را هه‌ولیری هاته پێش 20/ چریا ئیک 2017 ز شه‌ر ل ویری هاته کرن، به‌لی پێشمه‌رگه‌ی نه‌هیلا به‌یته پێش بوو ده‌ڤه‌ریت کوردستانی و هه‌روه‌سال 20 چریا ئیک 26 چریا ئیک 2017 حکومه‌تا عێراقی چه‌ندین بزافکر ل چه‌ندین میحوه‌ران، وه‌ک مه‌خمور - تیلسقوف - مه‌حمودیه، به‌لی ده‌می هیرشیت خودا تویشی شکه‌ستن بوون و ئەو بوو دوماهیک جار ل 26 چریا ئیک 2017 هیرش ئینا میحوه‌ری عه‌ین عه‌ویس.

به‌ره‌ه‌ڤییت شه‌ری ژلای حکومه‌تا هەریمی و حکومه‌تا عێراقی ڤه دگه‌ل چه‌کی سه‌ره‌کی یی شه‌ری:-

به‌ره‌ه‌ڤییت شه‌ری ژلای حکومه‌تا هەرێما کوردستانی ڤه

پشته‌ی کاودانیت 16 ئوکتوبه‌ری 2017 و ب ئەگه‌ری خیانه‌تا هنده‌ک لایه‌نیت سیاسی و دڤه‌ریژا ڤی هیرشی دا که‌رکوک ژبن کۆنترولا هێزیت پێشمه‌رگه‌ی ییت سەر ب هەرێما کوردستانی ڤه

به‌تالیون:

به‌تالیونا هه‌وارهاتنی فه‌رماندا دهوك ب فه‌رماندا (عه‌قید / ایاد مزیری).

به‌تالیونا پشتیوانی (اسناد) یا فه‌رمانده‌یا دهوك ب فه‌رمانده‌یا (موقه‌دهم / عه‌بدوخالق).

هه‌روه‌سا سوپای / 7 یی فه‌رماندا دهوك ب فه‌رمانده‌یا (عه‌مید روكن / فه‌تحنی عه‌بدو موساره‌شی)

ژ چار به‌تالیونا یێك دهات ئه‌و ژى :-

به‌تالیونا یێك له‌شكه‌ری / 7 فه‌رمانده‌یا (عه‌قید / فالج هه‌سنی) و جه‌گریا (موقه‌دهم / حه‌واس رزگو موساره‌شی) ب هه‌می ئه‌فسه‌ر و پێشمه‌رگیت وان فه.

به‌تالیونا دوو / له‌شكه‌ری 7 ب فه‌رمانده‌یا (رائد / حامد حاجی میرانی) و جه‌گریا (رائد / ابراهیم عومه‌ر ته‌مه‌ر) ب هه‌می ئه‌فسه‌ر و پێشمه‌رگیت وانفه.

به‌تالیونا سێ له‌شكه‌ری / 7 ب فه‌رمانده‌یا (عه‌قید / خلف گه‌نجو) و جه‌گریا (موقه‌دهم / حسین گه‌رگه‌ری) ب هه‌می ئه‌فسه‌ر و پێشمه‌رگیت وان فه

به‌تالیونا چار له‌شكه‌ری / 7 ب فه‌رمانده‌یا (عه‌قید / ته‌وفیق خزر) و جه‌گریا (موقه‌دهم / عه‌بدوالعزیز بانکی دوسکی) ب هه‌می ئه‌فسه‌ر و پێشمه‌رگیت وان فه.

2- له‌شكه‌ری روژ یی زی‌ره‌فانیا نافخویی و ب سه‌ره‌رشتیا (لیوا / به‌هجه‌ت ته‌یمه‌ز).

هی‌زا یێك یا له‌شكه‌ری روژ ب فه‌رمانده‌یا (عه‌قید / به‌ده‌ل به‌ندی).

هی‌زا دوو یا له‌شكه‌ری روژ ب فه‌رمانده‌یا (عه‌قید / قادر شیخ مه‌می).

3- لیوا چاری یا سه‌ر ب وه‌زاره‌تا پێشمه‌رگه‌ ب فه‌رمانده‌یا (عه‌قید / عیسی زیوه‌ی).

4- لیوا هه‌شت یا سه‌ر ب وه‌زاره‌تا پێشمه‌رگه‌ ب فه‌رمانده‌یا (عه‌قید / هاشم سیته‌یی).

5- لیوا 12 یا سه‌ر ب وه‌زاره‌تا پێشمه‌رگه‌ ب فه‌رمانده‌یا (عه‌مید / عزالدین سه‌عدو سندی).

6- هی‌زا پشته‌فانی یا یێك ب فه‌رمانده‌یا (سیهاد بارزانی) ل ده‌فه‌را سحیلا گوندی (خراب دیم) ل ده‌شتا سلێفانه‌یی.

7- له‌شكه‌ری تایه‌تی 2 ب فه‌رمانده‌یا (عه‌مید / هه‌كار ئامیدی).

8- له‌شكه‌ری تایه‌ت (یێك و گولان) ب فه‌رمانده‌یا (مه‌نصور بارزانی).

به‌ره‌ه‌قییته‌ شه‌ری ژلایی حكومه‌تا عیراقی فه:

پشتی حكومه‌تا عیراقی ب سه‌ركیشتیا سه‌روك وه‌زیران (حه‌یدهر عه‌بادی، 2014-2018) و فه‌رمانده‌یی هی‌زیته‌ چه‌كداری یی ده‌وله‌تا عیراقی و ب هه‌فه‌شکی دگه‌ل حكومه‌تا هه‌رێما كوردستان و هی‌زیته‌ پێشمه‌رگه‌ی و ب پشته‌فانیا هه‌فه‌یه‌ماتیه‌ت

نافه‌وله‌تی دژی تیروستی داعش بۆ ماوه‌یی (3 سالان) ئانکو ژ 2014 تاكو 2017 شیان سه‌رکه‌فتنی بده‌ستخۆفه بینن دسه‌ری داعش دا، ئیکسه‌ر به‌ری هیزیت له‌شکه‌ری عیراقی و هه‌می هیزیت وی ییت چه‌کدار ییت سه‌ر ب وان فه گوهورین بۆ سه‌ر تخوییت هه‌ریما کوردستانی، ئەف هه‌ول و بزاقیت وان ژ ی ب هاریکاریا ده‌وله‌تیت ده‌وروبه‌ر

(فرقا 15 و فرقا 16) ب هه‌می لیوا و به‌ته‌لیوتیت وان فه و (فرقا 9 یا زریپوش) و چه‌ندین لیواییت جودا و جوریت میلیشیایت (هه‌شدا شه‌عی) ((هه‌شدا شه‌عی: هیزه‌کا نه‌ ریکه‌ستی یا عیراقی یه و پشکه‌که ژ هیزیت چه‌کداریت عیراقی، ژلایی فه‌مانده‌یی گشتی یی هیزیت چه‌کدار ی فه‌رمانا وه‌ردگرن و ژ تیزیکی 67 پشکا (فرقه) 1 پیک ده‌یت، هه‌شدا شه‌عی هاتییه دامه‌زراندن پشتی ده‌رئیکه‌ستنا فه‌تویا جه‌هادی ژلایی مه‌رجه‌عی تایفی ل نه‌جه‌ف (النجه‌ف الاشرف) و پشتی هینگی داگیرکنا گه‌له‌ک ده‌فه‌ریت به‌رفه‌ه ییت هنده‌ک ژ پارێزگه‌هییت باکووری عیراقی ژلایی ریکه‌ستنا ده‌وله‌تا ئیسلامیقه)).

چه‌کیت سه‌ره‌کی ییت شه‌ری

هه‌ر وه‌کی سه‌رکرده‌ییت پێشمه‌رگه‌ییت کوردستانی دیارکری چه‌کیت گران ل قی شه‌ری هاتنه‌ بکارئینان ژلایی هه‌ردوو هیزانقه‌ کو پیکه‌تبه‌وون ژ: (تانک، زریپوش، روکییتت راجیمه، که‌تیب، توپ هاقیز و هاونیت جودا جودا). به‌لی وه‌کی یا دیار دفی شه‌ریدا جوداھییه‌کا

بوو، ب به‌هانیا کو دقیت پێشمه‌رگه و هیزیت هه‌ریما کوردستانی وان ده‌فه‌ریت کوردستانی ییت کیشه‌سه‌ر کو ژده‌ست داعش ئازادکرین بو ژیر ده‌سته‌هه‌لاتا حکومه‌تا نافه‌ندی به‌تلیت و نه‌نجامیت (ریفراندۆم) ب هه‌لوه‌شینیت. (ریفراندۆم: مانا وی چه‌ندی مافه‌کی ده‌ستوری مروقیی یه‌سه‌ر هه‌ر کاره‌کی ده‌یته‌ کرن کو به‌رژه‌وه‌ندی و پاشه‌روژا نه‌ته‌وا دیارده‌کت له‌سه‌ر هه‌فنیاسینا نه‌ته‌وی و ئابوری و سیاسی ل کوردستانی ریکه‌فتیی 125 ته‌یلول 2017 ريفراندۆم هاته‌ کرن ژبو دیارکنا مافیت کوردان و جودابوونی ژ ده‌وله‌تا عیراقی کو ب ریزه‌یا 98% سه‌رکه‌فتن ئینات.))، ژ بۆ به‌هکنا ئەقی ئاره‌مانجی حکومه‌تا عیراقی هیزه‌کا چه‌کدار ی گه‌له‌ک مه‌زن کو ژ هه‌می ره‌نگیت ئیکه‌ییت له‌شکه‌ری پیک ده‌هات ئینانه به‌رامبه‌ر سه‌نگه‌ریت پێشمه‌رگه‌ی.

ئیک ژوان سه‌نگه‌ران ژ گوندی (عه‌ین عه‌ویس) کو ژلایی چه‌پی فه‌ ژ گوندی عه‌ین عه‌ویس تا گوندی (گریبیر و گزرونیه) و ژلایی راستی فه‌ ب دریزاهیا 10 کم هه‌ر ژ گوندی عه‌ین عه‌ویس تاكو گوندی سه‌عوویه و مه‌حمودیه ل روژئافایی میسل. ئەو هیزا له‌شکه‌ری عیراقی ژ ییک هاتبوون ژ

كوردستانى دا گرتن. هه‌روه‌سا ژلايى سىاسى و دىپلوماسى فه به‌رده‌وام دتیکهه‌لياندا بوون دگه‌ل سه‌رۆك وه‌زيران (حه‌يده‌ر عه‌بادى) و حكومه‌تا عىراقى، سه‌باره‌ت توركيا هه‌ر نه‌ دگه‌ل هه‌رېما كوردستانى بو نه‌خاسمه‌ ده‌مى ده‌ستىيكرنا بابه‌تى رىفراندۆمى و سه‌ربه‌خۆيا كوردستانى هاتى به‌رده‌ست، به‌لى توركيا ده‌رىي تخويىي يى ابراهيم خه‌ليل نه‌گرت دگه‌ل هه‌رېمى، ئه‌وژى دا ره‌وشا وان يا ئابورىي تىك نه‌چىت.

لى له‌شكه‌رىي توركيا و عىراقى ل باژىريي سلوپى لسه‌ر تخويىي هه‌رېما كوردستانى به‌رده‌وام له‌شكه‌رىي هه‌ردوو وه‌لاتان مه‌شقيت له‌شكه‌رى و به‌ره‌ه‌فئيت له‌شكه‌رى دكرن، وه‌ك گه‌فه‌ك بو سه‌ر هه‌رېما كوردستانى، كو هه‌رده‌مى پىنگاڤا سه‌ربخوويى به‌افىژن دى هيرشيت له‌شكه‌رى به‌رامبه‌ر ئىته‌ كرن.

هه‌لويسيتىي ده‌وله‌تيت زله‌يز ژ شه‌رى

هه‌لويسيتىي فان ده‌وله‌تان تا راده‌يه‌كى يى بى ده‌نگ بوو، داخويانيا هه‌ر داخواز دكر كو شه‌ر به‌پىته‌ راوه‌ستاندن و ئه‌ف كيشه‌ ب رىكيت ئاشتى و دىالوكا به‌پىته‌ چاره‌كرن، ئازانسا رۆژنامه‌فانيا فه‌ره‌نسى لسه‌ر ده‌قى به‌رده‌فكى ئىكه‌تيا نىشتيمانىا كوردستانى (غه‌ياس سورچى) راگرنا شه‌رى ب ((ئاوايه‌كى

ده‌مكى)) دناڤه‌را هيزيت عىراقى و پيشمه‌رگاندا ل گشت سه‌نگه‌رىي ده‌فها ده‌شتا نه‌ينه‌وا ل باكورى وه‌لاتى فه‌گوه‌استن و هه‌روه‌سا سورچى پيش وه‌خت گوتبوو كو ((ئىكه‌تيا نافده‌وله‌تى ده‌ست ب دانوستاندنن كرىه‌ دگه‌ل هه‌ولير و به‌غدا ژ بو راوه‌ستاندنن هيزشان و رىگرى كرن له‌هه‌ر به‌ه‌ف چوونه‌كى و گه‌هشتن بو رىكيت ئاشتىي دناڤه‌را هه‌ردوو لىاندا.

مه‌زن دناڤه‌را چه‌كى هه‌ردوو ئاليان دا هه‌بوو كو به‌رامبه‌ر هه‌ر تانكه‌كا پيشمه‌رگه‌ى به‌لكو وان 50 تانك هه‌بوون و ل به‌رامبه‌ر هه‌ر (روكيتيه‌ك، ئان توپ، ئان هاون ئان دوشكه ...هتد) ييت ل به‌ر ده‌ستى پيشمه‌رگه‌ى به‌لكو وان 5 تا 6 جارا زىده‌تر ژ پيشمه‌رگه‌ى هه‌بوو، هه‌روه‌سا د ئه‌فى شه‌ريدا ره‌نگه‌ چه‌كه‌ك گه‌له‌ك پيشكه‌فتى و كاريگه‌ر ده‌ستى له‌شكه‌رىي عىراقى دا هه‌بوو كو ئه‌و ژى تانكيت ژ جورى (ئه‌ميرانز) يت ئه‌مريكى بوو. و چه‌كى (ميلان) كو ره‌نگه‌ چه‌كه‌كى دژه‌ زىپوشه‌ و گه‌له‌كى كاريگه‌ره‌ ده‌ستى پيشمه‌رگه‌ى دابوو. هه‌لويسيتى ده‌وله‌تيت هه‌رېمى و زله‌يز به‌رامبه‌ر شه‌رى هه‌رېما كوردستانى و عىراقى: هه‌لويسيتى ده‌وله‌تيت هه‌رېمى:

وه‌لاتيت هه‌فتخويىي عىراقى و هه‌رېما كوردستانى دژاتيه‌كا مه‌زن به‌رامبه‌ر كيشا كوردى ب گشتى هه‌يه‌ و تايه‌ت ل هه‌لويسيتى خو گه‌له‌ك موكم و رژد بوون لده‌مى كرنا رىفراندۆمى ل 25 ئه‌يلولى 2017 و فه‌رئيت وى، له‌ورا ئه‌فان وه‌لاتيت هه‌رېمى، نه‌خاسمه‌ ئىران و توركيا نه‌ بتنى پشته‌فانيت حكومه‌تا عىراقى بوون، به‌لكو پالده‌رى سه‌رپشك بوون ژ بو هه‌ر هيرشه‌كا له‌شكه‌رى دژى هه‌رېما كوردستانى.

هه‌روه‌سا ده‌وله‌تيت (ئىران و توركيا) پالپشتيا ده‌وله‌تا عىراقى دكرن دژى هه‌رېما كوردستانى، ل وى ده‌مى ئىرانى رولى خو ديار كر و هيزيت خو ييت له‌شكه‌رى، نه‌خاسمه‌ بناڤى هيزيت ((پاسدار)) لژير سه‌ركيشيا (قاسم سليمان) پشكدارى شه‌رى بوون، مل ب مى له‌شكه‌رىي عىراقى دژى پيشمه‌رگه‌ى، هه‌روه‌سا ژلايى ئابورى فه‌ ده‌روكيت خو ييت تخويىي دگه‌ل هه‌رېما كوردستانى دائىخستن، هه‌روه‌سا ته‌ف هيليت خو ييت ئه‌سمانى دگه‌ل

هه‌ر وه‌سا ویلایه‌تیت ئیکگرتی ییت ئەمریکی تیکه‌له‌ییت خو زیده‌تر لیکرن دگه‌ل به‌غدا و هه‌ولێر ژبو دیتنا چاره‌یه‌کی بو کیشه‌ ییت دناقه‌ه‌را هه‌ردوو لایان دا و ده‌مان ده‌مدا بزاقییت ناخوویی ژێ هه‌بوون، نه‌خاسمه‌ ژلایی سه‌رۆک کومار (فؤاد معصوم) بو چاره‌کرنا کیشان و کوردان گه‌فییت وی چهندی کرن کو ((نه‌هامه‌تییت هه‌زییت هه‌شدا شه‌عی ل که‌رکوک و ده‌قه‌ریت دابری به‌ینه‌ ئاشکه‌راکرن)).

ئاسایشا نیفده‌وله‌تی دی به‌رده‌وام بن د هاریکاری کرنا واندا ژبو چاره‌کرنا قه‌یرانان)) ل قیری دیار دبیت کو ئان ده‌وله‌تان رول و هه‌لوسته‌ک باش هه‌بوو و هه‌ر دقیا ن کو ئه‌و ئاریشه‌ ب ریکیت ئاشتی و دانوستاندان به‌ینه چاره‌کرنا دناقه‌ه‌را حکومه‌تا عیراقی و هه‌ریما کوردستانی دا و داخواز دکرنا کو شه‌ری کوشتنی نه‌هه‌یه‌ته‌ کرن، ده‌مان ده‌مدا رۆسیا ژێ هه‌لوسته‌ک ئه‌رینی هه‌بوو به‌رامبه‌ر کوردان و رولی وی تا راده‌یه‌کی یی باش بوو ژبه‌ر کو هه‌رده‌م یا دلسۆز بوو به‌رامبه‌ر کیشا کوردان.

هه‌روه‌سا دانوستاندییت سه‌رۆکی حکومه‌تا هه‌ریما کوردستانی نیچیرقان بارزانی و جه‌گه‌ری وی قوباد تاله‌بانی دگه‌ل سه‌رۆکی کومار فه‌ره‌نسا (ئیمانویل ماکرون) (2017 -) ل پاریس، بو هه‌ولدان بو پالدانا ده‌وله‌تییت رۆژنایایی بو گفاشتنا ل سه‌ر به‌غدا ژبو هندی ده‌رگه‌هی دانوستاندنا دگه‌ل به‌غدا به‌ینه‌ فه‌کرنا و چاره‌کرنا کیشییت قه‌یران و راپرسیا سه‌رخوه‌بوونا کوردان لدویف خودا بینت. سه‌رۆکی ویلایه‌تییت یه‌کگرتی ییت ئەمریکا ل 2017 (دونالد ترامب) دگه‌ل ماکرون پیک هات لسه‌ر ((گرنیگیا چاره‌کرنا هه‌فکیتییت ناقه‌ه‌را به‌غدا و هه‌ولێر دا ب ریکیت دانوستاندان)).

لئ هه‌لوستی به‌ریتانیا یی نه‌رینی بوو، ژبه‌ر کو به‌ریتانیا وه‌ک ده‌وله‌ته‌ک داگیرکاری پتر به‌رژه‌وندیا خو دقیت، نه‌خاسمه‌ ژێ ییت ئابوری، ژبه‌ر هندی پشته‌فانیا تورکیا و هه‌شدا شه‌عی و سوپایی عیراقی کر بو ده‌قه‌ریت فه‌قه‌تیای ییت کوردستانی ژبو بده‌سته‌ ئینان و به‌ره‌م ئینانا گازی ل که‌رکوک.

ده‌مان ده‌م دا ل هه‌ولێری ژێ هنارتیی ئەمینداری گشتی یی نه‌ته‌وه‌یییت ئیکگرتی بو عیراقی (یان کوبیتش) ده‌ست ب دانوستاندان کر دگه‌ل سه‌رکیشییت کوردان و ده‌یامی هه‌فدیتنا خودا شیره‌تکاری ((جفاتا ئاسایشا کوردستانی مه‌سرۆر بارزانی)) داخوازا هندی کر کو (کیشه‌ییت هه‌ولێر و به‌غدا ب زویترین ده‌م به‌ینه‌ چاره‌کرنا) دگوت کو ((ده‌ستور بناغه‌یه‌ و پیندقیه‌ بو چاره‌کرنا هه‌می ئاریشان پشت به‌ستی لسه‌ر به‌ینه‌ کرن و دویر ژ بکارئینانا هیزی و دژواریی لژی هه‌ر ره‌وشه‌ک و به‌هه‌ر ئاوایه‌کی ژ ئاویان، ریکخراوا نه‌ته‌وه‌ی و جفاتا

ده‌ستیپیکرنا شه‌ری سحیلا و قه‌ریزیتی وی

ئیک / ده‌ستیپیکرنا شه‌ری سحیلا

پشتی رویدانا 16 ئۆکتوبه‌ری و کۆتۆلکرنا که‌رکوک ژلایی حکومه‌تا عیراقی فه‌، رابوون به‌ره‌فکرنا هیزه‌ کا له‌شکه‌ری یا مه‌زن ب فرقه‌ ییت جودا جودا، فرقا زریپوش و هیزییت هه‌شدا شه‌عی ییت

جودا جودا. دگه ل پاسداریت ئیرانی و (حزب الله) یا لوبنان و ب پشته فانی که تیبت به رفه هه و چه کیت جودا جودا داکو هیرش بکه نه سه سه نگه ریت پیشمه رگه ل هه ولیر و پردی و تلسقوف، هه روسا ل میحوهری سحیلا (عهین عهویس) سهه ب ناحیا زۆمار فه. هیرشیت وان دهستیپکرن ل پردی

20/چریا ئیکتی/2017 و تلسقوف 24/چریا ئیکتی/2017 و لریکه فتی 126/چریا ئیکتی 2017 ل رۆژا پینج شه می شه ره کئ دژوار ب توباران کرنا چه کداریت چه شدا شه عی ل میحوهری سحیلا و ل سهه رانه ری سهه نگه ریت پیشمه رگه، ژ گوندیت عهین عهویس و مهحمودیه دهستیپکر و لدویف داخویانییه کا مهسعود وهرمیلی

کو دبیزیت «ئه فه بو هه یامی چه ندین سالانه ئه ز دناف شه ریدا، بو ئیکه م جاره کو شه ره کئ هوسا رویدا ب هجوم و قه سفه ک ئیکجار دژوار بو سه سه نگه ریت پیشمه رگه ی.»

ههروه سان ((مسعود وهرمیلی: دیده فانه ک رۆژنامه فانی هوسا شه ری شو فقه دکهت و دبیزت: دکارم بیژم د وان ده مهه ژمیراندا، ئانکو هه ر ژ ده مهه ژمیر پینجئ سپیدی ده سپیکری تاکو نه هی به ری نیفرو به رده وام بووی کو دفی ده میدا زیده تری (1300) توپ و گولله هاون و روکیت ئاراسته ی سهه نگه ریت پیشمه رگه ی هاتنه کرن، پاشی ده ست ب پینشفه چوون و هیرشان کرن)). هیزیت عیراقی ب تانک و زریپوش و ترومیلیت دی ییت زریپوش کری وهک (هه مر) ل جادا سه ره کی هیرشا خو

ئینا سهه سهه نگه ریت پیشمه رگیت کوردستانی ول ده فه را سحیلا ل گوندی عهین عهویس ب مه ره ما تیکشکاندا سهه نگه ریت پیشمه رگه ی و چوونا ناف کوردستانی هه تا کو ده فه را (ابراهیم خلیل) ل زاخو لسهه ر تخویبی تورکیا.

فه ریق جمال ئیمینکی سوپا سالاری هیزا پیشمه رگه یی کوردستانی د داخویانییه کا نه مازه بو مالپه ری فه رمی یی پارتی دیموکراتی کوردستان فه، گوت: (مه به ستا هیرشا چه شدا شه عی و هیزیت عیراقی نه هیلانا کیانی هه ریما کوردستانی بوو) ئه وان دفا جاره کادی دهوک و

هه ولیر و سلیمانی بیخه ژیر ده ستی خو و چ تشت نه مینت ب نافی کوردستان،

سوپا سالاری پیشمه رگه ی / فه ریق (جمال ئیمینکی)

به لی پیشمه رگیت کوردستانی ییت هیزا ئیک له شه که ری رۆژ یی زیره فانی بفه رمانده یا (عقید به ده ل به ندی) و هیزیت پیشمه رگیت فه رمانده یا دهوک ب فه رمانده بیا (لیوا / شیخ علی) و هه می ئیکیت خو فقه وهک به ته لیونا 3 له شه که ری 7 پشتیوانی و هیزیت دی ییت هه رچوار له شه که ریت (4، 5، 6، 7) ییت فه رمانده یا دهوک ب موراله کا مه زن به رسینگی هیرشا هیزیت عیراقی گرتن و ب چه کیت (میلان و دوشک) هه می ئه و تانک و زریپوش و هه مر سو تن و هیرشا وان تیکشکاند و زه ره ر و زیانه کا مه زن یا گیانی و ماددی و مهعنه وی ل وان دان.

پاشی هیزیت چه کداریت عیراقی ژلایی عهین عهویس بهه ر ب ده ستی چه پی لایی باکوری هه تا گوندیت (گر بیر و گزرونیه) هیرش کره سهه ر

ره‌وشا که‌ریکی و هندەک دە‌قەرێت کوردستانی گرتین، ئیدی چ حساب بۆ دە‌سته‌لاتداریا هه‌ریما کوردستانی و پێشمه‌رگه‌ی و هه‌یزیت چه‌کداریت کوردستانی نه‌دکرن. ل وێ روژا هاتین و هه‌یرشی سه‌نگه‌ریت عه‌ین عه‌ویس و سه‌رحه‌م میحوه‌ری روژئاڤایی دیجله‌ کرین، ئه‌وان وه‌سا به‌رنامه‌ی خو ده‌ینابوو کو هه‌ما ب سانه‌ی به‌ین و سه‌نگه‌ریت پێشمه‌رگه‌ی تیک بشکین و بچه‌ ده‌قه‌را زاخو (ابراهیم خلیل) و هه‌ر ژبو ئه‌ڤی مه‌ره‌می ژێ به‌ری شه‌ری ب چه‌ند روژه‌کا هه‌یزه‌کا له‌شکه‌ری عیراقتی هه‌نارته‌ تورکیا دگه‌ل له‌شکه‌ری تورکیا ئینابون باژیری (سلوپی) ل سه‌ر تخویبیت هه‌ریما کوردستانی ب ناف و نیشان و دروشمی (مناوریت سه‌ربازی ییت مه‌شق و راهینانا) هه‌ڤشک دگه‌ل له‌شکه‌ری تورکیا. به‌لی د راستیدا وه‌سانه‌بوو و ئارمانجا وان ئه‌بوو کو پشتی هه‌یزیت عیراقتی ب سه‌ر هه‌یزیت پێشمه‌رگه‌ی دا ب سه‌رکه‌ڤن ئه‌ڤ هه‌ردوو هه‌یزه‌ لسه‌ر تخویبی بگه‌هنه‌ ئیک و پیکڤه‌ به‌ر ب قه‌زا زاخو و ده‌وک بچن و دویمه‌یه‌ی ب کیانی سیاسی و جوگرافی یا کارگیریا هه‌ریما کوردستانی بینن، به‌لی پا خوراگری و قه‌هرمانیا هه‌یزیت پێشمه‌رگه‌ی کوردستانی ئه‌ڤ پیلانا هه‌ڤشکا عیراقتی و ئیران و تورکیا و سووریا ب پشتگه‌رمیا (ده‌وله‌تیت مه‌زن) کرین ژنابقه‌رن و نه‌هه‌یلا بگه‌هنه‌ ئارمانجا خو.

هه‌ر ژ وێ روژی قه‌ هه‌یزیت چه‌کداری ییت عیراقتی

سه‌نگه‌ریت پێشمه‌رگه‌ی ب تانک و زریپوش و هه‌مرا، به‌لی پێشمه‌رگه‌ییت له‌شکه‌ری/ 7 ب فه‌رمانه‌ییا (عه‌مید روکن - فتحی عه‌بدو موساره‌شی) و هه‌رسێ به‌تالیونیت (1، 2، 4) ییت له‌شکه‌ری / 7 هه‌یزا (محمد سمو) ییت سه‌ر ب فه‌رمانه‌ییا ده‌وک قه‌ و لیوا / 4 وه‌زاره‌تا پێشمه‌رگه‌ی ب فه‌رمانه‌ییا (عه‌قید/ عیسا زیوه‌ی) به‌رسینگی هه‌یرشا عیراقتی گرتن و ب چه‌کیت میلان و توپا (106) ملیم ئه‌و هه‌یرش شکاندن و ژنابقه‌رن و زیان و کوشتنه‌کا مه‌زن ب له‌شکه‌ری وان ئیخست. شه‌ر به‌رده‌وام بوو تا بو‌یه‌ ده‌مه‌ه‌ژمیر (12:00 تا 1:00) شه‌ڤ، به‌لی هه‌یزیت عیراقتی ل جه‌ی خو نه‌ شیان پێشڤه‌چوونێ بکه‌ن و سه‌نگه‌ریت پێشمه‌رگه‌ی تیک بشکینن، له‌ورا نه‌چاربوون شه‌ری ب راوه‌ستینن. لیوا به‌هجه‌ت ته‌یمه‌ز فه‌رماندی هه‌یزا زیه‌ڤانی کو پشتگه‌ری ل قتی (شه‌هنه‌ما مه‌زن) کربوو بۆ ماله‌په‌ری فه‌رمی یی پارتی دیموکراتی کوردستان دیبژیت ((پشتی رویدانیت 16 ئوکتوبه‌ری و قه‌کیشانا پێشمه‌رگه‌ی ژ چه‌ند ده‌قه‌ران و پیلانیت دوژمنا، تیکه‌هشتن کو ئارمانجا وان ئه‌و بۆ بگه‌هنه‌ خالا پێشابییری و کونگره‌کی روژنامه‌ڤانی بکه‌ن و بیژن ته‌مامیا ده‌وک و زاخو کونترول کرن، به‌لی سه‌روک بارزانی دگه‌ل کوریت خو بریارا شه‌ری دان)).

دوو/ قه‌ریبژیت شه‌ری سحیلا:-

شه‌ری سحیلا (عه‌ین عه‌ویس) ب سه‌رکه‌ڤتنا پێشمه‌رگیت هه‌ریما کوردستانی ب سه‌ر ته‌ڤ هه‌یزیت چه‌کداری ییت عیراقتی دا بدوماهی هات. ئه‌ڤ شه‌ره‌ بۆ وان بۆ ده‌رسه‌ک بۆ هه‌می فه‌رماندیت له‌شکه‌ری ییت ئیکه‌ییت جودا جودا ییت هه‌یزیت له‌شکه‌ری و حه‌شدا شعبی یا عیراقتی کو ئه‌وان پشتی

حکومه‌تا عیراقی ئیدی بزافا هندئێ نه‌کر کو به‌ر ب سه‌نگه‌رئیت پێشمه‌رگه‌ی به‌یئت.

۲- هه‌روه‌سا پشتی قی شه‌ری بو ئه‌گه‌ری هندئێ کو ئه‌و ترسا لسه‌ر هه‌رئیمه‌ کوردستان هه‌ی نه‌مینت.

۳- ده‌همان ده‌مدا ئه‌ف شه‌ره‌ بو ئه‌گه‌ر کو ئیدی سه‌روک وه‌زیرئێ عیراقی (حه‌یده‌ر عه‌بادی) نه‌شیا جاره‌کادی حکومه‌تی پێک بینت کو بیته‌ جه‌ئێ ترسئێ بو سه‌ر کوردستانئێ.

۴- هه‌روه‌سا سیاسه‌تا حکومه‌تا ئیرانئێ و ترکیا دگه‌ل حکومه‌تا عیراقی و هه‌یزئیت حه‌شدا شه‌عبی شکه‌ستن ئینات و پیلانئیت وان ژناڤچوون.

دشیانئیت خودا نه‌ دیت کو هه‌یرشا بکه‌نه‌ سه‌ر ئاخا کوردستانئێ و شه‌ری خو یئێ چه‌کداری راهه‌ستاندن. تخویبئیت سیاسی وه‌ک خو مان، هه‌ر ئێک ل جه‌ئێ خو چه‌کداریت عیراقی نه‌ شیان به‌ره‌ف پێشقه‌ به‌یئت، هه‌روه‌سا پێشمه‌رگه‌ ژئێ ل جه‌ئێ خومان. دقئێ شه‌ریدا ئیزیکئێ (۳۰۰) سئێ سه‌د که‌س ژ هه‌یزا چه‌کداریت عیراقی هاتنه‌ کوشتن دگه‌ل ئیزیکئێ (۵۰۰) بریندارا، هه‌روه‌سا پێشمه‌رگه‌ی ژئێ (۲۸ - ۲۹) شه‌هیدان کو گه‌له‌ک ژوان یئت پارچئیت دی یئت کوردستانئێ بوون. هه‌روه‌سا ئیزیکئێ (۱۰۰ تا ۱۵۰) بریندارا هه‌بوون.

قه‌ریژ

۱- پشتی ئه‌و شکه‌ستنا مه‌زن یا حکومه‌تا عیراقی، گه‌هه‌شته‌ قه‌ناعه‌ته‌کئێ کو ئیدی نه‌شئیت د مه‌یدانا شه‌ریدا چ سه‌رکه‌فتنا بده‌سته‌قهبینت و شه‌ر هاته‌ راگرتن ب سه‌رکه‌فتنا پێشمه‌رگه‌ی و

ژێده‌ر و ده‌همه‌ن

۱۹- مه‌سه‌ود مه‌مه‌د ره‌شید (مه‌سه‌ود وه‌رمئیلی)، ۲۰۱۸/۱۲۹، ب رێکا تێله‌فونئێ.

۲۰- الشرق الاوسط جریده‌ العرب الدولیه، رقم العدد (۱۴۲۴)، <https://aawat.com/node/106966>

۲۱- الاکراډ یلوحون بتدوئیل (انتهاکات الحشد الشعبی) - ارییل - باسَم فرنسیس ۵۱ دئیسمر ۲۰۱۷، <http://www.alhayat.com/article/90416>

۲۲- سیاسه‌تا به‌ریتانیا به‌رامبه‌ر کیشا کوردی، سیمینارا د. هه‌یرش عه‌بدولا حه‌مه‌ که‌ریم، ۲۰۱۹/۱۱/۱۷.

۲۳- عاید یوسف حاجی، ۲۰۱۸/۱۱/۱۴ ل زاخو.

۲۴- رۆژناما ئه‌فرۆ هه‌ژمار (۴۵۲)، ۲۰۱۸/۱۱/۲۸، ل زاخو.

۲۵- ابراهیم عومه‌ر ته‌مه‌ر، ۲۰۱۸/۱۱/۱۲ ل زاخو.

۲۶- فه‌تحنی عه‌بدو موساره‌شی، ۲۰۱۸/۱۱/۱۰ ل زاخو.

۲۷- ده‌وک ل kdp.info، ۲۰۱۸/۱۱/۲۸، ۲۵ Oct، شه‌ری سحئیل.

۲۸- عزالدین سه‌عه‌دو صالح، ۲۰۱۸/۱۱/۱۸ ل زاخو.

۲۹- شیمال عه‌بدولا عه‌لی، ۲۰۱۸/۱۱/۱۵ ب ریک تێله‌فونئێ.

۳۰- عه‌بدولباسک عه‌بدولکه‌ریم اسماعیل، ۲۰۱۸/۱۱/۲۱ ل زاخو.

۱- عه‌لی ته‌ته‌ر ته‌وفیق، ۲۰۱۹/۱۱/۱۴ ب ریک تێله‌فونئێ.

۲- خه‌له‌ف گینجو خه‌له‌ف هاور، ۲۰۱۹/۱۲/۱۵ ل گوندئێ عه‌ین عه‌ویس.

۳- سه‌عید عومه‌ر ته‌مه‌ر، ۲۰۱۸/۱۱/۲۶ ل زاخو.

۴- جه‌میل ره‌مه‌زان ره‌شو، ۲۰۱۹/۱۲/۱۵ ل گوندئێ عه‌ین عه‌ویس.

۵- شوهرش غائب مصگفی، ۲۰۱۹/۱۲/۱۵ ل گوندئێ عه‌ین عه‌ویس.

۶- سه‌عه‌د مه‌مه‌د صبجی، ۲۰۱۹/۱۲/۱۰ ل گوندئێ عه‌ین عه‌ویس.

۷- شه‌وکه‌ت حوسه‌ین مه‌مه‌د، ۲۰۱۹/۱۲/۱۵ ل گوندئێ عه‌ین عه‌ویس.

۸- عه‌بدولکه‌ریم سه‌عید ده‌روئیش، ۲۰۱۹/۱۲/۱۰ ل گوندئێ عه‌ین عه‌ویس.

۹- عه‌بدولکه‌ریم سه‌عید ده‌روئیش، ۲۰۱۹/۱۲/۱۰ ل گوندئێ عه‌ین عه‌ویس.

۱۰- امیر عه‌بدولکه‌ریم عه‌بدولکه‌ریم، ۲۰۱۸/۱۱/۲۰ ل گوندئێ عه‌ین عه‌ویس.

۱۱- رشید حوسه‌ین مه‌مه‌د، ۲۰۱۸/۱۱/۲۰ ل گوندئێ عه‌ین عه‌ویس.

۱۲- قاسم ره‌شید محو، ۲۰۱۹/۱۲/۱۵ ل گوندئێ عه‌ین عه‌ویس.

۱۳- هه‌یه‌ات اسماعیل ره‌شو، ۲۰۱۹/۱۲/۱۵ ل گوندئێ عه‌ین عه‌ویس.

۱۴- دیندار عوسمان خالد، ۲۰۱۸/۱۱/۱۹، ل زاخو.

۱۵- توفیق عه‌بدولا مصگفی، ۲۰۱۸/۱۱/۱۹، ل زاخو.

۱۶- مصگفی مه‌مه‌د صدیق، ۲۰۱۸/۱۱/۱۹، ل زاخو.

۱۷- عه‌بدولخالق سه‌عید ده‌روئیش، ۲۰۱۹/۱۲/۱۰، ل گوندئێ عه‌ین عه‌ویس.

۱۸- موسی موسی مصگفی (به‌ده‌ل به‌ندی)، ۲۰۱۸/۱۲/۲۳، ل عه‌ین عه‌ویس.

كۆمارا كوردستان ل مهابادئ چاوانیا چیبوونئ و نه‌گهریت ژناقچوونئ

پشكا ئیكئ

سلیمان شەفیق کانیکئ

ته‌وه‌رئ ئیكئ: كاودانئ گشتئ ل ئیرانئ و نه‌گهریت هاریكار ژ بو پهبیدا بوونا كومارئا
كوردستان

ده‌سته‌ه‌لاتئا خوه بوو. ئه‌ف له‌شكه‌ره ب ئیشاندنا خه‌لكئ و گرتئا عه‌ردیت وان و تالانكرئا سامانیت ده‌وله‌مه‌ند و به‌رتیل خوارن و كوشتئا خه‌لكئ بئ گونه‌ه رادبؤن، ئه‌ف كاره ببوونه ئیك ژ تیتالیئت وان. حكومه‌تا ئیرانئ سه‌رده‌می ره‌زا شاهئ په‌له‌ویدا یابه‌رده‌وام بو بجه‌ئینانا سیاسه‌ته‌كا شوفینی دژئ نه‌ته‌ویئت نه‌فارس و نه‌خاسمه كوردان، ب ریکا پروگرام و ستراتییئت دومدریکژ بو بنبرکئا که‌لتور و ره‌وشه‌نبیریا کوردی. ل سالا (1934) شاهئ به‌یانه‌ك ده‌ریخست کونابیت ب چ ره‌نگه‌کی ئه‌زمانه‌ك ژبلی ئه‌زمانئ فارسی به‌یته بکارئینان، له‌ورا ئه‌زمانئ کوردی هات بو قه‌ده‌غه‌کرن دروست نه‌بو ب ئه‌زمانئ

روژه‌ه‌لاتئ کوردستانئ د سه‌رده‌می ده‌سته‌ه‌لاتئا (ره‌زا شاهئ په‌له‌وی) دا دناقه‌ه‌را سالیئت (1926-1941)، ژيانا سیاسی و ئابوری و جفاکی هاتبوو پشتگوه هافیتن، ئه‌و ته‌خ و چینیت نه‌فارس ل ئیرانئ توشی ژيانه‌كا ئالۆز و سیاسه‌ته‌كا دژوار ببوون، کورد ژیک ئیک ژ وان نه‌ته‌وان بو ئه‌ویئت هاتینه بئ بار کرن ژ ته‌ف مافیت وان. پشتی ده‌ستپیکرئا (شه‌رئ جیهانی یئ دووی) دناقه‌ه‌را یاریکه‌ریت شه‌ریدا، ره‌زا شاهئ بزاقیت مه‌زن کرن ژ بو مان و به‌یزکرئا ده‌سه‌ه‌لاتئا خوه ل ئیرانئ، هه‌ر ژبو قئ مه‌ره‌می ده‌سته‌ه‌لاته‌كا ئیکجار مه‌زن دا سه‌رکیشیت له‌شکه‌ری داکو به‌رامبه‌ر خه‌لكئ براوه‌ستن، زیده‌باری مژویلکرئا خه‌لكئ ب هنده‌ك ئاریشان قه‌ مه‌ره‌م ژئ ژبیربنا مافیت وان و زالکرن و بنه‌جه‌ه‌کرئا

ب بزافیت رزگاریخوازیت مللهتیت ئیرانی کهفت، ئەفه دهلیفه‌کا باش بو گه‌لێت بن دەست ژ بو بدهستفه ئینانا مافیت خوه ییت نه‌ته‌وه‌ی.

وه‌کی دهیته زانین پشتی شه‌رێ دونیایی یی دووی (1947) هیزیت له‌شکریت ئینگلیز و ئەمریکا باشورێ ئیرانی گرت، هه‌روه‌سا پشکا باکوری ژ روژهلای کوردستان هاته کۆنترولکرن ژلای ئیکه‌تیا سوڤیه‌تفه، له‌شکه‌ری ئیرانی ژوان ده‌فه‌ران هاته ده‌ریخستن، ئەو ده‌فه‌ریت ماینه دنایه‌را له‌شکه‌ری ئیکه‌تیا سوڤیه‌ت و له‌شکه‌ری ئینگلیز وه‌ک (مه‌هاباد، بانه، سه‌رده‌شت، سه‌قز...هتد) هنده‌ک ده‌فه‌ریت دی د‌ئازاد بوون و نه‌که‌فتبوونه دژیر کونترولا چ هیزا فه، ل وی ده‌می تخویبه‌ک بو دکتاتوریا ره‌زاشاهی هاته دانان، ب هاتنا هیزیت بریتانی و سوڤیه‌ت جاره‌کا دی ئەو زیندانی و ئازادخوازیت ئەو ده‌مه‌کی درێژ بو د زیندانیته ره‌زاشاهی فه و ب گوننه‌هیت جودا جودا دهاتنه ئازادان هاتنه ئازادکرن و پتریا فان که‌سان ژ هوزیت کوردا بوون.

پشتی هاتنا بریتانیا و ئیکه‌تیا سوڤیه‌ت بو وه‌لاتی ئیرانی ل (ته‌باخا 1941) ره‌زا شاهه نه‌چاربوو ده‌ستان ژ ده‌ستهلای به‌رده‌ت بو کورێ خوه (محمد ره‌زا شاه‌ی و ره‌زا شاه‌ی وه‌لاتی ئیرانی بجه‌د هیلا پشتی هاتنا محمد ره‌زا شاه‌ی ئەو زۆلم و زۆرداریال خه‌لکی دهاتنه‌کرن سه‌ر نه‌ته‌ویته دیتریت ئیرانی وه‌ک (کورد، ئازهری) تاراده‌یه‌کی کیم بو، پاشی خه‌لکی تا راده‌یه‌کی هه‌ست ب ئەمن و ئاسایشی کر، د‌شیان به‌حسی مافیت خوه ییت نه‌ته‌وه‌ی بکه‌ن، وه‌کی دهیته‌گوتن د ده‌مه‌کی کیمدا نیزیکی (60) پارت و ریکخوازیت سیاسی ل ئیرانی هاته‌ن چیکرن. نه‌خاسمه پشتی په‌یماننا ئەتلانتیک ل (14 ته‌باخا 1941) ل ده‌فه‌ری هاتینه به‌لافکرن کول به‌ندی سیی دا به‌حسی سه‌ربه‌خوه‌بوونا نه‌ته‌ویته بنده‌ست دکر مافی

کوردی ل خاندنگه‌ها بهیته خواندن و نقیسین، هه‌روه‌سا بریاردا له‌سه‌ر هه‌می سازیت حکومی و خاندنگه‌ها رستا ب(فارسی باخفن) بهیته نقیسین، به‌رده‌وام د بزاف کرنی دا بوون ژ بو قه‌ده‌غه‌کرنا جلیکت کوردی و فه‌گوه‌استنا کوردا ژ جهیت وان، زیده‌باری فی چهندی رابوون ب گوه‌ورینا نافیته چهن‌دین باژیر و گوندیت کوردا و نافیته فارسی دانانه سه‌ر. دنایه‌را سالیته (1934_1940) ده‌سته‌هلاداریته ئیرانی سیاسه‌ته‌کا دژوار بکارتینا ب ئاویه‌کی راسته‌وه‌خو کینجا خول کوردیت روژهلای ده‌کر ئەو بو ل سالا (1935) پشکه‌کا مه‌زن ژ هوزیت کوردا وه‌ک (گولباخی، جه‌لالی، پیرانی) فه‌گوه‌استنه باژیریت فارسا وه‌ک باژیری (سولتان ئاباد، کرمان، شیراز) و فارس ل جه‌ن وان ئانجی کرن وه‌ک یا دیار مه‌ره‌ما وان نه‌هیلان و ه‌لاندنا نه‌ته‌وا کورد بوو.

شاه‌ی ئیرانی یی به‌رده‌وام بو ل سه‌ر سیاسه‌تا خوه یا دژوار ب گه‌له‌ک ریگان، ژ وان رابو ب نه‌هیلان و ژ چه‌ک کرنا کوردان، ل ده‌ستپیک هنده‌ک بها و دیاریته مه‌زن دانه وان که‌سیت چه‌کی خوه راده‌ست کری و داینه ده‌ستی سه‌رکیشیت له‌شکه‌ری ییت ئیرانی، پاشان له‌شکه‌ری ئیرانی رادبوون ب زیندانکرن و نه‌هیلانا هه‌رکه‌سی چه‌ک هه‌لگرتی و بو ب جه‌ئینانا فی ئارمانجی ئەندامیت ئازهری دهاتنه ده‌ست نیشانکرن و هاتنه نافکرن بنافی (عه‌جه‌م). ژ فه‌ریژا فی سیاسه‌تی ل روژهلای کوردستان کاودایت ره‌وشه‌نبیری و ساخله‌می و ئابوری و جفاکی تیک چوون، برس و ترسه‌کا مه‌زن ل ناف خه‌لکی دا به‌لاف ببوو، ده‌ردی نه‌خوینده‌واریی تیک بو ژ په‌نجه‌شیریت هه‌ره مه‌زن دناف کوردان دا، بقی چهندی سیاسه‌تا دژوار یا حکومه‌تا ئیرانی دیاردبیت دژی ملله‌تیت نه‌فارس و حکومه‌تا شاه‌ی ئیران کر بو زیندانه‌کا مه‌زن بو ملله‌تیت نه‌فارس. به‌لی دگه‌ل ده‌ستپیکرنا شه‌ری دونیایی یی دووی ل سالا (1939) پالدانه‌ک

کوم د بۆن و چ جاران دووجارا سه‌ر ئیک ل ماله‌کی کوم نه‌ دبوون هه‌ر جاره‌کی ل جهه‌کی به‌رزه کوم دبوون و خۆزایی کومه‌لی گه‌له‌کی نه‌ته‌وه‌پی بوو. گه‌له‌ک سه‌رۆک هوزان خو گه‌هاند هه‌مانه‌کی، ژ لایه‌کی دیقه سه‌رکیشیت کورد ییت باشور و باکور تیکه‌لی دگه‌ل کومه‌لی گریدان، سه‌رکیشیا کومه‌لی داخواز ژ هه‌مانه‌کی سه‌رکیشیت کوردان کر سه‌ره‌دانا باژیری مه‌باد بکه‌ن، ژ بۆ خه‌باته‌کا هه‌فگرتی و ب ده‌ستقه ئینانا مافیت خوه‌ ییت نه‌ته‌وه‌ی.

ل (ته‌باخا 1944) تیکه‌مین کومبوونا سه‌رکیشیت کوردان هاته‌ گریدان، ژبوو لیک نیزیکی بوون و هاریکاری ییت پیدقی ژ بۆ سه‌ربه‌خوه‌بوونا نه‌ته‌وا کورد، ئەف کومبوونه دنایه‌را نوینه‌ریت کومه‌لا ژیان‌ه‌وه‌ی کورد دگه‌ل سه‌رکیشیت کوردا ییت باکور و باشور نیزیکی چیاپی (دلانی‌په‌ر) کو خالا تخوییه‌ ل تخویبی هه‌رسن وه‌لاتیت عیراق، تورکیا، ئیرانی هاتییه‌ گریدان، نوینه‌ری کومه‌لا ژیان‌ه‌وه‌ی کورد (قاسم قادری) بو، (مه‌لا وه‌هاب کوردی) نوینه‌ری باکورێ کوردستان بو، (شیخ عبدالله زینو) نوینه‌ری باشورێ کوردستان بو، په‌یمان‌ه‌ک گریدا، ئەف په‌یمان‌ه‌ هاته‌ نیاسین ب په‌یمان‌ا (سن تخویبی). رۆژ بوو رۆژی کومه‌لا ژیان‌ه‌وه‌ی کورد به‌رفه‌ه‌ بوو و چه‌له‌نگییت ئەندامیت کومه‌لی زیده‌بوون، لی گرنکترین خالا گوه‌ورینی د سه‌ره‌کفتنا کومه‌لا ژیان‌ه‌وه‌ی کوردا. ئەو بۆ ده‌می ل دو‌ماهیا سال‌ا (1944) (قازی محمد) بوویه ئەندام دنای ریزیت کومه‌لی دا ئەف بۆ خاله‌کا وه‌چه‌رخانی د کومه‌لی دا، چونکی قازی محمد ژ بنه‌ماله‌کا ناقدار و قازی مه‌بادی بو، هاتنا وی بۆ ناق ریزیت کومه‌لا ژیان‌ه‌وه‌ی کوردا دا باوه‌ریه‌کا به‌یز بۆ ئەندامیت کومه‌لی دروستکر، چونکی قازی محمدی سه‌نگ و به‌ایی خو ل ده‌قه‌ری

هه‌ر ملله‌ته‌کیه‌ ته‌ویت بنده‌ست داخ‌وا‌زیا سه‌ربه‌خوه‌بوونی بکه‌ن. ل وی ده‌می (پارتا هیوا) ل باشورێ کوردستان بو و قی پارتی بریاردا هه‌مانه‌کی ژ ئەندامیت خوه‌ فریکه‌نه‌ رۆژه‌لاتی کوردستان ژ بۆ خه‌باته‌کا هه‌فیشک ل هه‌می پارچین کوردستان ژ بۆ ده‌ستقه ئینانا مافیت خوه‌ ییت نه‌ته‌وه‌ی.

ئه‌وه‌ که‌سیت ژلایی کومه‌لا هیوا‌قه‌ هاتییه‌ فریکرن بۆ کوردستانا رۆژه‌لات ژبوو پیکه‌ه‌ گریدان و خه‌باته‌کا هه‌فیشک (میرحاج ئەحمه‌د) و (مسته‌فا خوشناو) بوون. ل (16 ته‌باخ 1942) باژیری (مه‌باد) ژ (کومه‌لا ژیان‌ه‌وه‌ی کورد) هاته‌ چیکرن، ئەف کومه‌له‌ ژلایی هه‌مانه‌کی کوردیت ره‌وشه‌نبیر و بازارگان و کاسبکاران فه‌ ب ئاویه‌کی ته‌قایی هاتبوو دامه‌زراندن. ئارمانجیت قی کومه‌لی رزگارکرنا کوردستان، سه‌ربه‌خوه‌ی و رزگارکرنا نه‌ته‌وا کورد بۆ ل ژیر کونترولا داگیرکه‌را، ریه‌ریت کومه‌لی دوێ باوه‌ریی دابوون کو پیدقیه‌ بزاقیت کوردان ل هه‌می پارچیت کوردستان ئیک بگرن و خه‌باتی ب هه‌قرا بکه‌ن ژ بوو بنده‌ست فه‌ئینانا مافیت ملله‌تی کورد. پشتی بورینا (6) هه‌یشان ئەندامیت کومه‌لی بوونه پتر ژ (100) ئەندامان و وه‌رگرتنا ئەندام د کومه‌لی دا ب ئاویت که‌ت بو، هه‌رکه‌سی بیته‌ ئەندام د کومه‌لی دا ب به‌ره‌ه‌قبوونا سنی که‌سان سویند د خوار ب قورئانا پیروز کوچ جاران خیانه‌تی نه‌که‌ت و پاشی د بوو ئەندام. زیده‌باری گو‌فارا (نشیمان) ئەزمان حالی کومه‌لا ژیان‌ه‌وه‌ی کورد بۆ ل باژیری مه‌باد ل ژیر ریقه‌برن و سه‌رکردایه‌تیا کومه‌لی دا بو و ئەندامیت کومه‌لا ژیان‌ه‌وه‌ی کورد کومبوونا خوه‌ یا ئیک ل ناق باخچه‌کی ل که‌ناری رویاری سابلخا گریدا. ئەندامیت کومه‌لی هه‌ر هه‌فتی دووجاران

هه‌بوو و به‌رێخوه‌دانا خه‌لکی بۆ کومه‌لێ هاته‌ گوه‌ورین و خه‌لکه‌کی مه‌زن به‌رێخودا نه‌ کومه‌لێ و د‌بوونه‌ ئەندام د‌ کومه‌لێ دا. پشتی قازی محمد بوویه ئەندام د‌ناف رێزیت کومه‌لا ژيانه‌وه‌ی کورد دا ل‌ دویف داخوایا ئیکه‌تیا سوفیتی شانده‌کی کوردا ب‌ سه‌رکیشیا قازی محمد به‌ر ب‌ پایته‌ختی ئازهریجانێ (باکو) چوون، مه‌به‌ستا ئیکه‌تیا سوفیت ژفی سه‌ره‌دانێ ئەو بۆ کوردان بۆ لایێ خو

بکیشیت و نه‌هیلیت کورد خو ئیزیکی بریتانیا بکه‌ن، به‌لێ قازی محمه‌دی مه‌به‌سته‌کا دی ژ فی سه‌ره‌دانێ هه‌بوو. د‌فیا بال و پشته‌فانیا ئیکه‌تیا سوفیت بۆ کیشا کوردی راکیشیت، سه‌فه‌را قازی محمه‌دی سه‌فه‌ره‌کا سیاسی بوو، چونکی هه‌می تشت ب‌ ئاشکرای ديارکرن قازی داخوایا پشته‌فانی و هاریکاری ژ ئیکه‌تیا سوفیت کر ژ بوو دامه‌زراندنا ده‌وله‌ته‌کا کوردی یا سه‌ربه‌خوه‌، ئیکه‌تیا سوفیت پشته‌فانیا خۆه‌ بۆ کوردان ديارکر، گوت بلا کورد د‌ پشتراست بن وه‌کی هه‌می ملله‌تیتن دی دی هینه‌ پاراستن و گه‌هنه‌ مافیت خوه‌ قازی محمه‌دی ل‌ دویمه‌ها ديدارا خوه‌ دا دگه‌ل نوینه‌ری ئیکه‌تیا سوفیت بریاردا ئوتونومیا کومارا کوردستان رابگه‌هینیت.

پشتی زفرینا قازی محمه‌دی ژ (باکو) داخوایا کومبونه‌کی کر کو تیدا زه‌لام و ماقول و سه‌رۆک هوزیت ده‌فه‌ری تیدا پشکداربوون، قازی د‌ وی کومبونی دا بریاردا نافێ کومه‌لا ژيانه‌وه‌ی کورد به‌یته‌ گوه‌ورین بۆ پارتی ديموکراتی کوردستان، چونکی ژ به‌ر سه‌رکه‌فتنا سیسته‌می ديموکراسی ل‌ دونیایێ.

ل‌ (22 کانوونا دووی 1946) پارتی ديموکراتی کوردستان داخوای ژ هه‌می کوردیت پارچیت کوردستانێ کر کو ل‌ باژیری مه‌هاباد

ل‌ گوره‌پانا (چوارچرا) به‌رهه‌ف بن، گشت ته‌خ و چینی کوردا ژ جوتیار و هه‌ژار و روشه‌نبیر و سه‌رۆک هوزان ل‌ گوره‌پانا چوارچرا به‌رهه‌قبۆن ژ بۆ ریو ره‌سمیت راگه‌هاندنا کومارا کوردستان، ئەو بوو ل‌ (22 کانونا دووی 1946) کومارا کوردستان هاته‌ راگه‌هاندن. ب‌ سه‌رکیشیا قازی محمه‌دی ل‌ گوره‌پانا چوارچرا، قازی محمه‌دی ل‌ به‌رامبه‌ر هه‌می کوردان و به‌رهه‌قبۆیان سویند خار کو تا دویمه‌ها ژيانا خوه‌ ب‌ هه‌می شیانی خۆه‌ خزمه‌تا ملله‌تی خوه‌ بکه‌ت.

سه‌باره‌ت نه‌خشه‌ و تخویبێ جوگرافی یی کومارا کوردستان ل‌ ده‌می راگه‌هاندی ده‌ستپیکێ ب‌ فی ره‌نگی بوو (مه‌هاباد، شنو، مه‌رگه‌فر، ته‌رگه‌فر، سه‌رده‌شت، بانه‌). کومارا کوردستان ب‌ گه‌له‌ک نا‌فا ده‌یته‌ نافئینان د‌ دیروکی دا وه‌ک (کومارا کوردستان، حکومه‌تا کوردستان، کومارا مه‌هاباد) ئان ژ هاتییه‌ نافئینان ب‌ نافێ (کومارا مللی یا کوردستان، ده‌وله‌تی جمهوریته‌ی کوردستان، کوماری کورد ل‌ مه‌هاباد) به‌لێ یا دروست نافێ وی ((کومارا کوردستان)) هه‌، به‌لێ ژ به‌ر کو باژیری مه‌هاباد پایته‌ختی فی کوماری بوو و ژ بۆ کورتکرنا نافێ وی، پتیا جارا د‌بیژنی کومارا مه‌هاباد.

ته‌وه‌ری دووی:

پێک ئینان و دروستکرنا له‌شکه‌ری د کومار کوردستان دا

کومار کوردستان دا ته‌وه‌ری ئه‌وه‌ری ئه‌فه بوون (مسته‌فا خوشناو، خیرالله عبدالکریم، محمد محمود قودسی، عزت عبدالعزیز نامیدی...هتد). ژ بناف و ده‌نگ‌ترین هوزی‌ت باشوری کوردستانی کو هاریکاریا کومار کوردستان کری و ئه‌رکی پارستنا وی ب ستوی خوقه‌گری بارزانی بوون و که‌سیت خودان سه‌ربوون، چونکی بو هه‌یامه‌کی درێژ د شه‌ر و لیکدانیت به‌رده‌وام دابوون دگه‌ل حکومه‌تیت عیراقی، ژبو ب ده‌ستفه‌ئینانا مافیت ملله‌تی کورد، کو پرانیا ژیده‌ران وی چه‌ندی دیاردکه‌ن کو پیکهاته‌یا سه‌رپشک یا له‌شکه‌ری کومار کوردستان بارزانیا پیکدینان، تیزیکی (1000) تا (1500) شه‌رکه‌ری به‌ره‌ف بو شه‌ری

هه‌بوون. زیده‌باری هنده‌ک ژ هوزی‌ت دی ییت کورد پشکار بوون د نا‌فا له‌شکه‌ری کومار کوردستان دا، ب مه‌ره‌ما پاراستنا تخویبیت کوماری، وه‌کی هوزی‌ت ده‌فه‌را بو‌کان و بانه، زیده‌باری هوزا شکاک و هنده‌ک هوزی‌ت دی، کو هه‌ژماره‌کا مه‌زن ژ له‌شکه‌ری کومار کوردستان پیک دینا، زیده‌باری کو هنده‌ک ژ زابتیت کورد ییت شه‌هره‌زا و بسپور ته‌ویت کولیژا له‌شکه‌ری یا عیراقی خلاسگری ل باشوری کوردستانی کو پرانیا وان دگه‌ل مه‌زنه سه‌رکیشیت کورد (مه‌لا مسته‌فا بارزانی) به‌ر ب روژه‌لاتی کوردستانی چوون، و چوونه دناف ری‌زی‌ت له‌شکه‌ری کومار کوردستان دا و پشتی پیک ئینانا حکومه‌تا کوماری دانانا وه‌زاره‌تا، قازی محمدی پلا جنرالین دا هنده‌ک

دامه‌زراندن و پیکینانا له‌شکه‌ر و هه‌زه‌کا چه‌کدار، پشتی راگه‌هاندنا کومار کوردستان تشته‌کی چاهه‌ری‌گری و پیدفی بو، چونکی قازی محمدی دزانی حکومه‌تا ئیرانی و سوپایی شاهینشاهی چ به‌اییت قانونی ناده‌نه سیسته‌می کومار کوردستان و ب فه‌رمی ده‌فگوتی (اعتراف) پی‌ناکه‌ن، له‌ورا قازی هزر د دامه‌زراندنا هه‌زه‌کا سه‌ربازی یا ب چه‌ک کر، ئه‌فه ژلایه‌کی، ژلایه‌کی دیقه‌ قازی محمد ترسیا هوزی‌ت کوردال

روژه‌لاتی کوردستانی به‌ربنه‌یک و هنده‌ک بچه‌ دناف ری‌زی‌ت له‌شکه‌ری ئیرانی دا، ژ به‌ر قی چه‌ندی ژی دقا ریکخسته‌کی بیخته‌ دناف وان هوزان دا و مفای ژی وه‌رگریت وه‌ک هه‌زه‌کا ریکخستی و ب سه‌روبه‌ر بو پارستنا کومار کوردستان.

هه‌ر ژبه‌ر قی مه‌ره‌می رابو ب دروستکرنا له‌شکه‌ره‌کی ریکخستی و ب ریک و پیک کو پیک ده‌ات ژ گه‌له‌ک سه‌ربازی‌ته‌شیره‌تیت جودا جودا، دگه‌ل قی ئه‌زموونا ده‌ست پیک، لی له‌شکه‌ری کومار کوردستان ده‌یته هه‌ژمارتن ئیکه‌مین له‌شکه‌ری ریکخستی و ریک و پیک د می‌ژوویا بزاقا رزگاریخوازا نه‌ته‌وه‌ی یا کوردا دا هاتیه‌ چیکرن. پشتی دامه‌زراندنا کومار کوردستان سه‌رکیشیت کوردان ل پارچیت دی ییت کوردستانی پشکاری دله‌شکه‌ری کوماری دا کر، نه‌خاسمه سه‌رکیشیت باشوری کوردستانی هاته‌ دناف ری‌زی‌ت سوپایی کومار کوردستان دا، پلیت وان ییت له‌شکه‌ری هاته‌ بلندکرن. ژوان سه‌ربازی‌ت ژ باشوری کوردستانی گه‌هشتینه‌ دناف ری‌زی‌ن

بکه‌تن، لێ ئەف هاریکاریه د کیم بۆن و ههمی ژ (1000) تهنه‌ک و ده‌مانجه و ره‌شاشا نه د بورین. هه‌روه‌سا ئیکه‌تیا سوڤیه‌ت ل (ئادارا 1966) که‌سه‌ک بناڤی (سه‌روان سه‌لاح‌ده‌ین کاموف) فریکه‌ پایته‌ختی کومارا مه‌باد، ئەف که‌سه‌ دنای کوردان دا بناڤی کاک ئاغا ده‌اته نیاسین، د سوپایی کومارا کوردستان دا کار دکر و گه‌هشتبوو پلا (کاپتن) ، ئەف کاپته‌ دگه‌ل ئەفسه‌ریته‌ ده‌سته‌یا ئه‌رکاتیت له‌شه‌کرێ کوماری بوو کاری وی ریکه‌ختنا سوپایی له‌شه‌کری و سه‌ربازان و مه‌شق و راهینان و فیکرن و بکارئینانا چه‌کی بوو، ژ بو به‌ره‌فانی‌کرتی ژ کومارا کوردستان.

- سه‌رکیشی کورد نه‌وژی:
1. حمه‌حسین خان سه‌یفی قازی
  2. حمه‌ رشید خانی باهه
  3. عمرخان شکاک
  4. مه‌لا مسته‌فا بارزانی.

هه‌روه‌سا هنده‌ک ئەفسه‌ر وه‌کی ده‌سته‌یا ئه‌رکانیت له‌شه‌کری هاتبوونه‌ دانان ژبو ریکه‌ختنا کاروباریت له‌شه‌کری نه‌وژی (جعفری که‌ریمی دیوگری ئاخا، مسته‌فا خوشناو، محمد محمود قدسی). ده‌سته‌لاتداریت سوڤیه‌ت ب ریکا (باقروفی) ل (ئه‌یلولا 1945) دا ل باکو په‌یماتیت مه‌زن دابوونه‌ قازی محمدی کو هاریکاریا وان

ژێده‌ر و ده‌همه‌ن:

(سلیمانی: 1998)، 3، بپ 331.
 17. یاسین زه‌ره‌ده‌شتی، دوو ته‌له‌گرافی کاربه‌ده‌ستانی ئیران و خوڤروشیکی کورد، گوڤارا مه‌تین، هژمار (112)، گولانا، 2001، بپ 7.
 18. ئارچی روزڤلیت، کوماری مه‌باد، و: ئەبو به‌کر خوشناو، (سلیمانی: 1998)، 2، بپ 7.
 19. یوسف سه‌بری نیره‌وی، ئالایی کوردستانی فه‌کولینه‌ کا دیرۆکی ل سه‌ر ئالا د میژویا کوردستان، دا، چاپخانا ره‌وشنیری، (هه‌ولیر: 2014)، بپ 123.
 20. عه‌باس سلیمان محمود، بیره‌وه‌ریه‌کانی ملامحمودی دیری، گوڤاری (گزنک)، هژمار (24)، ئایارا (2005)، بپ 105.
 21. محمود مه‌لا عه‌زت، جمهوریته‌ کوردستان، (سلیمانی: 2003)، 2، بپ 138.
 22. د. که‌یوان ئازاد ئه‌نوه‌ر، کورد له‌چه‌ند توماریکی میژویدا، (سلیمانی: 2010).
 بپ 100، مصدق توفی، پيشمه‌رگه‌ ژ وان گوتنا بلند تره، گوڤارا (پيشمه‌رگه)، هژمار (10) تیرمه‌ه 1998، بپ 37.
 23. ل. زاریف، میژووی کوردستان، و: وشیار عبدالله سه‌نگاوی، (هه‌ولیر: 2010)، 2، بپ 436.
 24. هیمن محمه‌د، کومارا کوردستان له‌ مه‌باد له‌ نێوان هه‌لومه‌رجی دروستبوون و هوکاری روخان، گوڤارا (پيشمه‌رگه)، هژما (11) تشرینا دووی 2011، بپ 48.
 25. موچه‌باپورزوی، بارودوخی سیاسی کوردستان (1880_1946)، و: نازناز حمه‌ عبدالقادر و یوسف خزر و سوران عه‌لیپور، (هه‌ولیر: 2005)، بپ 429.
 26. زبیرسلگان، القچه‌ الکریه‌ من الجحاک الملائ، (دمشق: 2005)، 7، بپ 6.
 27. نه‌وزاد مجید خدر سه‌رمودی، کومارا کوردستان مه‌باد 1946 له‌روی یاسای گشتی نیو ده‌وله‌تی، (سلیمانی: 2004)، بپ 49.
 28. هیمادی حسین، روژنامه‌نۆسی کوردی سه‌رده‌می کومارا کوردستان (1942_1947)، نامه‌ی دکتورا هاتیه‌ پيشکیشکرن بو جڤاتا کویژا زمان، زانکوی سلیمان (2002)، بپ 36.
 29. برهان الدین أبابکر یاسین، کوردستان فی السیاسه‌ القوی العقمی (1941_1947)، (دهوک: 2002)، 2، بپ 142.
 30. عقید بکر عبدالکریم حویزی، گه‌شتیک به‌ کوماری مه‌باد دا، (هه‌ولیر: 2001)، 2، بپ 15.
 31. د. که‌یوان ئازاد ئه‌نوه‌ر، حمه‌ رشید خانی باهه، (1898_1974).
 32. نزار ئه‌یوب گولی، (دهوک: 2010)، 1، بپ 13.
 33. عبدالله ئه‌حمه‌د پشه‌ری، یاداشته‌کانم، (به‌غدا: 1992)، بپ 57.

1. هوزان سلیمان دوسکی، جمهوریته‌ کوردستان، رساله‌ ماجیستر قدمت الی مجلس کلیه‌ اداب، جامعه‌ دهوک، (2005)، ص 20.
 2. بنیره: د. مفید الزیدی، موسوعه‌ تاریخ اوربا الحدیث والمعاصر، (عمان: 2009)، ص 958_1053.
 3. نه‌وشیروان مسته‌فا، حکومتی کوردستان، (سلیمانی: 2007)، 3، بپ 33.
 4. صلاح محمد سلیم هروری و بیت دی، دیرۆکا کوردستان، (دهوک: 2009)، بپ 327_336.
 5. دیرک کینان، کورد و کوردستان، و: له‌زگینی ئافه‌ده‌ره‌مانی، (دهوک: 2008)، بپ 80.
 6. ره‌مه‌زان شه‌ریف داودی، بزافی زرگاریخوازی کورده‌کانی ئیران، گوڤارا (مه‌تین)، هژمار (83) کانونا ئیکی 1998، بپ 7.
 7. نه‌حمه‌د باله‌ی، کومارا کوردستان، (دهوک: 2010)، بپ 10.
 8. نیهاد سعدولله، دیرۆکا کوردان، (دهوک: 2010)، بپ 93.
 9. کریس کوچیرا، کورد له‌ سه‌ده‌ی (19_20)، (سلیمانی: 2004)، 3، بپ 198.
 10. هاشم سه‌لیمی، پيشه‌وای رابوون (بیره‌وه‌ریه‌کانی سعید هه‌مایون)، و: ره‌سول سولتان، (هه‌ولیر: 2007).
 11. گوڤاری (میژو)، هژمار (6)، چاپخانه‌ی مناره، (هه‌ولیر: به‌هاری 2008)، بپ 361.
 12. حبیب محمد کریم، تاریخ الحزب الدیموقراکی الكردستان_العراق (1946_1993)، (دهوک: 1998)، ص 35.
 13. حامد محمود عیسی، القچه‌ الکریه‌ فی العراق من الاحتیلال البریکانیه‌ الی الغزو امریکیه، (1914_2003)، (2005)، ص 141.
 14. کوپنته‌ر دیشنه‌ر، کورد گه‌لی خشته‌ براوی عه‌دری لی کراو و: (دهوک: 2000)، 100، ج. 1. جیاوازی هه‌ی دناڤه‌را ژیده‌ران دا بو ده‌ستینشانکرنا میژوویا دامه‌زاندنا کومه‌لا ژیا نه‌وه‌ی کورد، مسعود بارزانی دپه‌رتوکا خوه‌دا دبیزیت کۆ کومه‌له‌ ل (16 ئه‌یلولا 1942) هاتیه‌ دامه‌زراندن، به‌لێ د. قاسملو دبیزیت ل (ئه‌یلولا 1942) هاتیه‌ دامه‌زراندن و ل سالا (1943) سه‌رکیشیه‌ کا نوی بو کومه‌لێ هاتیه‌ هه‌لبزارتن، ئارچی روزڤلیت دبیزیت ل (16 ئه‌باخا 1943) هاتیه‌ دامه‌زراندن، کوچتیرا دبیزیت کونگرێ ئیکی یین کومه‌لێ ل (16 ئه‌یلولا 1942) کریه، حه‌سه‌ن ئه‌رفه‌ع دبیزیت ل (ئه‌یلولا 1942) کومه‌له‌ دروستبوویه‌ ل سالا (1943) کومیتیه‌یا ناهه‌ندیا کومه‌لێ هاته‌ هه‌لبزارتن. دیرک کینان ژیده‌ری به‌ری، بپ 73.
 15. سعید مه‌موزینی، کورد و کوردستان، (هه‌ولیر: 2007)، بپ 338.
 16. عزیز شه‌مزی، جولانه‌وه‌ی زرگاری نشیمانی کوردستان، و: فه‌رید نه‌سه‌سه‌رد،

میژوونقیسه‌کی ئەمریکی و قه‌گیڕانا چیرۆکا ته‌یموری ژ کومکوژیا ئەنفا لا قورتالبوی

سه‌لوا محهمه‌د گوهرزی

میژوونقیسه‌کی ئەمریکی (جاناتان رندل)

وه‌کی هه‌رجار و هه‌ر ده‌مێ مروف دچیته‌ دنای
هناقیته‌ کوبریت پهرتوکه‌ کا میژووی کو یا گری‌دای
میژوویا کوردا بیت، دێ بینیت یا پره‌ ژ رویدانیته‌
نه‌ خوش و دل ته‌زین، پهرتوکه‌ میژوونقیسه‌کی
ئەمریکی (جاناتان رندل) ئەوا هاتیه‌ ته‌رجه‌مه‌ کرن
بو‌ ئەزمانێ فارسی و ل بن ناقتی (با این رسوائی،
چه‌بخشایش، تحلیل اوزاع سیاسی کردستان) ئانکو
شلوغه‌ کرنا ره‌وشا سیاسی یا کوردستانی، ئەف
پهرتوکه‌ یا پره‌ ژ رویدانیته‌ ته‌عل و نه‌خوش و
جه‌رگ هه‌ژین، پهرتوکه‌که‌ ویژدانا مروفی ده‌ژینیت،
جاناتان رندل میژوونقیسه‌کی ئەمریکی یه‌، ئان ژ

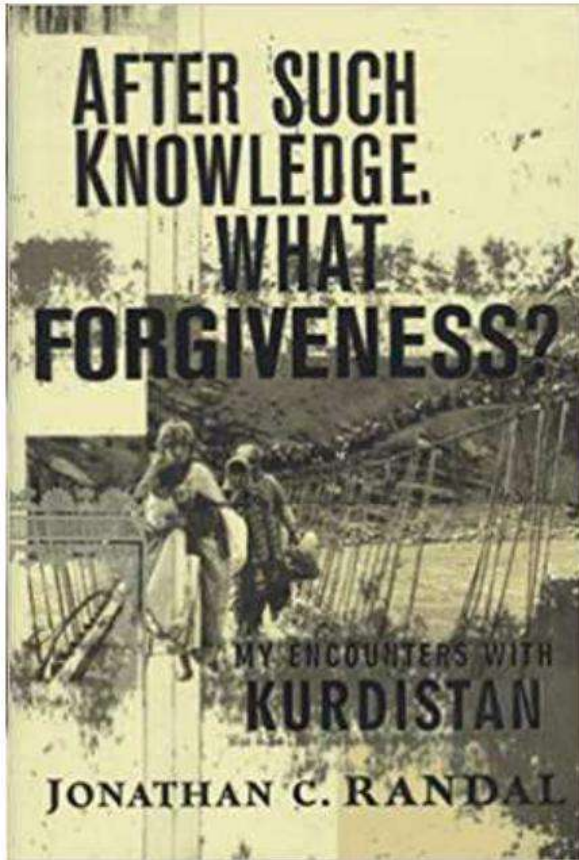
ته‌یموری ئەنفالکری

كوردان، هه رویدانهك ژ یادی نه خوشتر بو ژ بو جاناتان وهك ئەنفال وکیمیباران و دهربه‌دهری و کوشتنا ب کوم و شه‌ری برا کوژیی.

رویدانا پتر ژ هه‌میا کینج لی کری یا که‌سه‌کی بو بناقی (تیمور عبدالله) کو خه‌لکی پاریزگه‌ها سلیمان بو، به‌لکو پتیا خه‌لکی مه‌ ئەف که‌سه لسه‌ر شاشیت تیڤیا دیتیت و نیاسییتن، جاناتان دبیژیت دروست ساله‌کی به‌ری نوکه د رۆژه‌کا توفانی یا پر ژ به‌فر باران و شلوفه‌ دا من دگه‌ل تیمور عبدالله بوراند بوو، گه‌نجه‌کی ته‌رو تولاز بو د ژیی 16 سالیی دا ژ نوی ریه‌د و سمبلیت وی هات بو، ل باژیرکی (پیروزی) ئەوی صدام حسین چیکری ل ده‌ورو به‌ریت که‌لار ل نیزیك تخوییت ئیرانی، ئەز چوو مه‌ ده‌ف وی، دوی ده‌می دا ده‌اته ته‌خمین کرن کو ته‌نها که‌سه‌ک یی کو پاشمای ئەنفال

پتر دشین بیژین په‌یامی‌هه‌ک بوو، پتر ده‌می خو و شیانیت خو ییت کاری ل رۆژه‌لاتا نافین بکارئینیه و بته‌قایی ل لبنانی و عراقی و ئیرانی و نه‌خاسمه ل هه‌رچار پارچیت کوردستان ژ نیزیك ئاگه‌ه ژ ره‌وشا کوردستان هه‌بو، ل سالا 1991_1997 ل رۆژا کورد به‌ره‌ف ترکیا و ئیرانی مشه‌خت دبن دمینیته دگه‌ل خه‌لکی کوردستان ل نیزیك ئاگه‌ه ژ ره‌وشا خراب یا خه‌لکی دبینیت و هزارا رویدانیت کوردان د په‌رتوکا خودا قه‌یدکه‌ت، ره‌وشا کوردا ب چاقتی خوه‌ دبینیت، د ئاخفتنه‌کا خو دا دیار دکه‌ت دبیژیت ده‌ما من کورد ب وی سه‌رو به‌ری نه‌خوش و ترس و برسی و رۆژانه‌ مرنا سه‌دان که‌سا نه‌خاسمه‌ مروقتی دان عمر و زاروکان دیتین دبیژیت (من شه‌رم ژ خو دکر کو ئەز که‌سه‌کی ئەمریکی مه‌)، چنکی جاناتان ئەمریکا گونه‌ه‌بار دکه‌ت ده‌رحه‌قی

به‌رگێ پهرتووکا (جوناتان رندل) دور کوردستانی

روژه‌کا دگهل گروپه‌کا دیتر بریو، ئەو ژێ هاتنه وندا کرن، ئەم گه‌له‌ك ترسیاین هه‌سته‌كا نه‌خوش و بترس ل ده‌ف مه‌ په‌یدا بوو كو دئ مه‌ كوژن، چنكى مه‌ دزانى ده‌مئ گوندا قالا دكه‌ن ئاریشه‌ وموصیبه‌تیت مه‌زن دیفرا ده‌ین، پشتی هنگی ئەم کرینه‌ دباره‌ه‌لگراندا (زیلیت له‌شكه‌رى) دا ئەم وه‌كى جلكا سه‌فتاندين كو جه‌ئ هه‌ژماره‌كا كیم تی دا هه‌بو، به‌لئ ئەم هه‌ژماره‌كا زیده‌ کرینه‌ تیدا، به‌ر ب خاله‌كا له‌شكه‌رى ل ده‌رقه‌ی كه‌رکه‌كئ (توپوزاوا) كو هنده‌ك كوردیت دژى ل وپیری، ل وپیری ژن و زاروك و زه‌لام هه‌مى ژئیک جودا کرن و هیلانه‌ بئ جلك بنتئ جلكه‌كئ كیم هیلانه‌ دبه‌ردا و ده‌ست ب قوتانئ و ئیشانئ کرن، ده‌ست و چاف گریدان هه‌ر ئیک

و سیداره‌دانئت صدامی یه، لئ پشتی هنگی دیار بو چه‌ندین پاشمای هه‌نه، داهینانئت نوی یئت صدام حسینی ژ بو تولفه‌کرنئ ژ ئەنفال و کوشتن و سیداره‌دان و کیمیباران ل روژه‌لاتا نافین ده‌نکفه‌دا، ئەف گه‌نجه‌ ده‌هر خوله‌که‌کئ دا لبه‌رترسئ بو ل تیزیکئ هیلا ۱۰ میل یا شه‌رى دا دژیا بئ پاراستن، ل ده‌سپیکئ چه‌ندین جارا ژ بو چافیکه‌فتنا دبه‌ره‌ سلیمانیئ و ب جلكیت كوردی مینا شه‌لو شه‌بکا و کولاف و ده‌رسوکان و ب ره‌خت و تفه‌نگا لسه‌ر شاشیت تیقییت بیانیا، ل ده‌سپیکئ من هزر دکر ئەف گه‌نجه‌ دئ ب ده‌له‌کئ سار چیروکا خو یا نه‌خوش و ب عزاب و ده‌رد بو من فه‌گیریت، خو په‌رستن، یان ژى دئ بیژین وپه‌ه‌كى و میرخاسی یا نافوده‌نگیا کوردایه، لسه‌ر دوشه‌کئ یئ رونشتی بوو دخاست ژورا خو ب صویا نه‌فتئ گه‌رم بکه‌ت، به‌س نه‌دشیا و ده‌ستیت خو دورماندورا سوپئ وه‌رکر بوون و ب ده‌نگه‌کئ بلند یاری ب فجانئ خو یئ چایی دکر، به‌لئ ب ده‌نگه‌کئ نزم و پینگاف ب پینگاف چیروک و حاله‌تئ خو فه‌کرن و فه‌گیران، وه‌كى شاگرده‌كى مادا کیمیایی كا چاوا ده‌رسا خو ب باشی لبه‌رکریه و بو شاگردا فه‌دگیریت، وه‌سا بو من ده‌گیرا، ل سپنده‌هیه‌کئ ژ هه‌یقا ۱۹۸۸/۴ سه‌ربازیت عراقی كا چاوا پیلاندانان و شه‌ر دگهل پيشمه‌رگا بکه‌ن وه‌سا پیلان دانان و چه‌ته و جاش د ناف گوندی كه‌تن به‌روفاژى جاريت دى دره‌و دگهل مه‌ کرن، كه‌سیت مه‌شمول دگرتن به‌رى نوکه‌ كه‌سیت ته‌مه‌نئ وان سه‌ر ۱۸ سالی دبرن بو له‌شكه‌ریئ، به‌لئ قئ جارئ هه‌مى ته‌مه‌ن برن، دایك، باب، خوشك وبرا و گوتى بوکاره‌كئ پیدقی دئ هه‌وه به‌ین بو چه‌ند روژه‌كا و دئ وه‌ زفرینینه‌فه، ئەز دگهل دایکا من و سئ خویشكا دگهل ۶۰۰ گوندیا برین، بابئ من به‌رى مه‌ ب چه‌ند

ته‌یموری ئه‌نفالکری

خوفاڤتیه چاله‌کا خالی دا به‌ری باره‌لگر به‌یت
روناهیای لایتیت خو بکه‌ته چالی دا، دا کو پشت
راست ببن چ کهس نه‌ماینه ساخ روناهی ئیخستنه
وان چالان، ده‌می شه‌فه‌ر هاتی ئاخ‌ی بکه‌ته سه‌ر
چالی هه‌رجاره‌کا ئاخ خالی کربا و چوبا ئاخ‌ی
بینیت روناهیای وی زقریبا ئه‌ز دا خو بقه‌لپا هافئیمه
چاله‌کا دی بقی ره‌نگی من خو قورتال کر، ده‌می
ئه‌ز گه‌هشتیمه چالا ٤ ئه‌ز بیهوش بۆم من هایش
خونه‌ما.

ده‌ما ئه‌ز ژهوش خوهاییم و ئه‌ز هشیار بویم من
دیت چال هه‌می پر کربۆن ژ ئاخ‌ی و وارا بئ ده‌نگ
بیوو، هه‌ر چه‌نده له‌شکه‌ر ل وان ده‌وروبه‌ران
هه‌بوون، من ٤ ری‌ک دیت من به‌ریخودایئ ئه‌ز
چوومه ری‌که‌کا نوی نه‌ ئه‌وا ئه‌م دناقرا ئیناین، ئه‌ز
دوو ده‌هه‌مژمیرا چوم من نه‌دزانی ئه‌ز چاوا دچم،
پاشئ ده‌نگی (سه‌ی) هاته‌ من، ئه‌ز ئیزیک بۆم من
دیت عه‌ره‌به‌ک لپن ره‌شمالی ده‌رکه‌ت و روناهی‌ه‌کا
ده‌ستیدا ئه‌ز چوومه ده‌ف ئه‌ز برمه‌ بن ره‌شمالی
قه‌ و نه‌ من عه‌ره‌بی دزانی، نه‌ وی کوردی دزانی،
عه‌ره‌بی ده‌شتی بو لبه‌ر په‌زی بۆ، من ب ئیشاره‌تا

جودا کرنه‌ دباره‌لگراندا و به‌ر ب چاره‌نقیسه‌کی
نه‌دیار ری‌که‌فتن، ئه‌م هه‌می ئه‌و هه‌ژمارا مه‌زن
یا مروّقان کرینه‌ دسی باره‌لگراندا وه‌کی تشتی
سه‌فتاندی به‌ر ب باشوری عراقی فه‌ برین، نه‌ نان
و نه‌ ئاف نه‌ دانه‌ مه‌، ئه‌م که‌سیت ئیکئ نه‌بوین
وه‌لی کرین، باره‌لگر ده‌می شیفتی ل هنده‌ک جهان
راوه‌ستیان ئاف دانه‌ خه‌لکی، پاشی جاره‌کادی ده‌ست
ب چوونیکره‌قه‌ و ده‌مه‌ه‌ژمیره‌کا دی به‌رده‌وام چوون،
ده‌می باره‌لگر روه‌ستیان دونیا تار ییو و بیو
شه‌ف، ته‌یموری به‌ری پیاده‌ بیت ل باره‌لگری دا
ل به‌ر روناهیای لایتیت باره‌لگران ئه‌و دیمه‌ن و شانو
ب چاڤیت خو دیتن، سه‌رباز و جه‌لادیت صدام
هه‌می دورپیچ کر بوون داکو که‌س نه‌ره‌فیتن،
هه‌ر باره‌لگره‌ک ل به‌ر خه‌نده‌کا روه‌ستیا بوون و
سه‌ربازا خه‌لک پالددان و ده‌فاڤتیه‌ ده‌خه‌نده‌کید،
هه‌می دبیده‌نگ بوون خو نه‌دویریان بکه‌نه‌گری
ژی، ته‌یمور دبیژیت من و دایکا خو و خویشکیت
خو ده‌ستی ئیکادوو گرتن و خودئیک و دوو ئالاند، مه‌
هزرا مرئی دکر، کو ئه‌فه‌ دویمه‌یک مه‌یه، ته‌یمور
دبیژیت چه‌ند خوله‌ک و ده‌م دبوری هزرا من بتنی
ل وی دیمه‌نی و مرئی قه‌ ب چ تشته‌کی دیقه‌ شول
نه‌دکر، نیف ده‌مژمیر بووری هه‌می ئه‌ویت کرینه
ده‌خه‌نده‌کید گوله‌باران کرن، ئه‌ز ژ دگه‌ل وانا
ده‌خه‌نده‌کید بۆم، ئه‌ز ژ گوله‌ باران کرم، گوله‌ ب
ملئ من که‌ت و ژ لایئ دی ده‌رکه‌ت، من سه‌ری خو
بلند کر داکو ژ چالی ده‌رکه‌قم ئه‌فسه‌ری فه‌رماندا
گولا دوویئ داننه‌ من، به‌لی خوشبه‌ختانه‌ گولا
دویئ ژ لسه‌ر پشتا من را چو، سه‌ربازا خو دا پاش
داکو شه‌فه‌ر به‌یت ئاخ‌ی بکه‌ته چالی و مروّقان
بن ئاخ بکه‌ن، جاره‌ک دی من سه‌ری خو راکر من
دیت کچه‌کا ژ من ب ته‌مه‌نتر یا ساخه‌، من گوتی
وه‌ره‌ بره‌فین گوتی نه‌ ئه‌ز له‌شکه‌ران دترسم، من

گوتی ئه‌زۆی برسیمه، خازن بۆ من ئینا و برینا ملێ من پاقش کر، ئه‌ز سێ رۆژان مامه‌ دگه‌ل وان دا، پاشی جلیکت عه‌ره‌با کرنه‌ برمن و ئه‌ز هه‌نارمه‌ مالا هه‌نده‌ک که‌ سوکاریت خو ل باژیری (سه‌ماوا) فه‌شارتن و (پینهان) کرنا من بۆ عه‌ره‌بی ده‌شتی و ئه‌ف مالباتا سه‌ماوا جه‌تی ترسی بۆ ل ده‌ف صدام و د عراقی دا، دا گومان ل ده‌ف ده‌وربه‌ریت فی مالباتی چینه‌بن ژ بو چاره‌ کرنا برینا من نه‌چار بۆن به‌ر ل ده‌ورو به‌ریت به‌غدا بگه‌رن تاکو ده‌رمانه‌کی بو من په‌یدا بکه‌ن، ئه‌ز بۆ هه‌یامی دوو سال و نیفا مامه‌ دگه‌ل فی مالباتی ل سه‌ماوا ب چ ره‌نگه‌کی ئه‌ز لی دیرنه‌که‌فتم، ئه‌ز باش فیری ئه‌زمانی عه‌ره‌بی بۆم، هه‌تا هه‌ند مابۆ من ئه‌زمانی کوردی ژبیرکری، فیری وان بۆم من بخوشی دگه‌ل زاوکیت وان دبوراندا، ئیک ژ کوریت فی مالباتی جه‌تی وی یی له‌شکه‌ریی که‌فته‌ زاخۆ و دگه‌ل سه‌ربازه‌کی کورد

نه‌کرم، پاشی جارا دووی دگه‌ل سه‌ربازی وی مالباتی و سه‌ربازی کورد هاتنه‌ سه‌ماوا، ب شه‌ف و ناف ئه‌ز سیاری ترومیلی کرم و به‌ر ب که‌لار ریکه‌فتین، ئه‌ف رویدانه‌ کیمه‌ک به‌ری داگیر کرنا کویتی بوو ژ لای عراقي فه‌ ل سال 1990 پولیس و سه‌رباز ب شه‌ف و رۆژ تزی دناف کولانا و ل سه‌ر جادا بوون، ل ئه‌وراق و ناسناما دگه‌ریان، ته‌یموری گوتی ئه‌ز ب دیتنا مامیت خو گه‌له‌ک که‌یفخۆش بۆم، به‌لی ئه‌ز گه‌له‌ک ژ جاسوسا دترسیام و هه‌ر وه‌سا نه‌دشیام بچمه‌ خاندنگه‌هی، چنکی حوکمه‌تا به‌عس ل باکوری عراقی، ئانکو ل کوردستانی هه‌می بنگه‌هییت پولیسا و ل سه‌ر جادا و کولانادا باشی چاقدیری دکر، ده‌می مامیت من زانی پولیس یی ل من دگه‌رن و دیچچوونا من دکه‌ن، مامی

ته‌یمور ل سه‌ره‌دانا وی ده‌یکا عه‌ره‌ب یا پاراستی وه‌ک کوره‌کی خو

بۆ هه‌فال، ب هایکاریا وی سه‌ربازی کورد په‌یاما من گه‌هانه‌ مامی من، بابی وی سه‌ربازی کورد په‌یام بو مامی من بر، وان مروقیت سقیل ژ کورد و عه‌ره‌با ژینا خو ئخسته‌ دترسیدا بو که‌سه‌کی هه‌ر نه‌دناسی، ده‌ستپیکێ مامی من باوه‌رنه‌دکر ئه‌و ل وی باوه‌ریی بۆ ئه‌ز دگه‌ل مالباتا خو یی مریم و نه‌مایمه‌ ساخ. پاشی مامی من ب حیجه‌تا کرینا تره‌کتره‌کا ده‌ستی دووی به‌ر ب سه‌ماوا هات، جارا ئیکێ ئه‌ز په‌یدا

من ژ بو پاراستنا من ئه‌ز به‌ر ب چیاپی فه‌ برم و ئه‌ز کرمه‌ شقانی په‌زی و دگوته‌ هه‌میای یی چووینه‌ به‌غدا بۆ خو ل خازنگه‌هه‌کی شول دکه‌ت، ده‌می کویت ئازاد بوی ئه‌ز فه‌گه‌ریامه‌ مالی ئه‌ز دگه‌ل مامی خو و سێ زه‌لامیت ب چه‌کفه‌، به‌لی مامی من گوتی ترسا من سلامه‌تیا ته‌یه‌ چنکی ئه‌م نیزیکی پولیس و له‌شکه‌ریت صدامی نه‌ دبیزن چاقدیرییه‌کا باش دکه‌ن، هه‌تا ئه‌م نه‌دشیان خو بگه‌هینینه‌ وی مالباتا سه‌ماوی ژبو سوپاسی چنکی

تهيمور تنى پاشمايى ژ ئوپراسيونا نهنفالى يه ل بهر دهستى صدام دوپربكهه و بو چارهكرنى وخواندننى فرېكهه نه دهرفه، وهك روژنامه نفيسه كى بيانى چ گرېدان ب منقه نه بو كانى كورد چ دكهه، ئان چ ناكهه، تنى ژلايى دل پاكي من هزر كر كو چيديدت پشتى چهنده كى ژ بهر كارى جينوسايديى دژى رژيما صدامى وي ده مى هه بونا پاشمايى وه كو تهيمورى دى گه لهك يا گرنگ بيتن، دبيت من هندهك زيده گافى كرين من چيروكا تيمورى بو جهلال ته له بانى گوت و من دقيا بكه ته پاشمايى نهنفالى، پشتى جهلال تاله بانى گو ه ل ئاخفتنا من بووى، ملنى من گرت ب دهنگه كى ئارام گوت سه دان هزار تهيمورى ل كوردستانى هه نه، بهلكو مه ره ما گو تنه جهلال تاله بانى بقى رهنگى يه كو هه مى كوردپت عراقى نه خوشى برينه و مروقيت ئازار ديتينه، هه تا پيئدقى ب وي چه ندى نينه ئيكي بيانى ب ئيه ته كا باش ژى بيت ئاشكرا بكه ت و بينيته بهرچا ف.

لبن چا فديريى بوين، تنى هيقي وئوميدا من نهو بو نه ز بجمه خاندنگه هى، بهلى چوونا من جهى ترسى بو، پاشى سه رى خو بلند كر ب چا فه كى خه مگين تيرا ديوارى كو شكله كى ب رهنگى رهش و سپى يى بابى وي و مامى وي يى هه لاويستى بو، گو تى نه زى عاجزم من چجارا پسيار ژ خو نه كرىه نه فه چ به خته من هه ي من ئيشان يا هه ي من دقيت نه ز بجمه نوژداره كى، بى حه زا خو كراسى خو راكر و برينا خو جهى گوله يى نيشا من دا. ژ گو هليبو نا چيروكا تهيمورى خو پشتا من له رزاند، ب ئاشكرايى پويته دانا ب قى گه نجى تنى بو چه ند مه ره ما بوو، نهو ژى تنى بو پروپاگندا و ريكلاما ل سه ر شاشا بوو و نه ز ب قى چه ندئى گه لهك خه مگين بووم، ب بى دهنگى نه ز و ترجمانى خو بهر ب باكورى چوين، ترجمانى من گوت هه كه نه ز شيبام دا تهيمورى ل پشتا خو كه م دا دگه ل خو ئينم دا چم خو هاقئيمه بهرپيت جهلال ته له بانى و مه سعود بارزانى و هه ر كورده كى خودان شيان و دهسته ه لاتدار دا هيقي و داخازا ژى كه م كو

که‌لا بیته‌نویری و هه‌فرکییت میرگه‌هییت به‌هدینا و هه‌کاریا

دویشچوون و به‌رهه‌فکرن: نه‌حمه‌د نه‌دنی

گه‌له‌ک پرۆژیت خلمه‌تکاریی هاتینه‌کرن، مینا پرا بلبل لسه‌ر رویاری زیی مه‌زن ل ده‌قه‌را به‌رواری بالا و پرا که‌لیا هه‌ر لسه‌ر ریباری زیی ل ژوریی دیره‌لوکی و دیسان هه‌ر ل سه‌رده‌می وی مه‌دره‌سا قوبه‌هان ل ریباری ئامیدی هاتیه‌چیکرن و منارا مزگه‌فتا مه‌زن هه‌ر ل ئامیدی و ل سه‌رده‌می وی پرا ده‌لال ل

سلتان حسینی وه‌لی ئیک ژ نافدارترین میریت ئامیدی بوویه و د ریزبه‌ندا پینجیدا ژ کوما ۲۶ میریت ئامیدی بوویه. د تیکه‌لییت دبلوماسیدا که‌سه‌ک شه‌هره‌زا و خودان سه‌ربۆر و بسپور بوویه و دادپه‌روه‌ر بوویه. ل هه‌می ده‌قه‌را به‌هدینا و ده‌قه‌ریت دی که‌سه‌ک خوشتقی بوویه. لسه‌ر ده‌می سلتان حسینی وه‌لی

دکەت، بەلێ د شۆرەشا خووەدا سەرناکهفن و ژ ترسازەواندنێ (سزادانێ) ژ لایێ خالد بەگێ فە، شاھ ئەزیز دگەل حەفت کورپیت خووە و چەند کەسێت دی ییت ئیزیکی وی مشەختی میرگەھا بەھدینا، ل ئامیدی، دبن. ل ویری دبنە بسورمان و ژ لایێ میری بەھدینا فە ب نافێ عبدالعزیز دەیتە نافکرن و ھەمی کورپیت وی و ئەوێت دگەل ھاتین نافیت وی چاخێ لێ دەیتەکرن و نافدارترین کورپیت وی ب گلای و زراف دەیتە نافکرن .

زێدەباری وی پیکھاتنی و ل ھەفھاتنی ھەر ناکوکی ل ناڤەرا ھەردو ئالیا دژوارتر دبن، ل سالا ۱۶۶۷ ز ئیک ژ سەرکیشیت بەرواریا ب نافێ (ئافدەل بالوکی) خووە ل بەر میری بەھدینا قوباد بەگێ ئاسێ دکەت و خووە دگەھیتە میری ھەکاریا و ژ لایێ میری ھەکاریا فە ھەک میر ل سەر دەفەرا بەرواری بالاد دەیتە دانان، ھەر ژ ھیری تا دگەھیتە بالوکا و بیتکاری و دەشتان، بەلێ ئەفێ چەندی گەلەک نەفەکیشا و پلانەک ژ لایێ قوباد بەگێفە دەیتە داربشتن و ئەمری ئافدەل بالوکی رادەستی عبدالعزیزی دکەت و ب سەرکیشیا گلای کورپێ عبدالعزیزی و ھژمارەکا چە کداریت بژارە د گەل خووە دبەت و ل دەورو بەریت دەشتا بالوکا دادنن و گلای دگەل کورپێ خووە خالدی و برایی خووە زرافی و دگەل حەفت زەلامیت دی ییت ژ یگرتی قەستاقەسرا میر ئافدەلی بالوکی دکەن ب بەھانیا ھندی کو نافھینکاری ل ناڤەرا وان و خالد بەگێ بکەن کو بیژیتی مەلک عزیز (ئەفە مەلیک عزیزە ئان شاھ عزیزە) ژ کار و کریاریت خووە پەشیمانبوویە و داخازی ژ خالد بەگێ بکەت ل وان نەگریت دا

زاخو ھاتیە نیژەنکرن و گەلەک پرۆژیت دی . لەوما پشتی مرنا ھەردو میریت نافدار یی ئامیدی سلتان حسین بەگێ و زەینەل بەگێ میری ھەکاریا ل سالا ۱۶۵۰ ز تیکەلیت ناڤەرا ھەردو میرگەھیت بەھدینا و ھەکاریا تیکدچن و ناکوکی دگەھنە وی رادەوی کو جەنگ بەیتە راگەھاندن، عیبادالدینی ھەکاری ب سەرکیشیا ۶۰۰۰ چە کدارا ھیرشی دکەتە سەر دەفەرا بەرواری بالا و ل دویمایی پانیەکا بەرفرەھە ژ دەفەری دگرن و دەستی خووە دەیننە سەر کەلا دویری کو ھینگێ میر خدیدا میری بەرواریا بوویە، لێ بەلێ میری بەھدینا مراد خان بەگ بەرەفانی ژ مللەتی خووە دکەت و ھیرشەکا ھەفدژ دکەنە سەر ھیزیت ھەکاریا و دشین وان جھیت ژێ ھاتینە ستاندن ھەمیا بزفپیننەفە و ب وی چەندی ژێ رازی نابن ب ناف ئاخوا ھەکاریا فە چن و دەستی خووە دەینن سەر دەفەرا (چال-چالی) و عەشیرەتا پنیانش و گەلەک جھیت دی، پشتی دەمەکی ب ھاریکاریا کەسەکی ب نافێ شیخ ئەلیاسی ئیزی ناڤەینکاری ل ناڤەرا ھەردو ئالیا دکەت پیکدھین و ب فێ چەندی مراد خان بەگ میری ئامیدی، ھەمی عەردی وان بو دزفپیننەفە.

ل سەر دەمی قوباد بەگێ کورپێ سەعیدخان بەگێ، ئەوی ل ریزبەندا ۱۲ دەیت ژ میریت بەھدینا، ل سالا ۱۶۶۲ ز پشتی دویمایا دەسھەلاتا مرادخان بەگێ، قباد بەگێ دەستی خووە دەینا سەردەسھەلاتی و ل سەر دەمی وی شاھ ئەزیز، کو ئیک ژ سەرکیشیت تیاریا بوویە، شۆرەشەکی ب دژی میری ھەکاریا خالد بەگێ کورپێ عیبادالدین بەگێ

بزقنهفه وهلاتی خوه تیاری، لسه رقی بنیاتی
 ئافدهل بالوکی باوه ری ب گلائی دئینیت هه تا
 شهف ژ نیقی وهردگه رییت و کهسهک ل قهسری
 هشیار نه مینیت، گلائی و کورپی خوه خالد و
 برایی خوه زراف و دگه ل هفت کهسیت دی
 ییت بژاره کریارا خوه دکهن و شیان ئافدهل
 بالوکی دگه ل پینچ کورپیت وی و داوزه ژ
 خلمه تکاریت وی بکوژن و هوسا کهلا بالوکا
 دهیته گرتن، مزگینیا سه رکه فتنا گلائی و زراف و
 هه فالیت وی د گه هیته میری به هدینا و فیجا
 قوباد به گئی زراف به گ ب ناسناق میر لسه
 دهقهرا بهرواری بالا دانا و وهکی میری ئیکئی
 یی بهرواری بالا دهیته هژمارتن ژ بنه مالا
 بهرنیاس یا (مه لکائیژی) یه و ل کهلا بیته نویری
 ئاکجی دبن، ل سه ر ده می وی بهربهاقی
 بهرواری بالا بهرفهه دبیت.

ل سال ۱۷۰۲ ل وهختی زیرخان به گئی و ب
 مه ره ما تولفه کرنی ژ میری به هدینا و تولا
 میر ئافدهل بالوکی بهیته فه کرن سه رکیشی
 هه کاری ب ناقی (چلقه دهه) سه رکیشیا
 لهشکه ره کئی مه زن دکهن و هیرشه کا
 سه رانسه ری دکهن سه ر میرگه ها به هدینا و
 شیا روژه هلاتی بهرواری بالا و دهقهرا نیروه
 و روژه هلاتی سپنه ی و نهیلئ بگریت و میری
 بهرواری بالا د کهلا بیته نویری دا دهیته
 دورپیچکرن و برایی وی باروخ د کهلا باروخ
 دا دورپیچدبیت و پشتی شه ره کئی مه زن زراف
 به گ دگه ل وان کهسیت د کهلیدا دورپیچ
 کری هه می دهینه کوشتن و کهسهک ژئی
 قورتال نابیت ژ بلئ برایی میری گلائی به گئی،
 ژیده ر دبیزن گلائی به گ زافایی میر ئومه ری
 زیاری بوویه، لهوما داخازا هاریکاری ژ (میر

ئومه ری) دکهن و هیزه کا مه زن ژ لایی میر
 ئومه ریقه دهیته به ره فکرن و میری هه می
 به هدینا هیزه کا مه زن ژ مزیریا و سلیقانه یا
 و ئیزدیا دهنیتریه دهقهرا بهرواری بالا و ل
 چیایی گابنیکی هه رده و هیز د گه هه نه ئیک و
 شه ره کئی مه زن د ناقهرا به هدینا و لهشکه ری
 چلقه دهه ری دا دقهومیت و چل روژا فه دکیشیت
 د فی شه رییدا هژماره کا ئیک جارا مه زن ژ
 لهشکه ری چلقه دهه ری دهینه کوشتن، فیجا
 چلقه دهه و لهشکه ری وی هه ست ب ترس و
 لیوا بوونی دکهن ژ به ر هندی داخازا هاریکاری
 ژ مه حمه د به گئی حاکمی هه کاریا دکهن و
 ژ ئالییت دیقه زیرخان به گ حاکمی ئامیدی
 داخاز هاریکاری ژ برازایی خوه ئوسمان
 به گئی حاکمی ئاکری دکهن، پشتی چند روژا
 ژ نیشکه کئی فه هیزیت پشته فانیته هه رده
 ئالیا د ئیک ده مده دگه هه ن چیایی گابنیکی،
 هیزین پشته فانیته هه کاریا ب سه رکیشیا
 ئیراهیم به گ برازایی مه حمه د به گئی
 میری هه کاریا بوویه و هیزیت پشته فانیته
 به هدینا ب سه رکیشیا ئوسمان به گئی برازایی
 زیرخان به گئی بوویه، شه ری ناقهرا هه رده
 ئالیا ده سپیدکهن و گاف بو گاقی شه ر دژوار
 دبیت پشتی مه دیدانا شه ری بو سه رکیشی
 هه کاری چلقه دهه ری و سه رکیشی به هدینی میر
 ئومه ری زیاری قالا دبیت چلقه دهه ب دهستی
 میر ئومه ری زیاری دهیته کوشتن و ئیراهیم
 به گ دهیته ئیخسیرکرن و سئ ژ سه رکیشیت
 مه زن ییت تیاریا د فی شه رییدا دهینه کوشتن
 ، مه لک پسو البازی، مه لک خمو الروندکی،
 مه لک کچو التخوبی وهژماره کا ئیکجار مه زن ژ
 لهشکه ری هه کاریا دهینه کوشتن و ئیخسیرکرن

کهلا بیتنه نویری

شیان گه له ک ب سانا هی کهلا بیتنه نویری بگرن و گلای به گئی دگه ل دو کورپیت وی بکوژن و گه له ک ژ که س و کارپیت وی و دهورو به ریپت وی دهینه کوشتن. ژیدهر دیژن که سه ک ژ بنه مالا گلای به گئی قورتال نه بو ژ بلی زارۆکه کی کو ل بهر سینگی داینه کئی ل گوندی بیکداودا د هاته خودانکرن ژیی وی د ناقبه را ساله کئی تا دو سالادا بوویه. پشتی له شکه ری هه کاریا کریارا خوه ل کهلا بیتنه نویری کری وه ک سهر بازگه ه لئ بنه جهدبن، ب هشیاری و بدزیقه زارۆک بو میرگه ها به هدینا ل ئامیدی فریکرن و ل کهلا ئامیدی ل بهرده ستی میری به هدینا بهیره م به گئی دهپته بخودانکرن و

و هوسا هه می ئا خا به هدینا دگه ل که لیت وئی تیینه زفراندن، نوکه ژی گوړستانه کا مه زن ل روژهلای گوندی ئورمه داودا هه یه ب ناقی گوړستانا چلقه ده ری دهپته نیاسین، تهرمیپت چلقه ده ری و چه کدارپیت وی هه می ل وئی گوړستانئ هاتینه فه شارتن .

ل وهختی بهیره م به گئی پشتی ۱۳ ساله ژ بی دهنگی و ته ناهیئ، پشتی جاره کا دی هیژپت هه کاریا دهینه سهرو به رکرن هزریپت تولقه کرنی د مه ژیی میری هه کاریادا دلشن و ژ نیشه کئی فه هیزه کا ۶۰۰ که سی به ره ه فدکه ت و ئیرشی کهلا بیتنه نویری دکهن، هینگئی گلای به گئی سهروکئی عه شیره تا بهرواریا بوو و

فیری هونه ری شه ری دبیت، پشتی ژیی وی د گه هیته ژیی جه چیلینی و چه کهه لگرتنی قیجا که رب و کینه کا مه زن ژ هیژیت هه کاریا هه لدگریت، ژ بهر هندی داخازا هیژه کی ژ میری نامیدی دکهت دا تولا باب و کهس و کاریت خوه ژ هاکاریا فه کهت و دیسان دا که لا خوه و ده فه را خوه جاره کادی ب زقرینیت بن ده سه لاتا خوه، میری به هدینا ب داخازیا وی رازیدبیت و باشترین شه پرکه ربو د هیینه به ره هه ف کرن و ژ نیشکه کی فه هیرشنی د که نه سهر که لا بیته نویری و هه کاریا و هه ده رفه تی ژی ناده نی به ره فانیی ژ خوه بکه ن، وه سا د خا فلبوون نه و ب سهری ئینا یا وان ب چاقیت سهری خو نه دیتی و هژماره کا گه له که مه زن هاتن کوشتن، گه له کا خوه د که لی دا هاقیتبوو خاری، هژماره کا کیم ژی خلاس دبن، نه هف گه نجه بی قوربانی شیا که لا خوه بزقرینیت و ب ئیکجاری هه کاریا ژ ده فه را به هدینا ده ریخیت وه کی خه لات حاکمی به هدینا وی دکه ته میری ده فه را به رواریا و د بیژن حاکمی به هدینی کچا خوه ژی لی مه هر کربوو د بیژنه وی گه نجی قه هره مان (سه عید به گ).

پشتی ده مه کی ئیدی سه عید به گئی ده ست و دلیت وی نه دچوونه که لا بیته نویری و هنده ک ژیده ر وه سا دیاردکن کول سه رده می سه عید به گئی که لا بیته نویری ب پارچه کا چیا یقه د ته بقن دادچن، له وا بریاردا ب شاهنشینا خوه فه بو که لا قومریی بهینه فه گوهازتن و ده سه لاتا خوه ب ره نگه کی گه له که ب سه روبه ر بریقه دبه ت و ب که سه کی میرخاس و شه هره زا و خودان بریار لده ف عه شیرئ و

حاکمی به هدینی ب باشی د هیته نیاسین و ناقدار دبیت و هوسا گه له که که یفا حاکمی به هدینی پی ده ییت. سه عید به گئی ۹ کور د شین خوه دا هیلان و دو ژ وان بی زریه ت دمرن. ئیدی د گه له که بیاقیت ژیکجودا دا شاره زادبیت ئافراندییت مه زن دکهت، شه هره زایه کا باش د شولیت نه ندازیاریی و نوژداریی دا دکهت و ناقی وی سیف محمه د بوو. نه وگه نج شیاوو دو په را ب ره نگی په راشوتی چیکه ت و ب ساناهی ژ که لا قومریی بفریت و بیی ئاسته نگ داده ته ته بالا. دیسان شیا تفه نگه کا بای چیکه ت کو دشیا ده په کی داری یی ۲ سم ستویر کونکه ت. هه روه سا شیا بو رییت ئاخنی وه کی سولینا چیکه ت و ناقی ژ ته بالا فه گو هیژیته جهه کی نیزیکی که لی. زییر پاشا کو میری ۲۳ی بوو ژ میری به هدینا هیژه کی ب سه رکیشیا که سه کی ب ناقی وه یسی بیدوهی ده نی ریته سهر هه کاریان و شیان ده ستی خوه ده یین سهر روژ ئاقایی تیاری و به رده وام دبن هه تا دگه هنه جهه کی دیژنی (کللیکا)، کو نیزیکی جوله می رگییه و ده مه کی دریژ نه و ده فه ر دمینن دبن ده سه ته لاتا به هدینا فه هه تا ژ لایی نه حمه د خان به گئی گه فه ری و ملک چینو یی جیلویقه ده یینه فه زقراندن، پاشی جاره کا دی تیکه لی ژ خراب به ره ف خرابتر دچن و هیرشیت هه ردو لا به رده وه ام دبن هه تا به درخان به گئی بو تان مایتیکرنی دکه ت هیرشه کا سه رانسه ری دکه ته وان جه ییت بن ده سه لاتا هه کاریا و ئیکجاری ده فه را تیاری د که فیه ت بن ده سه لاتا بو تان و به هدینا زه ینه ل به گئی به رواری ب پوستی میر ل ئاشیتی و شیفا لیزانی ده یته داناندن و

سێ سالا به‌رده‌وامدبیت و پاشی ب چاقدیریا میریت هه‌کاریا له‌شکه‌ره‌کێ بهیژ ژ لایێ تیاریا‌قه دهیته چیکرن و هیرشێ دکه‌نه‌سه‌ر زهینه‌ل به‌گی و د گه‌ل وان که‌سیت لگه‌ل دهیته دورپچکرن هه‌تا هیژه‌کا پشته‌فانیی ژ به‌رواریا ب سه‌رکیشیا شیخ مه‌حه‌مه‌دی هروری و دیسا هیژه‌ک ژ زاخۆ ب سه‌رکیشیا شیخ یوسفێ زاخویی ل هه‌وارا وان دچن و ژ ئالیی دیقه به‌درخان به‌گ ژ هیژه‌کا دی فرپدکه‌ت و جاره‌کا دی وه‌لاتی تیارێ یی هه‌کاریا د ده‌ینته بن ده‌سته‌ه‌لاتا خوه، ل وی ده‌می حکومه‌تا ئۆسمانی هه‌زه‌کی بو به‌درخانیا دکه‌ت و دترسن جه‌ئ ده‌ست هه‌لاتا خوه به‌رفه‌ه‌که‌ن پاشی ئیدی نه‌شین کونترولی لسه‌ر کوردان بکن ژ به‌ر قی ئیکێ ئۆسمانیا هیژه‌کا گه‌له‌ک مه‌زن ب هاریکاریا هنده‌ک کوردیت خائین وه‌کی یه‌زدین شیرێ پسمامێ به‌درخانی هه‌نارته ده‌قه‌را بو‌تان و

دوماهیته‌ دچن . لێ به‌لی پشتی ئۆسمانیا هه‌می میرگه‌هیته کوردا نه‌هیلاین نه‌شیا ب دروستی کونترولی لسه‌ر ده‌قه‌ریت کوردستانی بکه‌ت و نه‌چار دبیت ده‌سه‌ه‌لاتا عه‌شیرا بچیت و عه‌شیرا بیخته بن ده‌ست و به‌ر چاقدیریا به‌گ و ئاغا و شیخت کوردا. پشتی کاودان ده‌ینه گهورین ده‌قه‌ر ته‌نا دبیت و میریت به‌رواریا شیاین به‌ریت خوه قایم بکه‌ن له‌شکه‌ره‌کێ بهیژ ریکبێخن ژ که‌لا قومریی د هینه‌ فه‌گوه‌ازتن و دچنه‌ گوندی دیشیشی ب قی ره‌نگی میریت به‌رواریا ئیک لدویف ئیکی به‌رده‌وامدن و هه‌تا ل سالا 1923ی میری به‌رواریا یی دویماهیی وه‌غه‌را دویماهیی دکه‌ت، ئه‌و ژ ئه‌میر حاجی ره‌شید به‌گی به‌رواری یه‌ و ب وه‌غه‌رکنا وی ئیماره‌تا به‌رواری بالا بدویماهی ده‌یت .

هه‌کاریا و شه‌ره‌کێ مه‌زن ل ناقبه‌را هیژیت (به‌هدینا و بو‌تان) و له‌شکه‌ریی ئۆسمانیا ده‌یته‌ کرن و 11 هه‌یفا فه‌دکیشیت پاشی میری بو‌تان و زهینه‌ل به‌گی به‌رواری د که‌لا (ئه‌روخی) دا ل تیارێ ده‌ینه‌ دورپچ کرن و پاشی ده‌ینه‌ گرتن ل سالا 1848ز بو‌سته‌مبولی ده‌ینه‌ هه‌نارتن و هوسا میرگه‌هیته کوردا به‌ریف

ژێده‌ر

-هه‌قدیت دگه‌ل عه‌زیز مالتایی
-هه‌قدیت دگه‌ل شموتیل یوخنا شماتیلی

الکراد فی به‌دینان / ملا انور مای
گوفارا سولاف

سه‌یدا جه‌ه‌فه‌ر سه‌ی‌مان له‌ خاندنگه‌ها بامه‌رنی

خاندن له بامه‌رنی

نقیسین: جه‌ه‌فه‌ر سه‌ی‌مان / سه‌یدایی که‌فتی خاندنگه‌ها بامه‌رنی

ته‌رجه‌مه‌کرن: کو‌فان ئی‌حسان

سه‌ره‌اتیا ئیکی

تاشاندن به‌ری فی‌کرنی: ئە‌ز له‌ هه‌وه‌ نافه‌شیرم کو‌ بچویک له‌ مالا خو‌ فیری ئە‌خلاق و سنج و سه‌ره‌ده‌ریی دبیت، پاشی ژ ده‌روبه‌را و له‌ دویماییی ژێ ژ خاندنگه‌هی فی‌ر دبیت، وه‌ختی دچیته‌ د ناف بکروبه‌کیشیت ژیانێ دا وه‌کی جفاکی له‌ ده‌یت، ئە‌فه هه‌می ژێ له‌سه‌ر سه‌ره‌ده‌ری و سنج و ئە‌خلاقیت وی ییت مال د راوستیت، هه‌نده‌ک ژێ لدویف کینج و

شاپا ژ قانونی د قه‌ده‌رن هه‌ما وه‌کی خو‌نه‌. له‌ سالی‌ت چلادا ژ چه‌رخێ بو‌ری، وی ده‌می ئە‌ز فی‌رخازی خاندنگه‌ها ده‌ستپیکێ یا بامه‌رنی بووم، ئە‌م د ئافاهیی که‌فتنه‌ بووین، کو ئە‌و ئافاهی پشکه‌کا گوندی بوو. سپی‌ده‌هیه‌کێ ئە‌م له‌ مه‌یدانا خاندنگه‌هی د راوستای بووین، مه‌ دو فی‌رخاز هه‌بوون نافێ وان ئوسامه‌ بوون، یی ئیکی کورپی خودی ژێ رازی چه‌جی سه‌عیدی بوو، سه‌یدایی نه‌زمانی عه‌ره‌بیی و دینی بوو، جلیکیت فه‌رمی نه‌

کارتا پشکدارین ل نه‌زموونیت گشتی

مالباتا مه بوو. دبیت ئیک ژ مالباته‌کا چرویک بیته ده‌ستبه‌ردای و به‌روفاژی یان ژی ژ مالباته‌کا دیندار بیت و بیته مولحد.

لقییری ژی نه‌ز ژ دل مه‌نونوی هه‌می سه‌یداییت خو بیت هیژا مه، نه‌ویت ل سالییت چلادا دهرس گۆتینه من، نه‌ز وان بیر دئینمه فه، خودی ژ هه‌میا رازیبیت:-

- ۱- سه‌یدایین نه‌حمه‌د حاجی
  - ۲- عه‌لی محمه‌د ره‌ئوف
  - ۳- یوسف ره‌ئوف
  - ۴- عه‌بدوره‌زاق عه‌بدولغه‌فار
  - ۵- عه‌بدولا خالد
  - ۶- مسته‌فایین حه‌جی
- ژ که‌فن شاعره‌کی یا گۆتی

(اما الامم الاخلاق ما بقیت فان ذه‌بت اخلاقهم ذه‌بوا)

ئانکو ملله‌ت ب نه‌خلاقیت خو، هه‌که نه‌خلاقی وان چوو نه‌و ژی چوون.

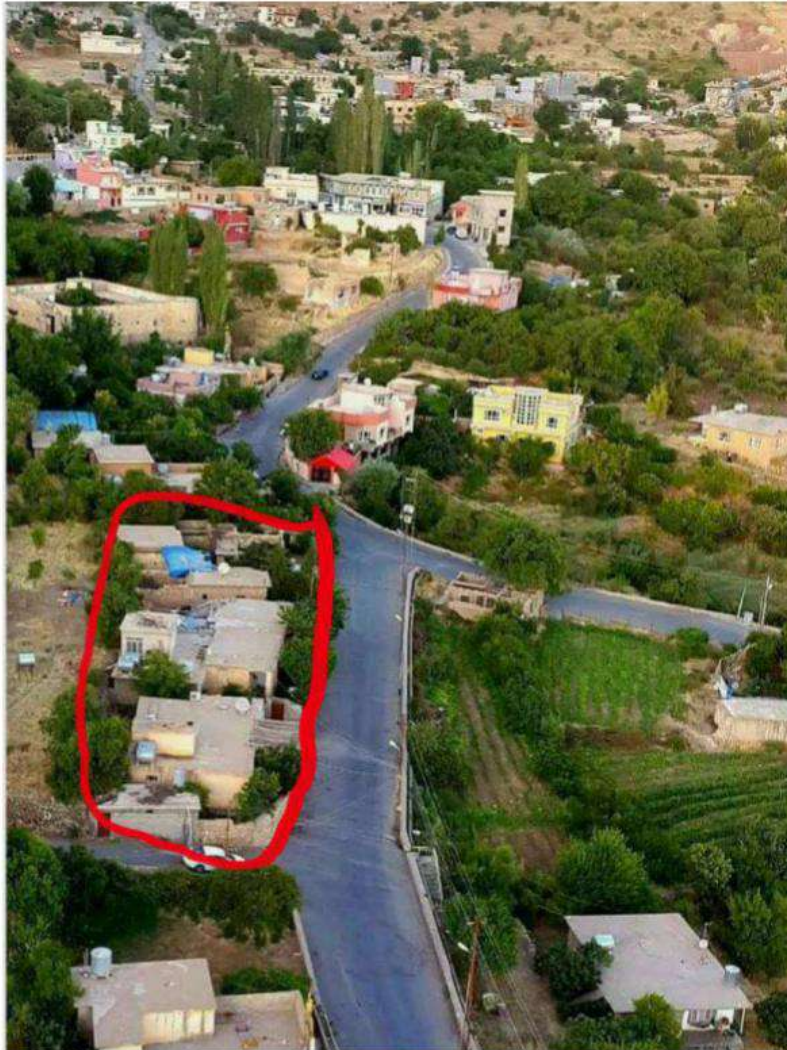
هیقیا مه نه‌وه به‌ربایین نوی لسه‌ر نه‌خلاقی به‌ینه راکرن به‌ری نه‌م هزر د بیاقیت دیدا بکه‌ین.

دکرنه به‌ر خو، به‌لکی جلکیت وی بیت زه‌لامیت دینی بیت ده‌قه‌ری بوون. فیرخازا دگۆتی ئوسامه‌یین خه‌به‌ریژ، نه‌زمانه‌کی ره‌ش هه‌بوو، ل کیفه‌با تف ذکر و خه‌به‌ر دگۆتن. یئ دویین ژی ئوسامی کورپی شیخ ئیسماعیلی نه‌قشبه‌ندی بوو. وی سپیدی و ریقه‌به‌ری خاندنگه‌هی خودی ژی رازی سه‌یدایین نه‌حمه‌د حاجی یئ راوستای بوو، وه‌کی

هه‌رجار دا چافدی‌ریا ئاریشیت خاندنه‌فانا بکه‌تن، ئیک ژ فیرخازا ژ ریژی ده‌رکته‌ت و به‌ر ب ریقه‌بریقه‌ چوو، گۆتی: ئوسامی خه‌به‌ریژ یا تفکریی و خه‌به‌ریژ گۆتینی و نه‌و قی چهندی قه‌بیل ناکته‌ت، ریقه‌به‌ری ژی گازیکره فیرخازا و گۆتی: هه‌چیئ ئوسامه‌ی تفکریبیتین بلا بده‌رکه‌فیت، ئینا نیفه‌کا فیرخازا ژ ریژی ده‌رکه‌تن مه‌یدانی، ریقه‌به‌ر ژی نه‌شیا خو لبه‌ر قی چهندی بگریت، ئینا چوو ژورا سه‌یدایا و گۆته بابی وی، بابی وی هات و گه‌له‌کی تورپه‌ بوو، دویکیلا ژ ناچاقا دچیت، نه‌ولی ده‌می گه‌هشتیه کورپی خو پیهنه‌ک لیدا متره‌کی ژ نه‌ردی رابوو، پاشی یا دویین و سیی لیدا، دا به‌ر کولم و شه‌قا ئهم د ترسیاین نه‌کو به‌ریت. کورپی وی خو ژ ناف ده‌ست و پییت وی ئیناده‌ری و ره‌قی، خو د سه‌ر په‌رژانی ستریا یئ خاندنگه‌هی را هاقیت، کو دو مترا یئ ژ جاددی بلند بوو.

هه‌ژی به‌یژین برابیت وی سه‌یدایین مه‌زن و به‌رکه‌تی سه‌بیح گه‌له‌کی ب نه‌خلاق بوو، چ بوو نه‌خلاق و سنجیت عه‌بدوره‌حمانی نه‌ ده‌اته گۆتن. به‌لی وی دییژن: ژ وه‌لیا دبن خولی و ژ خولیا دبن وه‌لی. برابین من که‌مال خودی ژیی وی دریژ که‌ت ژ بچویکیینا خو گه‌له‌کی نه‌ رحته‌ت بوو نه‌فه‌ ژی به‌روفاژی

سه‌رهاتیا دوی

خاندنگه‌ها بامه‌رنی

هندهك ژ بیرهاتیتت من بهری و پشتی چوویمه خاندنگه‌ها ده‌ستپیککی ل گوندی خۆ بامه‌رنی: ژیی من چار سال بوون، جاروبارا ئەز د گهل ره‌حمه‌تی بابی خۆ دچوومه خاندنگه‌هی، کو تیزیکی ۵۰ مەتر یا ژ مالا مه دویر بوو. وی وه‌ختی وی ژۆره‌کا نه‌مازیی بو ژاڤا فه‌خارنی یا فیرخازا دروست دکر، بابی من هوستا و جوتیاره‌کی باش بوو، حه‌نه‌فیه‌ك ب بنی ده‌نی ژاڤی فه‌کر، پالن خاندنگه‌هی ژی ژاڤ ژ کانیاه‌شیلو یان سه‌روکانیی دینا، تژی دکر دا خاندنه‌قان ژ حه‌نه‌فیئ فه‌خون. ده‌می زه‌نگلی لیدا ئەز دناڤ فیرخازا دا ده‌اتم و دچووم، یان ژی دا دگهل

بابی خۆ چمه د ژۆرا سه‌یدایاڤه. جاروبارا ژی دا چمه د سه‌فا ئیکڤه و دا ب ره‌خ جیرانی خۆڤه محمه‌د سه‌عید ئەحمه‌د عومه‌ری لسه‌ر کورسیکه‌کا بچویک ریئمه‌خاری، کورسیکیت وان چار پیپک هه‌بوون و میزه‌ک لسه‌ر بوو، دو فالاهی ژی هه‌بوون دا کتیبا بکه‌یه تیدا. خودی ژی رازی سه‌یدایی عه‌لیی محمه‌د ره‌ئوفی خاندنا خه‌لدونی ب حه‌رف و په‌یف نیشا فیرخازیت خۆ ددا.

ده‌می من دڤیا ب ده‌رکه‌قم بیکو گوهداریا تشته‌کی بکه‌م هه‌ما ئەز ده‌رکه‌تم، دا فیرخاز ژی که‌نه‌گازی: سه‌یدا ئەڤه‌ ده‌رکه‌ت. سه‌یدا دا

بیژیتتی: هه‌وه شوله پی نینه ئەو به‌س ده‌ییت گوهی خۆ دده‌تی. ل دویمه‌یا سالی من زانی کو ریڤه‌به‌ری خاندنگه‌هی خودی ژی رازی محمه‌د سه‌عید عه‌ره‌ب دی کارتا لسه‌ر فیرخازا به‌لاف که‌ت، ئەز چووومه ده‌ف هه‌قالی خۆ یی هیژا خودی ژی رازی عه‌بدوره‌حمان ئیبراهیمی، من گۆتی وه‌ره دی کارتا دن، ئەم ژی دناڤ سه‌فا ئیککی دا راوستاین، کارتیت وان دانن ئەم هه‌ردو بتنی ماینه ل هیڤیا کارتا، ریڤه‌به‌ر به‌ر ب مه‌ڤه‌هات و ده‌ستی خۆ ل پشتا من دا و گۆت:

شه‌هینا سه‌یدا جه‌هفه‌ر سلیمان

گه‌هشتبوو، بابی من گه‌له‌ک جارا گۆتی ب خوینه، به‌لی فایده‌نه‌کر و ل دویمایی گۆتی: پا گونها ته د ستوین ته. ئەو ما نه‌خاندی و بو جوتیاره‌کی باش د گه‌ل بابی من.

بیرا من ده‌ییت د سه‌فی دا هه‌ر ئیک ژ: ره‌شید فوئاد ته‌وفیق، سه‌مانی عه‌بدولایی عه‌بی، عه‌بدوره‌حمانی عه‌بدولایی عه‌بی و حه‌سه‌ن کو بابی وی خه‌لکی نامیدی بوو. ئەم پیکه‌ه چوینه سه‌فا ئیکی، کچکا ئیکی ژ خه‌لکی بامه‌رنی هاته د گه‌ل مه‌دا، ئەو ژی کچا خودی ژی رازی محمه‌د عه‌بدوله‌تییی بوو، نافی روناھی بوو، بابی وی دناف هیزا هیزا ئەسمانی ل میسلی شول دکر، ل ده‌می هافینی ل ده‌ف خالی خو ته‌یای عه‌بدولقادی ل بن که‌پره‌کی د مان، هه‌تا بیهنقه‌دانا هافینی خلاس دبوو جاره‌کا دی دا فه‌گه‌رنه‌ میسلی. داکو

هوین بو سالا به‌ییت، ئەم زفرین و کارته نه‌دانه مه‌ه. سالا پشتی وی ئانکو سالا 1944-1945ی ئەز د گه‌ل هه‌قالی خو عه‌بدوره‌حمان ئیبراهیمی ب ره‌نگه‌کی فه‌رمی بووینه فیرخازیت سه‌فا ئیکی ده‌ستپیکی. وه‌ختی ئەز چوویم نک دلێ خو دا کارتا وه‌رگرم من نه‌گۆت بوو ده‌یک و بابیت خو، ئەو هه‌تا نیفرۆ لمن د گه‌ریان، ده‌می ئەم هاتینه مال دناف ریزیت فیرخازا دا، ریزه‌ک بو بونی گوندی دچوو و ئەوا دی ژی بو ره‌خی سیک، بابی من ئەز دیتم و گۆته من تو ل کیشه‌ بووی؟ من گۆتی ل مه‌درسی. به‌لی بابی من ده‌ستی برایی من یی مه‌زن ئەنوه‌ری گرتبوو و بریوو ل مه‌دره‌سی قه‌یدکر بوو، به‌لی ده‌می هاتیه مال دیت ئەو به‌ری بابی من یی روینشتیه، خو ده‌افیته دناف بیستانی ئەحمه‌دی عمه‌ری و پاشی بیستانی مامی من ته‌ای و ئەو به‌ری بابی من

ئينا گۆت هوسا نه، بتنى خودانى هژمارى. جاره كا دى گۆت هژمار دو، مه هميا پيڭفه گۆت دو، ههروهكى ئەم يى هژمارا بو جارا ئيكي دخوينين، ئەم يى پشتى سەيداي دييژين، ههتا ههه ئيك ژ مه هژمارا خو زانى ههفتيهك پيڭفه چوو، يا ژ منقه هژمارا ريزكرنا من ۶ بوو.

ژ زفستانا بامه پرنى روژه كا باران و به فره كا دژوار، مه سوپا دارا هه لكر بوو، سەيداي دەرس بو مه دگۆتن، شه هيد مسته فا عه بدولباقى لسەر ره حله كى لنيژيك سوپى يى روينشتى بوو، دكره هه وار ناگر، په له ك ژ سهرى بوريا سوپى كه تبوو سەر ره حلى وى، بوريا سوپى ژى سور بوو، يا ب گاريتيت بانيفه بوو، ئەفه ژى بو ئەگر كو ناگر به ريبته بانى، هنده ك فيرخازيت مه زن به زين و ئاف ئينا، ب بورى و جهى ناگر پيڭفه داکر، ههتا شيان ب فه مرين. ئەفه ژى بو قاچكى ده فنى فيرخازا و لدهمى زهنگى ليدا دا هين سه حكه نه به رمايكييت ناگرى.

ل دويماهيا سالى ريفه به رى مه هاته فه گوهاستن و ژ وه زيفى وى هاته ده ريخستن، ب پشكدارى د شوره شا كورديدا ب سه ركيشيا مه لا مسته فايى بارزانى و پشته قانيا كومارا مهاباتى هاته گونه هباركرن.

پاشى ل سه فا سى ل روژا ئيكي يا ده وامى سالا ۱۹۴۶-۱۹۴۷ ئى ريفه به ره كى نوى ژ خه لكى مىسلى بو مه هات. يى هه لكيشاي و گرى گوسه بوو، ههروهكى ژ ملله تى عاد و سه مودى بوو، چاڤيت خو ل پشت بهرچاڤكه كا ره ش فه دشارتن، ژ چاڤا ههروهكى يى دياره يى باشه.

دهمى بو جارا ئيكي هاتيه د سه فيڭفه ئەو فيرخازى ل ره حلا ده ستپيكي روينشتى راكره فه، ئەو ژى سەيدايى ئەحمەد شاه كهرم بوو خودى ژى وى دريژكه تن. ئەوى ب داره كى حه يزه رانى دانا ده ستيت وى، ئەم هه مى شه پرزه بووين، دلپت مه سوتن و گه له ك

دهرسييت وى ژى نه چن دگه ل مه ل سه فا ئيكي هاته فه يدكرن هه تا جاره كا دى دچيته مىسلى. بتنى چەند روژه كا ما پاشى چوونه مىسلى.

سه لماني عه بدولايى عه بى يى زيره ك بوو و ژمه مه زنتر بوو، برايى وى عه بدوره حماني پشتى هه يڭفه كى مه دره سه هيا، ژبه ركو ده مى ئەم گه هشتينه سەر مژارا هرچى، ئەو رابوو سەر سه بوره وى دا هرچى بخوينيت، ده مى خاندى مه زن خاند، فيرخازا كره كه نى، ئينا سل بوو و چوو و نه هاته فه.

حه سه نى ژى ده مى دخاند يى ترترى بوو، وه ختى درست دخاند دا پييت خو بلند كه ت و ل ئەردى ده ت، هنده كا پى دكره كه نى و هنده ك ژى حيه تى دمان و دگه ل حالى وى دچوون، سەيدايى ژى پشته قانيا وى دكر و دا ره وشا وى ده رباس كه تن، مه سالا خو ب دويماهى ئينا و ئەم چووينه سه فا دويى.

سه رها تيا سى

سه فا دويى ل خاندنگه ها گوندى من بامه پرنى: لسالا ۱۹۴۵-۱۹۴۶ ئى ئەم چووينه سه فا دويى، سه ف يا تام بوو، به لى نه وه كى سه فيت نوكه كو پشتى هه يڭفه كى تام دبن. خودى ژى رازى ريفه به رى مه محمەد سه عید عه ره ب هات و فهيدا نه هاتنا مه دره سى يا فنى. گۆت دى نافى هه وه خينم و هژمارا ريزكرنا هه ر ئيك ژ هه وه، دڤيت هوين هژمارا ريزكرنى ژبه ركەن، ل جهى ئەز نافى هه وه بخينم دى هژمارا هه وه بتنى خينم، به حسى خه به رى هژمارا ئەحمەد محمەدى ئيکه.

دى بيژم ئيك، ئەحمەد محمەد دى بيژيت به لى، هوين تيگه هشتن؟ مه هميا گۆت به لى سهيدا. ئينا گۆت هژمار ئيك، مه هميا پيڭفه گۆت به لى!

ھاتىنە دوپىرئىخستىن.

لسەفا سىيى ھەر ئىك ز ئەحمەدى سالىھى سىيى و سالىھى مەعروفى و خالدى مەلا حسىنى دگەل مە دا بوون.

سەرھاتيا چارى

ناڧىت فېرخازىت سەفا شەشى دەستىيىكى لسالىت ۱۹۵۱-۱۹۵۲ ئى ل بامەرنى: بەرى قى سالى فېرخازىت بامەرنى دچوونە ئامىدىيى دا ئىمتحانا بگەن، ھۇمارا وان ژ ۷ بۇ ۸ فېرخازا نە دپۇرى. بەلى سالا مە ھۇمارا وان بوونە ۲۸. رېڧەبەرى خاندنگەھا مە خودى ژى رازى سەيدايى ئەحمەد حاجى داخزكر كو ئىمتحان ل خاندنگەھا بامەرنى بېينە كرن. ئىنا رېڧەبەرىا مەعەرفىت مىسلى سەرپەرشتەك ھنارت ناڧى وى نەجىب خەفاف بوو.

ناڧىت فېرخازا:-

(جەھفەر سلىمان، عەبدورەحمان ئىبراھىم، سەئىد محەمەد رەجەب، بەھجەت محەمەد، يوسىف مەدەر، محەمەد تاھەر عەبدورەحمان، مستەفا نورى، مستەفا جاسم، سالم بەھجەت، سەھلا محەمەد رەئوف، عەبدوسەلام محەمەد رەئوف، ئەرشەد عەبدولغەفار، محەمەد مەحمود ئىبراھىم، عەبدورەحمان سالىھ، مستەفا خالد، حەكىم محەمەد ئەمىن، ئەحمەد شاھ كەرەم، تەوفىق سەلىم، ئەحمەد سەلىم، رەشىد محەمەد توفى، شەوكەت تەيىب عەلى، ئەحمەد مستەفا، سەئىد ئەحمەد رەئوف، جەمە رەجەب، سەھلا خەلىل، جەمىل ئەحمەد يوسىف، قاسم حەفزولا، عەبدولا عەلى.

پرسىيار بۇ مە چىبوون؟ ئەڧى فېرخازى باش چ كرىه ھەتا ب قى دژوارىيى بېيتە قوتان. رېڧەبەرى نوى ناڧى ماددەى و دىرۇكا وى لسەر سەبورەى نڧىسى. بەلى مە نەسەحدكرى، پتر مە سەحدكرە ھەڧالى مە كا چ بسەرى وى ھاتىه. لېەر سەبورەى دھات و دچوو، جارەكا دى ئەحمەد شاھ كەرەم راکرڧە و ب وى دارى حەيزەرانى دانا دەستىت وى.

ژبەركو من تىككەلى دگەل سەيدايا ھەبوون و ئەز دگەل وان روىنشتبوومە خارى و ۋەكى بەرى ھىنگى من گوتى و پىچەكا عەرەبىيى ژى من دزانى. من گوتە رېڧەبەرى: ما وى چ كرىه سەيدا ھەتا تو ھوسا وى ب قوتى؟ ھەڧالىت مە ژى پشەئانیا من كر، ئىنا مەن كرە كەنى، من گوتى ئەو تەلەبەكن باشە ناكەتە كەنى و سەروچاڧىت وى د بى گونەھن. ئىنا وى سەحكرى ھەرۋەكى بەرى، ئىنا نەكرە كەنى، بەلى وى لىنەگرتن ژى نەخازت. د چاڧىت فېرخازا دا شكەست، دگوتى رېڧەبەرى كورە، ئەو وى خۇ كىم ددیت، ھەرۋەكى ل مەدرەسىت بەرى نوکە لى دھاتە پاشقەبرن، بەلى فېرخازىت مە گەلەك د موئەدەب بوون.

شەرتى ئىكى كو مە ل (دار معلمىن) ۋەرگرن ئەو بوو دڧىت ئەو فېرخازى پىشكىش دكر چ كىماسىيىت لەشى نەبان، دا خۇ كىم نەدیتبا و نەبىا جەئ پىترانكى لدەڧ تەلەبىت دى. ل دویمایا سالى ئەو رېڧەبەرە ھاتە ڧەگواسىن و ل جەئ وى خودى ژى رازى سەيدايى ئەحمەد حاجى ژ بامەرنى ھاتە دانان. يا ژمنڧە دامەزراندنا وى يا ئىكى بوو، راستى ژى رېڧەبەرەكى سەرکەفتى بوو، ھەتا سالا ۱۹۵۹ ئى ما پاشى ڧەگواسىتە سەرسنكى، ل جەئ وى ژى خودى ژى رازى سەيدايى عەبدولا خالد دانا، ھەتا سالا ۱۹۶۱ ئى ما، ئەو بەرپرسى حزبى پارتى بوو ل بامەرنى، پاشى ئەز و ئەو پىكڧە بۇ ژىرىيى ئىراقى

بیلوگرافیا دهقەرا ئامیدی دنابەرا سائییت (1927-1950)

بەرەهە فکرن: کۆفان ئیحسان

ئەوی پتریا دەقەریت ئیراقا وی وهختی فەگرتبوون،
مه ئه و پشکا گریدای دهقەرا ئامیدی یا ژیگرتی و
بقی رهنگی:-

سیلاقی

- 1- یونان عبو یونان، السولاف، دلیل المصایف العراقية (ص 30-36).
- 2- محمد هادي الدفتر، مصیف سولاف وحی المصایف، مطبعة النجاح، بغداد 1945، ص 68-01.

سەر سنکی

- 1- میخائیل عواد، سرسنک ومصایف الملوك والخلفاء والامراء في العراق، (البلاد 18 اب 1944). وقد نشر هذا

هەر چەندە ئەف مژارە گەلەك ژ یا مه بهسكری
بەر فرهه تره، به لئ کۆمکرن و خرڤه کرنا پیزانینا
لسەر هەر دهقەرەکا هەبیت شوله کئی بهرکه تیه،
نه خاسمه دهقەرەکا وهکی ئامیدی کو هیشتا ب
دروستی سیناها هه لشکافتن و فهدیتیت نوی
بسەردا نه هاتیه، وهکی ئەز دینم کو هەيامی
مه لکی قوناغا ژ هەمیا باشتەر بوو کو پویته ب
شوینوار و کتیب و نقیسینا دیروکئی دهاته کرن.
دبیت مه ناقتی بیلوگرافیای لسه رئی مژارا خو
دانابیت، به لئ پتر مه رهما مه ئەوه ئەم پیزانینا
لسەر دهقەرا ئامیدی د ناڤ گوڤاریت دهقەرا
ئامیدی دا به لاف کهین. به لئ د راستی دا ئەف
هژمارا بچویکا ژیدەرنا نابیته بیلوگرافیا، به لکی دیاره
ب سەدان ژیدەریت دی وی سەردهمی لسەر دهقەرا
ئامیدی هەنه و دبیت دەستت مه نه گه هشتیتیت،
ئان ژی فەکولینقائیت دی لسەر شول کهن.

ئەقیت ل خاری هندهك ژ وان جهانه كو بهسستی وان
د ژیدەریت دیروکی دا هاتینه کرن، ئەو ژی: سیلاقی
و سەر سنک و ئەرەدنا و ئامیدی و سەرئی ئامیدی،
کو دبیت د پاشەرۆژیدا کهسەك دویڤچوونا فان
مژارا بکەت دی ریکای وی یا ب ساناهی و فەوژارتی
بیت. هەر چەندە خودی ژیرازی سەیداین گورگیس
عهواد دسائییت پینچیا دا هندهك ل سەر قئی مژاری
نقیسیبوو، ل ژیر ناقتی: ئەفا لسەر باژیرکیت ئیراقتی
ب ئەزمانی عەرەبی هاتیه نقیسین و د گوڤارا
سومەر دا یا هژمار 9-10 دا به لافکر بوون، به لئ

- البحث في مجلة {هنا بغداد}، العدد 88 أيلول 1951، ص 3-5. وجريدة الاتحاد الدستوري، 6 أيلول 1951.
- الدجال، رحلة بنيامين، ص 206-209.
- 6- عبدالرزاق الحسيني، العمادية العراق قديما وحديثا، ص 228-230.
- 7- صديق الدمولوجي، قبائل العمادية، الجزيرة 2، 1948، العدد 22، ص 5-6 و 36.
- 8- صديق الدمولوجي، اماره العمادية، الجزيرة 2، 1948، العدد 24، ص 5-7.
- 9- صديق الدمولوجي، اماره بهدينان الكردية او اماره العمادية، الموصل 1952، 176 ص.
- 10- محمد رشيد سعدي، العمادية قرة العين، ص 22.
- 11- عباس العزاوي، اماره بهدينان في العمادية، جريدة النداء البغدادي 3 و 4 و 5، كانون الثاني 1949.
- 12- عباس العزاوي، قبائل العمادية، عشائر العراق الكردية، ص 190.
- 13- عباس العزاوي، اماره العمادية، عشائر العراق الكردية، ص 191-193.
- 14- محمد طاهر العمري، ثورة العمادية، تاريخ مقدرات العراق السياسية 3، ص 127-129.
- 15- علي سيدو الكوراني، من عمان الى العمادية او جولة في كردستان الجنوبية، مطبعة السعادة، القاهرة 1939، 272 ص.
- 16- يونان عبو يونان، سر عمادية، دليل المصايف العراقية، ص 37-40.
- 17- يونان عبو يونان، العمادية وصفها واثارها، دليل المصايف العراقية، ص 20-28، 43-52.
- 18- العمادية، تقويم قديم، ص 14.
- 19- العمادية، لغة العرب 5، 1927، ص 215.
- 20- سر عمادية، لغة العرب 5، 1927، ص 227 (2)
- البحث في مجلة {هنا بغداد}، العدد 88 أيلول 1951، ص 3-5. وجريدة الاتحاد الدستوري، 6 أيلول 1951.
- 1- صائغ سليمان، ارادن تحفة مصايف الشمال العراقي، {النجم 7، 1935}، ص 241-243.
- 2- حفلات اليوبيل الفضي للمطران فرنسيس داود في ارادن، {النجم 7، 1935}، ص 277-280.
- 3- يونان عبو يونان، ارادن، دليل المصايف العراقية، الموصل 1934، ص 14-17.
- 4- ارادن، جريدة البلاد، 29 تموز 1935.
- 5- محمود فهمي درويش، ارادن {دليل العراقي الرسمي لسنة 1936، بغداد 1936، ص 709-710}.
- 6- محمد هادي الدفتر، مصيف ارادن وحي المصايف، مطبعة النجاش، بغداد 1945، ص 69-82 (1)

نهرهنا

نأميدي و سهري نأميدي

- 1- محمد امين زكي، اماره البادينان {بهدينان} تاريخ الدول والامارات الكردية، القاهرة 1945، ص 392-399.
- 2- بشير فرنسيس وكوركيس عواد، العمادية، العراق في القرن السابع عشر، ص 160-164.
- 3- بشير فرنسيس وكوركيس عواد، العمادية، سومر 8، 1952، ص 269-270.
- 4- بنيامين التطيلي، العمادية، رحلة بنيامين التطيلي، ص 104-107.
- 5- عزرا حداد، فتنة داود بن الروحي مسيح العمادية

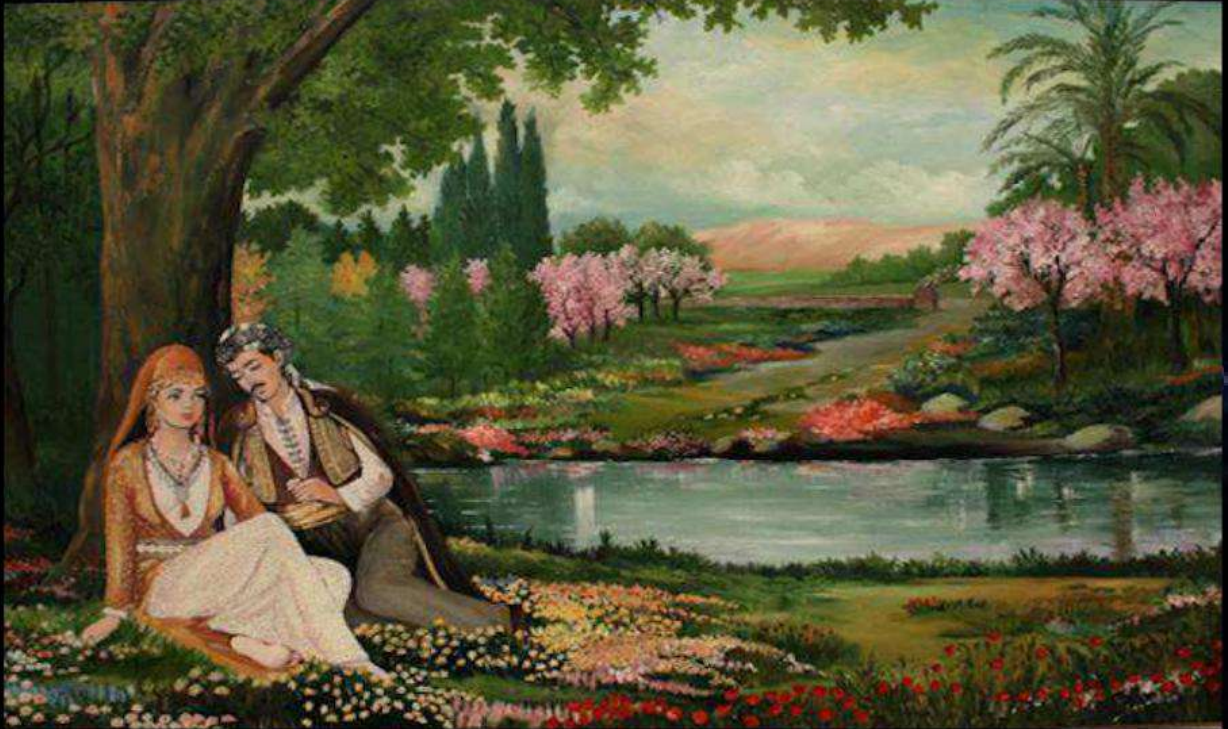
ژئدهر و دههمهن:

2- كوركيس عواد، ما طبع عن بلدان العراق باللغة العربية، مجلة سومر، العدد 10، الجزء الاول 1954، ص 43.

1- كوركيس عواد، ما طبع عن بلدان العراق باللغة العربية، مجلة سومر، العدد 9، الجزء الاول 1953، ص 66.

ئايىن و حىر انوك

حەجى جەغفەر

ب جھ يىت، خودى مازا وى حاسل بکەت، بەلى باشتر ئەو ەل سەر ئيمانى يىت، د سنورى ئايىنى دا يىت، داکو لوى دنياىى ژى دا، ەەردوو ئەقیندار ب خوشى بگەھنە ئىک، ەەکە ئەشق و ئەقین ل سەر ئيمانى نە يىت بلا نە يىت، ئانکو دقئى حەيرانۆکيدا، رۆلى ئايىنى سنوردانا بارى ئەقینى بە، قەيدکرنا دەست و يىت ئەقیندارانە .

۲- كچى دىنى :

سەرى بشۆ ئاقى نەريژ

بسکا بەردە كورتو دريژ

بلا بابى زەرى كوبارى، زەرى كوبارى بدەتە من بلا حەفت سالى تەمام، ل من بچن رۆژى و نقىژ دقئى حەيرانۆکيدا، رۆژى و نقىژ رۆلى ئايىنى دگىرن،

حەيرانۆك كو تايەكە ژ سترانا ئەقینى، گەلەك رەخورويىت ژيانا كوردەوارى ب خوڧە دگريت، ژ بارى ئابوورى بگرە ەتەگەھ دگەھتە بارى ئايىنى. لقيرە ئەمى بابەتى ئايىنى بكورتى ب ئازرينين كانى چەوا و بچ رەنگ ئايىن د حەيرانۆكا دا بكارهاتىە:

۱- كچى دىنى

سەرى بشۆ ئاقى نەريژ

بسکا بەردە كورتو دريژ

خوزى تۆ بويكا مالا بابى من بايە

ل سەر ئيمانى ب ەمى دريژ

دقئى حەيرانۆكا سەرى دا، پەيشا (ئيمان) وەسا بكارهاتىە كو حەزو خوزىت كوركى پىڧە ەاتىنە گرىدان، كوركى دقئىت ئەقينا وى يا سەركەفتى يىت،

رۆلئ ئایینی دقئ حه‌یرانوئکیدا کو شه‌فا (له‌یله‌تو القدر) و هه‌یفئا ره‌مه‌زانئ یه، رۆله‌کئ دوو ئالیه، ئه‌رینئ یه بۆ ژنکئ ئو نه‌ رینئ یه بۆ زه‌لامی.

5- کورۆ دینۆ، ما تۆ نزانئ ئەزا سیریمه ئەزا ب کراسئ کتانئ مه‌خمه‌لئ سپیمه رویکئ من نه‌ رامپسه، ئەز مریدا شیخیمه لقییره ماده‌م کچک مریدا شیخیه، دقیت ئەفینئ نه‌ که‌ت چونکی راموسان دناقبه‌را کورو کچادا لئک شیخ و مه‌لا هه‌رامه. وه‌سا دیاره‌ کو ئەف حه‌یرانوئکه سنۆرئ ئەفینئ به‌رته‌نگ دکه‌ت. ئانکو رۆلئ شیخ و مه‌لا کو رۆله‌کئ ئایینی یه‌ دقئ حه‌یرانوئکیدا، به‌رپیت ئەفیندارا ته‌نگ دکه‌ت، هه‌که‌ کچک مریدا شیخی نه‌ بوايه‌ دا راموسانه‌کئ ده‌ته‌ کورکی، به‌لئ چونکی مریدا شیخی نابیت راموسانا به‌ته‌ کورکی. هه‌ر چه‌وا بیت، شیخ و مه‌لا رۆلئ خو ب ئه‌رینئ یان ب نه‌رینئ د حه‌یرانوئکاندا گیرایه‌ وه‌کو دقئ حه‌یرانوئکا خوارئ دا هاتیه‌ :

کورکو دینۆ، دارکیت دحه‌وشا مه‌دا، دار به‌رینه‌ بیهنه‌کئ وه‌ره‌ ل ده‌ف من پوینه‌ ....

من پسار کر، ژ شیخ و مه‌لا، گوت، راموسائیت کچکا د حه‌لالن، چ گونه‌ه‌ تیدا نینه

6- بارائیت به‌ارا ته‌ف ته‌ف د بارن .....
 کللیکیت مه‌مکا هه‌می تیکدا سنجاqn و گوهارن خودئ کارئ پیره‌ژتیت گوندئ مه‌ راست نه‌هینیت ب هه‌جه‌تا نفیژا سپیدئ ل من و به‌ژنا بلند نوبه‌دارن

دقئ حه‌یرانوئکیدا، گریئا (نفیژا سپیدئ) رۆلئ ئایینی دگیریت، ئەف رۆله‌ ژئ یئ نه‌رینئ یه‌ چونکی ب هه‌جه‌تا (نفیژا سپیدئ) پیره‌ژن به‌رپیت ئەفیندارا ته‌نگ دکهن، هه‌که‌ نفیژا سپیدئ نه‌ بوايه‌، وان هه‌جه‌ت نه‌ دبو کو نۆبه‌داریی ئەفیندارا بکه‌ن .....

هه‌رچه‌نده‌ مروؤفئ دیندار هه‌ز ناکه‌ت، هه‌فت سالا رۆژی و نفیژیت وی بچن، لئ ل سه‌ر خاترا ئەفینا خویئ به‌ره‌فه‌ هه‌فت سالیئ بوتین، ژ رۆژی و نفیژیت خو گوری ئەفینا خو بکه‌ت. رۆلئ ئایینی دقئ حه‌یرانوئکیدا به‌ره‌فاژیا حه‌یرانوئکا هه‌مار تیکه، ئەفیندار خود سنۆرئ ئایینی دا نا گریت، لئک وی سه‌رکه‌فتنا ئەفینا وی فه‌رتسه‌ ژ رۆژی و نفیژیت وی .

3- کورۆ دینۆ، نه‌چه‌ شامئ، شام فرۆتنه نه‌چه‌ حه‌له‌با خوپان میئر کوشتنه دئ وه‌ره‌ چنگلئ من عه‌بدالا خودئ بگره‌ به‌فینه، ئەمئ بچینه‌ سه‌رئ چپایئ قه‌ره‌ژداغا شه‌وتی رزقئ ته‌ خه‌ما خودئ و ته‌شیا منه

کچکئ باوه‌ریه‌کا موکم دقئ حه‌یرانوئکیدا ب خو هه‌یه‌ کو دئ شیئ خو و کورکی ب ته‌شی رستنت ب خودانکه‌ت، کورکی پشته‌راستدکه‌ت، کو ژ رزقئ خو نه‌ترسیت، چونکی رزق لئک خودئ یه‌ ئو یا لئک ته‌شیا وی کو دئ کار پیکه‌ت و هه‌ردوو پئ ب خودانب. خویایه‌ رۆلئ ئایینی دقئ حه‌یرانوئکیدا، رۆله‌کئ ئه‌رینئ یه. به‌زرا کچکئ بارئ ئابووری چه‌ندئ لاواز بیت، نابیته‌ ئەگه‌رئ نه‌ گه‌هشتنا دوو دلا .

4- چ شه‌ف شه‌فه، شه‌فا (له‌یله‌تو القدر) من سیه‌ رۆژیت ره‌مه‌زانئ، کرنه‌ خیرو کرنه‌ نه‌ره‌ هه‌ما ئیک ژ ویفه‌ بیت بیژیت، میئرئ ته‌ مر ژنک دقئ حه‌یرانوئکیدا یا ژ میئرئ خو بیزار بوی، له‌وما د شه‌فه‌کا خیریدا بۆ خو ژ خودئ داخواز دکه‌ت کو میئرئ وی هه‌ریت. ژنک وه‌سا هه‌ز دکه‌ت هه‌که‌ سیه‌ رۆژیت ره‌مه‌زانئ ئو د شه‌فا (له‌یله‌تو القدر) دا، بکه‌ته‌ خیر دوور نینه‌ داخوازا وی بجه‌ بیت. ئەف حه‌یرانوئکه‌ ئو ل سه‌ر ته‌زمانئ ژنکئ، وه‌سا دیار دکه‌ت کو دوور نینه‌ داخواز و مراژیت مروؤفی بجه‌ بیئ ئەگه‌ر هاتوو مروؤفی سیه‌ رۆژیت ره‌مه‌زانئ د شه‌فا (له‌یله‌تو القدر) دا کرنه‌ خیر.

ژێده‌ر و ده‌همه‌ن:

• حه‌یرانوئک ژ که‌له‌ پووری کوردی، هه‌ولتیر، چاپخانا رۆشنبیری و لاوان، پشکا ئیکن، سالا 1989 حجی جعفر .

شريكاتيا كيتكى و مشكى

نخيسينا: گرميت برا

تهرجه كرن ژ نه له مانى: دهولت عهلى

من ژى بکه: نه ژى حهزدکه م چپکه کى ژ شه رابا
سور فه خووم)).

بهلى پا مه سه له هه مى دره و بوو، نه وى گيڤرى
چ بنگه هه هه بوون، نه ژى که سى جابا وى ڤرېکربو
بيته کريف. نه و ټيکراسه چوو قه سنا ډيرى کر
و خوه فهزه لاندې دبن قازانکا روښى فه و ده ست
هافيتى توخي سهر فه ناليست و ناليست. پاشى
پياسه ل سهر باتيت باژېرى کر، بو خوه ده ليڤه
ديت و ټيشکوکوريشکيت خوه ل بهر هه تافى
راستکر و هندى هزرا خوه و قازانا روښى کربا،
نه وى سمبيليت خوه دناليستن و پاقر دکر.

هه کو بوويه ټيفار، ژنوينا نه و فه گه رپا مال.
مشكى گوت: نوکه تو هاتيه فه مال. نه سه سه حه ته
روژه کا خوه ش بووران.

کيتکى جاب دا: ((يا باشبوو)).

مشكى پسيار کر: هه وه چ ناف دانا سهر بچويکى؟
کيتکى گه له ک ب په قيه گوت: ((تويخي سهر فه
رابوو)).

مشكى کره گازی: تويخي سهر فه رابوو!، نه فه
نافه کى عه جيب و کيمه، ما نه و نافه کى بهر به لاقه
د بنه مالا هه وه دا؟

کيتکى گوت: ((ما چ ټيرپايه؟ نه و خرابتر نينه ژ
دزيکه رى بهرمايکيت خارنى، وه کى ديتزنه بنه مالا
ته)).

پشتى هنگى گه له ک بهر فه نه چوو، ديسا ټيشتها
کيتکى فه بوو، ټينا گوته مشكى: ((دڤيت تو
قهنجي دگه ل من بکه و جاره کا دى تو بتنى مالى

کيتکه کى نياسين د گه ل مشکه کى کر و هند
به حسى وى حه ژيکرنا مه زن و هه فالينى کر، نه و
وى بو مشكى هه وى، نو دبه را کر و گوت، هه تا کو
مشک ل دويمه يى قانع بووى، کو دگه ل وى د
ماله کى فه بڤيت و ده بارا ژيانا خوه پيکفه بريڤه
به ن.

کيتکى گوت: ((بهلى پا دڤيت نه م هزرا زڤستانى
بکه ين، هه که دى ژ برسا نالين. مشكى بچويک،
چينا ييت تو بچيه هه مى جها، هه که دى پاشى ل
دويمه يى بو من که فه د خه فکه کيدا)).

شيره تا باش يا کيتکى هاته وهرگرتن، نو قازانکه کا
روښى هاته کرين. بهلى پا نه زانى، کا قازانکى داننه
کيه، ل دويمه يى پشتى ته خمينه کا دريژ، کيتکى
گوت:

__ ((نه ز چ جها ژ ډيرى باستر نايينم، کو لى بهيته
فه شارتن، ل وږى که س جورعه ت ناکه ت تشته کى
بيته: نه م دى دانينه بن ميژا قه شه وى (منبه رى) و
ده ست ناکه ينى هه تا کو نه م هه وجه دبين)).

قازانک هاته ته قواکرن، بهلى پا گه له ک پيڤه
نه چوو، دلى کيتکى چويى و گوته مشكى: ((يا من
دڤيا بيژم مشكى بچويک، مال جابا من يا ڤرېکرى،
دا کو بيمه کريف، بناماله کا من کورکه کى سپى
يى پنى قه هه وى يى بووى، دڤيت نه ز بچم وى
تافيلکه م. ده ستويريا من بده، نه ڤرو نه ز دهرکه ڤم
و تو بتنى سهر ببه رى مالى بريڤه به)).

مشكى جابا وى دا و گوت: ((بلا، بلا، هه په خودى د
گه ل ته بيت، هه که ته تشته کى خوه ش خار، هزرا

هه می پاقر کر. کیتکی بۆ خوه گۆت: ((هه کو هه می تشت خلاص بوو، هینگی مرووف دی رحهت بیت))، ژنویکا بشهقی، تیر و تژی هاته مال. مشکی پسارا نافی بچویکی سی کر. کیتکی گۆتی: ((هه سعه هه و ژی بدلنی ته نابیت. نافی وی «هه می چوو» یه)). مشکی کره گازی: ((هه می چوو))، هه ف نافه ژ هه میا خرابتره، هیشتا نه که تیه سهری من، «هه می چوو»! هه ف هه چ مهنا ددهت؟ سهری خوه هه ژاند و پاشی خوه تیگر و خوه دریز کره ویری دا بنفیت. ژ ویری ویشه تیدی که سی نه فیا داخازی ژ کیتکی بکهت، کو بیته کریف، بهلی پا هه کو زفستان بسهدا هاتی و چ تشت بۆ خارنی ل دهرفه نه مای، مشکی هزرا خارنا خوه یا فه گرتی کر و گۆته کیتکی: ((وهه کیتکی مه دقیت بچینه قازانکا خوه یا روینی، هه و مه بۆ خوه هه لگرتی، هه و دی تاما دهقی مه خوهش کهت)). کیتکی جاب دا و گۆت: هه ری، دی تاما دهقی ته وه سا خوهش کهت، وه کی هه کو تو هه زماننی خوه یی نازک د په نجه رپرا دریز دکه ی)). هه وان دا ری و هه کو گه هشتین، هیشتا قازانکا روینی ل جهی خوه بوو، بهلی پا یا خالی بوو. مشکی گۆت: ئاخ، نوکه من زانی کا چ قهومییه، نوکه وهه ری و ژا هه کو تو هه قالا من یا دروست! ته هه می خار، هه کو تو دبوویه کریف، ده سپیک تو یخی سهرقه رابوو، پاشی نیفه ک چوو، پاشی ...» کیتکی گازی کر، دی خوه بی دهنگ که ی!، بتنی ئاخفتنه کا دی تو بیژی، دی ته ب هه می فه خووم» مشکی خوه لیسه ر، هیشتا تمام ئاخفتنا وی نه هاتی سه ر هه زماننی و گۆتی «هه می چوو» کیتکی خوه دادا سه ر و داعویرا و گۆت. تو دبینی، هه فه یه حالی دنیا یی.

بریفه ببه ی، بۆ جارا دوئی نه زی هاتیمه گازی کرن، دا ببه کریف، نو ژبه رکو گیریه کا (نوکه کا) سپی یا ل دور هه فکا وی بچویکی، له و هه نه شیم بیژمی (هه نه هیم)). مشکی باش رازیوو، بهلی پا کیتکی د پشت دیواری باژیرا خوه گه هانده دیری و قازانا روینی هه تا نیقی خار و گۆت: ((چ تشت ژ هندنی بتام تر نینه، هه کو مرووف بخوه دخوت))، نو هه گه له ک یا که یفخوهش و رازی بوو ب کریارا خوه یا وی روژی. هه کو هاتیه مال، مشکی پسار کر: ((چاوا هه و بچویک هاته تافیل کرن؟)) کیتکی جاب دا: ((نیفه ک چوو)). - ته گۆت نیفه ک چوو! هه و تشت ته گۆتی، من چ جارا گو ه لئ نه بوویه، هه نه بیژم، هه ف نافه د ناف قاموسا نافادا نینه)). پشتی هه یامکه کی، دهقی کیتکی ژ به ر خارنا خوهش ب ئاف کهت. وی گۆته مشکی: ((هه می تشتیت باش، سینه، چنکو دقیت هه ز جاره کا دی ببه کریف، هه و بچویک هه می یی ره شه بتنی په نجیت وی دسپینه، هه که چ مویت دی ییت سپی ب هه می له شی ویشه نینن، هه ف تشت هه ژی بتنی چهند سالا جاره کی چیدیت: ماننی دی تو ده ستوریا من ده ی، کو ده رکه قم؟)). مشکی جابا وی دا، تو یخی سهرقه رابوو! نیفه ک چوو! هه ف نافه وه سا دعه جین، کو هه بکه فمه دته خمینادا. ئینا کیتکی گۆت: ((تو یی ل مال روینشتی ب عه باکی خوه یی موپا یی گه وری تاری و که زیکا خوه یا دریز فه و نیچیری دکه ی: هه که مرووف ژی روژی هه می نه ده رکه فیت، هه هه ل مروقی ده ی)). هه و گا ف کیتکی ل ویری نه، مشکی مال لیکدا و بسه روبه ر کر، کیتکا عویج ژی هه و قازانا روینی

ژیدر و ده همن:

چروکیت گرمیت برا Gebrüder Grimm/ Kinder und Haus Märchen.

بوچی فه‌ره شوی ب کهسه‌کی بکه‌ی بخوینیت؟

ته‌رجه‌کرن: عه‌لی حه‌فزلا ری‌کانی

نزانیت، به‌لئ ژبه‌رکو تو ئه‌و په‌ستا وی ئه‌وا نه‌فئیت
ب دویم‌هیه‌یت....
شوی ب کهسه‌کی بکه‌ی بخوینیت
ژبه‌رکو ئه‌و دئ ته‌ل باژپ‌ریت ئه‌و چ جارا نه‌ چووین
و لئ نه‌ ژیاپی گپ‌رینیت .. دئ فیانا خو‌ل سه‌ر ده‌م
کولپ‌ری ژین... دئ ته‌ به‌ته سه‌ره‌دانا تاخ‌ن لاتینی دا
«بئ هیفیا» به‌ته ده‌ته نیاسین. دئ ته‌ل «ئه‌سمانی
کوبه‌هانگن» فرینیت و بیژیته ته‌ «سفقیا گیانداری
یا نه‌هیته ته‌حه‌ملکر» .. و د لئگه‌ریانا هه‌وه
دا بو «دیتوکا ئیسته‌نبولئ» دئ سه‌ر «بازرگانئ
فینسیا» فه‌ بو‌رن.. و «ل کولانیت ئه‌مه‌ده‌ق» دئ

شوی ب کهسه‌کی بکه‌ی بخوینیت
چنکی ئه‌و دئ ته‌ بینیت په‌رتوکه‌کا پیروژ لسه‌ر و
شکلئ روژئ ب خوشترین ده‌نگ و ئاواز بخوینیت،
ئان په‌رتوکه‌ک کیم شکل تنئ ده‌ستنقیسه‌کا که‌فن و
گه‌هشتیه ده‌ستیت وی و ب هشیاری به‌رپه‌را فه‌ده‌ت
ژ ترسیت زیان پئ که‌فتنی دا.
شوی ب کهسه‌کی بکه‌ی بخوینیت
ژبه‌رکو ئه‌و ب هه‌می شیانا دئ بزاقئ که‌ت بو ته‌
دیارکه‌ت د ئیکه‌م چاڤیکه‌فتنا هه‌وه‌دا کو شو‌بنه‌اور
باشتره ژ هیگلی ل شوینا کو بزاقئ بکه‌ت ته‌ ب
چه‌ند په‌یقیت فیانی راکیشیت، نه‌ ژبه‌رکو ئه‌و وی

عيجزبه ژ سيړه يي وي ده مي دبري. ژبه ركو پشتي ب داويدهيټ ژ خواندنن دي ده ستې ته گريت و ته به ته هنده ك جها هيشتا نه هاتينه ئا فراندن و هنده ك ده ما چ جارا نه بووينه و ل ويړي دي ته كه ته شاه شوي ب كه سه كي بكه بخوښت

ژبه ركو تو دي بيه په رستگه ها وي و شه ملكا نقيژا وي و دي ته فيركه ته له يزي نا «سه ما» .. و ل هنده ك جاريټ ديتر دي بيه شويشې مه يا وي و سه كراني پيكي وي و دي دگه ل ته كه تن له يزي نا «زوربا».

شوي ب كه سه كي بكه بخوښت

و مهنده هوش نه به نه گه ر كتيبه ك د ده ستيدا بيت و پاشي بلندكته و سه روچاقيټ خو پي بگريت، و بزانه ل وي ده مي روندكا وي يا د چاقادا پر ديټ ژبه ركو پارچه كي ژي دلن وي يي خوراندن.

نه گه ر ته شوي ب كه سه كي كر بخوښت

مهنده هوش نه مينه نه گه ر كتيبخانا مالا هه وه يا پر بيت و ئا فته زينك يا قالا بيت .. ژبه ركو وي باوه ربا هه ي كو ئه م هاتينه ئا فراندن دا بخوښن نه كو دا بخوين.

نه گه ر ته شوي ب كه سه كي كر بخوښت

هه مي ده ما د شيانيت ته دا به وي ئاشتبكه ي ب كتيبه كي يان هه تا ب ريژه كي ژ كتيبه كي .. تنن بلا هه لبرارتنا ته نه و بيت يا ژ هه ميا باستر.

شوي ب وي بكه يي دخوښت

و دي هه ر د ژيه كي بچويكدا ته ماميا تيكستا «نه ليس ل وه لاتي تشتين سه ير» و «گه شتا غوليفه ر» بو زاروكين ته بيژيت.

هه كه ته قيا پتر ژ ژيانه كي بژي و ل پتر ژ جهه كي بژي شوي ب كه سه كي بكه بخوښت ..

و يا هيشتا ژ وي ژي باستر نه وه شوي ب زه لامه كي بكه بنقيسيت.

كورپټ تاخي» بيني.. دي ل گه ل وي ده ميټ «شه ر و ته ناهيټ» بيني و دي د «شه مهنده فرا روژهلتي يا بله ز» دا گه رپانه كي بو «سه مه رقه ند» ي كه ي و دي بو ته «تاجا ياسه مين» كه ته دياري و ته ده ربا زكه ت بو «هزاري» و ل ويړي دي چل قانيټ عه شقي» نيشا ته ده ت، وه ك گوله كا ژ هريټ .. لسه ر شه ر هف و پيروزيا ته دي «وه ليمه كي ژ گيايت ده ربا يي» چي كه ت بو ته «زوربا» و «دون كيشوت» و «ئانا كارنينا» و «هامليت» گازي كه ت.. بو «سه د ساليټ فه ده ريټ» دي تو بتني به س يا وي بي و ته ناگوهرپيت ب «كه كا ژ كاغه زي» دي ل هه وه هي ن «بايټ ژيري» نه فجا دي به رزه بن د «گيله شو كا هه ستا» دا .. به لن ژبه ركو نه و دخوښت دي ته بينيت «ستيره ك» دي رپا خو پي بينيت.

نه گه ر ته شوي ب كه سه كي كر بخوښت

يا به ره هف به دا بيه ده يكه ك بو عومه ر نه لخه يام و نيضام نه لمه لك و ئاق شه مس و مالك كورنې نه بي و سوپاسيا به ختي خو بكه كو ريغه به ربا نه خوشخانن ره تکر كورپټ ته هنده ك ئا فا وه رگرن وه ك بور خيس و هاروكي و نيرودا و ئوشو .. به لن به يله بو وي ده رفه تي بو هه لبرارتنا كچا ژبه ركو بي گومان نه و دي هه لبريټ نافي ن شاهزاده ژنان «زه نوبيا» يان «به لقيس» و ديټ نافيټ هنده ك باژيرا ژ ديروكي مينا «قوربه» يان «ه شيبليا» و ل خرابترين نه گه ردا دي نافيټ ريوايا هه لبريټ «لوتنا» يان «بريدا».

شوي ب كه سه كي بكه بخوښت

ژبه ركو نه وي ژ په يقيت غه زه لن د خزينا خو دا به يا كو تي را هه مي ژي ته بكه ت .. ديټ ب په ستيت صوفيټ «كورنې فارضي»، يان ديټ ديناتي يي (كورنې رومي) ب ته بيژيت..

نه گه ر شوي ب كه سه كي بكه بخوښت

ده مي په رتوكه كي دخوښت چ جارا وي نه بږه و نه

پیدقییت مالهکا سه رکهفتی

نیهاد سه عدوللا

۱۳. هزر و دیتیت ئیک وه بگرن ل سه هر کاره کی،
ئه گهر چهن د یی بچویک ژی بیت.
۱۴. هاریکاریا ئیک بکه ن ل ده می رابونا وان ب هر
کاره کی، چ دناف مایدا، ئان ل ده رفه ی مالی.
۱۵. هر وه سا یا باشه شولان نه هیلنه ب هیفیا
ئیکفه.
۱۶. یا باشه جاران پیش ئیک و دوقه کاریت ئیک
بکه ن، ئه گهر وان دیت یا پیدقی یه.
۱۷. ریژی ل ده می بگرن کو پتریا ده می خو ل گه ل
ئیک بن، نه کو پتریا ده می ب کاریت خو فقه، ئان
ته له فزیونی و ته له فون وئه نتریتتی فه دمژویل بن.
۱۸. هر ده م بو ئیک خو دیار بکه ن کو ژ ئیک
دخه رین. هر ئیک بو ئیکی.
۱۹. ریژی ل میقاتین ئیک بگرن.
۲۰. ناییت دایک ژکه ربیت زه لامی خودا زیانا
بگه هینته زاروکییت خو، ئان بگه هینته مالا زه لامی
خو . وهوسا دی بینی روژ بو روژی دی تیکه لییت
وی لگه ل مالباتن تیک دچن وئه و مالبات دی
هه لوه شییت .
۲۱. ناییت دایک زاروکییت خو پشت گو هفه ب
هاقیژیت، ژبه هر کاره کی، ئان هر که سه کی،
چنکو زاروکییت وی ژ هر که س و هر تشته کی
پیدقی پتریا ب وی هه ی و ئه و ژ هه میان گرن گتره.
۲۲. ناییت زاروکان فیربکه ن ب شه فی دره نگ بنفن،
چنکو ئه فه چهن ده زیانیت مه زن دگه هینته زاروکان
و پیشیخستنا مه ژیی وان.
۲۳. دقیت دایک و باب دناف مایدا، هر ده می
نه خوشبه ک، ته نگا فیه ک په یدا بیت، دقیت هر
ئیک ژ لای خوقه به ره فیا خو بکه ت.
۲۴. ناییت جوداه ی ژلای مالی فه به یته کرن دناقه را
، زاروکان، ژنکان، دایکان، زه لمان، و..... هتد

۱. ناییت هه می ده ما و ل ده ف هه می که سان
به حسنی کیماسییت ئیک بکه ن، ئان ب نه وه ی
به حسنی ئیک بو دهوروبه ران بکه ن.
۲. ناییت هه رده م به حسنی خه لتییت ئیک بیت ل
ده میت بو ری هاتینه کرن، بکه ن و هر بیژنه فه.
۳. ده می جاره کی ئیک کاره کی باش، ئان، قه نجیه کی
ل ئیکی بکه ت، هر بیرا وی لی بینت کو جاره کی
قه نجی یا لی کری.
۴. دقیت قه درئ ئیک بگرن، هر ئیک ل خو بگریت،
خو مه زنتر بینن کو خرابیا بگه هیننه ئیک.
۵. دقیت هه ردوو هه ز ژ زاروکییت خو بکه ن و قه دری
لی بگرن و بنه سیبه ر بو زاروکییت خو، هر ئیک
بو یی دی خو دیار بکه ت کو پتر هه ز ژ زاروکییت
خو دکه ت.
۶. زاروکان نه که نه قوربانیت خه له تییت خو .
۷. ناییت دایک پشته قانیا زاروکییت خو بکه ت هر ژ
زاروکیینی بلا ژ بابی بترسن و ژئ شهرم بکه ن.
۸. ناییت دایک ده لیفی بده ته که سی خه له تی
دوباره بکه ت.
۹. ناییت دایک گه له ک یا پر بیژ بیت، گه له ک
باخقییت، مای خو ده می تشتان بکه ت، بتنی ئه و
تشت نه بیت بیت به رژه وه ندا زاروک و مالا وی دا.
۱۰. ژن گوهداریا که سی نه که ت ئه گهر هات و
خه له تیه کا بچویک ژ هاتبته کرن، دایک مه زن
که ت، به لکو بزاقی بکه ت ئه و بخو وی خه له تی
دروست بکه ت.
۱۱. ناییت هه ردوو هه فزیین ل ئیک ب هیجه ت بن،
به لکو پیدقی یه دهاریکاربن ل گه ل ئیک، هه روه سا
ناییت ئیک و دوو ره نجوریبکه ن.
۱۲. یا باشه هر ده م سلاقی ل ئیک بکه ن و قه دری
ل ئیک بگرن.

عه‌شقا ل ناڤ ره‌زا

عیسا سالح به‌رچی ***

کچکی دینی... کچکی دینی...

کچکی دینی... کچکی دینی...

تری مه یی ل سهر هیسلئ
سوبه دئ چیکه‌ین دوشاڤئ
وه‌ره ناگرئ کوچکی هه‌لکه
گهرم بکه زړک و ئاڤئ
دا تیر دیمئ ته بیئم
نازکی به‌ژن زراڤئ

پائیزه‌کا ب با و زیکه
هات ده‌مئ تری چینیئ
کفتکی دانه سهر ملی
وه‌ره دا پیکقه بچینیئ
ریکا ناڤ ره‌زا یا دیره
دئ تیر که‌ین باسئ ئه‌قینیئ

کورکو دینو...

کورکو دینو ..

ئه‌قرو بابئ من مال نینه
یی چویه سیکا ده‌وکئ
ئه‌ز دئ به‌ژنا خو خه‌ملینم
چاڤا کلده‌م به‌ر (خودی‌کئ)
ئه‌ز پالا لاوکئ خوه مه
دئ لینکی ده‌م به‌ر چاڤیکئ

چومه دیری بتنی مه
ئه‌فه ئه‌ز چومه ناڤ ره‌زا
هیڤیا ته مه پشت هزیلکئ
دیر ژ چاڤین ته‌ڤ نه‌حه‌زا
کفتکی دیف من بگی‌ره
روی‌کین من بده به‌ر گه‌زا

ده‌همه‌ن - راقه‌ په‌یڤ

۶- لینک: دوشاڤ و گه‌له‌ک تشتیت دیتر تیدا
ده‌هاته‌هه‌لگرتن و پاراستن.
۷- چاڤیک: ئه‌و کونا ده‌یسلئ ده‌یتنه‌ فه‌کرن
داکو دوشاڤ ژئ ده‌رکه‌ڤیت و بچیته‌ دنامانی
هه‌لگرتیدا.

۳- هزیلک: تری بۆ زڤستانن دناڤدا ده‌هاته
هه‌لگرتن
۴- هیسل: دوشاڤ تیدا ده‌یتنه‌ چیکرن.
۵- زړک: ژ خولین ده‌یتنه‌ چیکرن بۆ مزه‌یتکرنا تری
و هژی‌ریت که‌تکا و گه‌له‌ک تشتیت دیتر

*** هه‌له‌سته‌ک ب ئاواين‌ه‌یرانوک، ئه‌م‌ریکا
۲۰۱۸/۱۲/۱
۱- زیک: هوین، ته‌زی
۲- کفتک: ئالافه‌که ب شڤکیت داربیا و کیراتا
ده‌هاته‌ چیکرن و تری پئ ده‌هاته‌ فه‌گوه‌ازتن

دلخاز ەمر:

ئىرادە و ھىز بنىاتى

سەرکەقتىنايە

ھەيڧا دوسكى

شەرم بۇ، بەلى نوکە رۇزانە
گەلەك كەس و كار و مالبات
دەيىن و ەز دكەن كچ
و ھەڧزىنىت وان قى
كارى بكەن، چونكى كارى
جوانكارىنى زى ژ كارىت
پاقتۇ و ب رومەتە و بتنى
بۇ ژنايە.

دىسا دلخازنى ئاڧرى دا

خالا سەرىشك كو ئەو زى گرنگە ژن ب ھەمى
ھىزا خۇ دەستا بۇ گۆتتىت جڧاكى نەداھىلىت، دا
بشىت يا خۇراگر بىت و سەرکەقتىنى دكارى خۇدا
بىنىت، كو ئەڧە دەربۇرا من يا كارىدا كەڧتەنە
بەرسىنگى من و ب دەھان ئاستەنگ بۇ من پەيدا
بوين و ھەتا ب چاڧەك كىم كارى من دەھاتە دىتن،
بەلى من گەلەك خول ڧەكەرن و ژن ڧىكرن و
شيان بىنە خودان جونكارى و ئەو نوکە يى خۇ ب
خودان دكەن و يىت بۇينە ژىدەرئى سەرىشك دمالا
خۇدا و دڧىت ژن خودانا ھىز و ھزرەكا ئەرىنى
بىت دناڧ جڧاكىدا و پتر ناڧقتنا نەرم و جوان و ب
سەرەدەرەكا جان بزافىت خۇ بکەت، داکو بشىت
گوھۆرىنى دناڧجڧاكىدا پەيدا بکەت.

ل دويماهىنى من دڧىت بىژم رۇژ بۇ رۇژنى يا
سەرکەقتىنى دكارى خۇدا دىنىم، چونكى من ئەڧ
كارە ژ چنەيى و كىمترىن خال ئىنا قى بازى و گەلەكا
ڧەرە و گرنگە ئەڧرۇ ژن خودان سەرمایە بىت و
كارىت مەزن بکەت و بلا قەت خۇنەترسىنىت و
شيانىت ژنان نەكىمترن ژ يىت چ كەسەكى.

ھەر ژنەكا بىت، ئىرادە و ھىز
ھەبىت، دى شىت كارى
بازرگانى و ھەر كارەكى
دېتر كەت و ئەڧ چەندە
يا گرېدايە ب كەيسىنا
ژنى ڧە، ژبەر ھندى ھەر
مروڧەك دىياڧنى خۇدا
دشىت رۇلى خۇە بگىرىت،
زېدەبارى قى ئىككى دلخاز

ەمر ئەو ژنا ئەڧە دەھ سالە كار و خزمەتى
دكەت بو تەخا ژنا كو ھەر جار ب ئاوايەكى ل
دويف پىدڧىت ژيانى نوکە خودانا جوانكارىا وانە و
ھەژمارەكا مەزن يا ژنا ب وڧە ھاتىنە گرېدان.
دلخازا رىنجبەر و پر بزاف دىڧىت: ھەتا بۇيمە
خودان جھەكى جوانكارىنى من گەلەك زەحمەت
و ئارىشە و ئاستەنگ دىتن و تىدا دەربازبۇم، ژبەر
ھندى ڧيانا شولى بەردەوام ددىلى مندایە و ھەردەم
ھەزەكەم خزمەتا ژنى بکەم، گەلەك جارا ئارىشە
ل سەر و سىمايى ژنى پەيدا بووینە، چونكى ژيان
ھاتىە گوھۆرىن و بەرى زەلامى دكەڧىتە دەرفەى
مالى، بەلى ب رىكا كارى خۇە من دناڧبەرا گەلەك
ھەڧزىنان داخۇش كرىنە و بەرى وان كەڧتىە ئىك،
چونكى جوانىا ژنى يا بۇيە ئەگەر كو بالا ھەڧزىنى
وى راکىشىت و ب وڧە بھىتە گرېدان.

پاشى دلخاز خانى ل دوور كارى خۇە گۆت گەلەك
جارا ئەز خولا بۇ ژنا زى ڧەدكەم بۇ ھندى ڧىرى
كارى بىن و ئەو ناننى دەستى خۇە بخون و ھارىكارى
و ھەڧكارىا زەلامى بکەن ددھاتى مالىدا، دكەڧندا
كاركرنا ژنى بو كارى جوانكارىنى ژ تىتالىت كرىت و

قان بزافان و گهلهك زوی وه راركرن و بياقهكئ مهزن دمهيدانا سياسي و ههفركيادا بخو گرت، بهلئ چمكي قان بزافا خاندنهكا دروست و زانستی بو رهوشا كوردستانئ و ديروكا وئ يا سياسي نهبوو، كو ب وئ خاندنئ بشين بنياتئ خو دانان و پيناگافا برانن و وه رارا قئ نوخبا سياسي پتر قهرئو و بهرهمئ سوشيال ميديايئ بوو، رهنهكه بوو ژ رهنگيت دهمارگيرئ و دهفهرپهريسئ و ب سهرهدهريهكا پوپولستي هاتنه دمهيدانا سياسيدا و ئەف رهنهكه بزافه ژئ ل ههمئ دونيايئ (ژئ) كورتن و نهشين باري گرانئ دهستهلاتئ و پتفاژويا جفاكئ دستويئ خو بكرن و ببنه ئەكتهرئ سهركهفتي دسياسه تيدا. لهواژئ دبيني كو ئەف ههرسئ بزافه يئ بهر ب شكهستيت دوپماهيئ دچن، كيرقئ بزافا گوران يئ خو ل بن نيقيئ دايئ. بهرهم سالح زقري همبئزا ئيكته تيئ و بهره بابئ نوئ ژئ يئ بهر ب ههلوهرينئ قه دچيت و باوهردكهين ئەو زيدهتر نهشين خو راكرن و بگهههه نيقا قوناغا خوژئ و كهتا مايئ ژئ وئ نوخبا ساسي يئ دبازنهكئ فالادا ل دوور خو دزقن.

ئهگهرئ ديتريت يئت كو نه هتلايئ ئەف بزافه پتر بچنه پيشقه ئەبوون كو وان چ پروژئيت جودا ژ يئت هئزئيت دهستهلاتدار قئ نهبوون و دوان ههياميئ ئەو دناف مهيدانا سياسيدا دياربووين، بژئ زيانهگهاندنئ ب خهلكئ، نهشيان چ تشتهكي بو خهلكئ و جهماوهري خوژئ بكن، ديسا چ سهركيشهكئ خودان هئز و ئەو كاريزماي ئيداره دانا وهلاقي دنافدا پهيدا نهبوو، پتريا وئ نوخبئ هئش ل بن كئنجا هزريت سهركيشئت خو يئت كهفندا مابونهقه و نه پشكداريا قان هئزا دبهرفانئكرنا وهلاتيدا بدرئ ئيرشئت دروندهيئت داعشئ كو رۆژانه ب دههان شهيد و بريندار ژ بهرؤكيت شهري دگههشته نافي گوند و باژيرئيت كوردستانيدا و پيشمهركه ب وان قههرمانئيت خو ببوو سؤمبلا نازادين و تهناهي ههمئ دونيايئ و ل وئ دهمي وان پيشمهركه ب (ميليشيا و داردهست) ل قهلهم ددا.

خالئيت ديتريت و يئت ئەو بئ هئزكرين، بهردهواميدانا حوكمهتئ بو ل سهر پيشكيشكرنا خلمهتا ل دويف شيان و وئ رهوشا دژوارا كوردستان تيدا دهرياز دبوو، بئ ههلوپستيا وان ب دژئ پيلانئيت داگيركهر و رويدانئيت ۱۶ ئكتوبهري و قهرئزئيت بدويفدا هاتين و ئەو قههرهmani و شههنهميئ پيشمهركه ل ل پردئ و سحئلا و ل خازر و ل هندهك جهئيت ديتريت قهيدكرين و شيابن بلانسا هئزا لهشكهري بگوهوون و پيلانئيت ههمئ داگيركهر تيكداين و دگهلهندي ئەف نوخبا سياسي و سهركيشئت قان بزافا ب بهردهوامي دگهله سهرؤك وهزيرئ ئيراقئ حهيدره عبادي دروينشتن و پيلان ب دژئ ههريما كوردستانئ دراچاندن بو نههئلانا كيائئ وئ يئ سياسي و بزاف دكرن بو حوكومهتهكا قهگهزاتي (انتقالي) و ههلوهشانندا سهروكاتي و حوكومهتا كوردستانئ و ئينانا لهشكهري و حهشدا عراقئ بو نافي كوردستانئ و خو جهكرنا وان ل شوينا هئزا پيشمهركه ي.

كو ئەو بهر ب وههما وهرگرتنا دهستهلاتئ قه دبرن، كو وان هزر دكر وهرگرتنا دهستهلاتئ و گوهورينا وئ، بتنئ گريدايئ كاروبارئيت نافخويئ و نهشيان خاندنئ بو ههمئ رههنديئ نافخويئ و دهرفه بكن، كو كوردستان دكهفئته دناف بازنهك و تهفنهكئ ئالوژئ دهفهرئدا.

پشتئ شكهستنا بزافا گوران و نهگههشتنا وئ ب وان ئارمانجا و بئ هئشبوونا وئ نوخبا سياسي يا كو ل سهرئ مه ئافري پيدا، ئەف نوخبه كهفته دكئزهفانكهكا بئ راوستياندا و دبازنهكئ فالادا ل دوور خو زقرين، ههتاكو بزافهكا ديتريت ل قانا كهسك ب نافيئ (بهره بابئ نوئ- نهويئ نوئ) ب سهركيشيا بزاسمانئ سليمانئ شاسوار عهبدولاواحد پهيدا بوو، كو قئ كهسي ب چ رهنهكا تيكهههله دگهله سياسهتئ نهبوو و چ سهربورئيت سياسي و ئيداره دانا وهلاقي نهبوون و نهژئ چ بنگههئيت جفاكئ ههبوون، تنئ ئەو ل وئ قامئ ب بازارگان يئ بهرنياس بوو، بزاسمانهكئ گهنج وزيرهك بوو، نه زيدهتر.

ههلبهت بانگينا قئ كهسي و قئ بزافئ يا ژ بانگينا ههمئ هئز و كهسيئ ديتريت سياسي ل كوردستانئ جودابوو، گهلهك ب ويرهكي و مهغروربهكارهها، خو راگههاند كو ئەو جهگرئ دروست و شهريئ سياسي كوردستانئ يه و چهپ و راستئيت دهستهلاتئ و هئزئيت سياسي دانهبهريك و ل دهمهكئ گهلهكئ كئيم بزافا وئ شيا خو بكهته ههژمار، سهرباري وان گفاشتن و ريك ليكرتئيت ل وئ قانئ لئ هاتينه كرن، ئەو شيان چهند بهربزارهكيت خو دههلبزارتنادا بسهريخن و فرئكههه پهلهمانئ كوردستانئ و ئيراقئ.

ههفدهم دگهله دياربوونا قئ بزافئ ل تهنشت وئ د. بهرهم سالح، كهسئ دوويئ دناف ئيكتهتيا نيشئيمانيا كوردستانيدا، بزافهك ب نافيئ ههفهيماني بو ديموكراسيئ و دادپهروهريئ، ئەوژئ ل قانا كهسك راگههاند و قئ كهسي و بزافا ويزئ وهكي يئت بهريخو (گوران، بهره بابئ نوئ) كو مهكا درويشما وهكي (ميريا بار ژ خو مهزنتر) راكرن، بهلئ قئ بزافئ دسهربورا خو يا ئيكتيدا شكهستن خار و نهشيا وئ بكهت ياكو وئ بانگين بو دكر.

بوچئ قان بزافا زوي وه راركر و زوي شكهستن!

قان بزافا ل دهمهكي وه راركر كو كوردستان ددژوارترين ههفركي دابوو دگهله بهغدا و هئزئيت وئ يئت سياسي و پاشي پهيدا بوونا داعش و برينا بههرا كوردستانئ ژ ميزانيا ئيراقئ و ئەرزانبوونا بهايئ پتروئلئ ل بازارئيت دونيايئ و هاتنا ب سهدان هزار مشهختئيت نافخويئ و دهرفه بو نافي كوردستانئ و راوستيانا پروژئيت حوكومهتا كوردستانئ و كئيمكرنا مههينائيت كارمهنديئ حوكمهتئ و كئيموكاسي و ئەو دهردي كوژهكئ گهنيوئئ (گهنهليئ) كو چووويه دناف گهه و دهمارئيت ههيكهلهئ ئيداريئ حوكومهتيدا و پهيدا بوونا بيكارئيت و كئيمبوونا پارهيئ و راوستيانا بازاری و هند... ئەفه ههمئ بوونه ئەگهر كو ئەف بزافه خو ب قورتالعهريئ خهلكئ كوردستانئ ژ قان ئالوژيان بدنه نياسين و ئەو خهلكئ ههر دئهزهلهدا دنهرازي و خهلكئ زيانقئيكهفتي ژئ ئەگهرئ قان ئاريشان، خو دانه دگهله

سیلاف کوارہکا رەوشەنەزێ گشتی یە

117

siLAV Kuvareka Rewşênhezrî Gştf ye

دەخازەمەر: نێرادی و هێز بنیاتی سەرکەوتنایە

